

KOKEMÄENJOEN SUISTON LINNUSTOSELVITYS 2008

- Keväällä levähtävän linnuston kartoitus
- Pesimälinnustokartoitus
- Syksyllä levähtävän linnuston kartoitus

JOHDANTO

Kokemäenjoen suisto on Suomen suurin jokisuisto. Se on tunnettu jo pitkään yhtenä Suomen merkittävimmistä lintualueista. Suiisto on laajasti mukana Natura 2000 ohjelmassa ja kuuluu mm. Suomen tärkeisiin IBA – alueisiin (Important Bird Areas). Natura-alueen pinta-ala on yhteensä 2885 hehtaaria. Alueelle tunnusomaisen kosteikkomosaiikin ja rantaniittyjen lisäksi kokonaisuuteen kuuluu myös mm. arvokkaita terveleppälehtiä ja avointa meren selkää.

Suisto muuttuu ja muovautuu jatkuvasti mm. maankohoamisen, yleisen umpeenkasvun ja virran mukanaan kuljettaman maa-aineksen vuoksi, laajentuen hiljalleen merelle päin. Voimakkaat virtaukset synnyttävät uusia uomia vanhojen umpeutuessa. Myös maankäyttö ja sen muutokset, erityisesti laidunnuksen osalta, ovat pitkään muokanneet suistoa. Suistossa tapahtuvien muutosten ja luonnollisen kehityksen myötä muuttuu myös sen linnusto.

Varsinais-Suomen luonto- ja ympäristöpalvelut sai huhtikuussa 2008 Porin kaupungilta toimeksiannon Kokemäenjoen suistossa levähtävän linnuston ja pesimälinnuston kartoittamiseksi. Tehdyt kartoitukset liittyivät Porin kaupungin tulvasuojeluhankkeeseen. Tulvilla ja siten myös tulvasuojelulla on tai voi olla merkittäviä vaikutuksia suiston luontoon ja linnustolliseen arvoon. Tulvasuojelun suhteen tehtävät ratkaisut määrittelevät osaltaan suistoalueen tulevaisuutta, luontoarvoja ja niiden turvaamista.

Kokemäenjoen suiston linnustoa on tutkittu moneen otteeseen, mutta alueella ei ole juurikaan tehty nykymuotoisia linnustokartoituksia, eikä vertailukelpoista julkaistua aineistoa ollut siksi saatavilla. Havaintoaineistoa ja myös pitkäaikaista seuranta-aineistoa on tietävästi kuitenkin julkaisemattomana ja jalostamattomassa muodossa olemassa. Lisäksi alueella on ollut mm. vakioitua varpuslintujen verkkorengastusta. Kaikkein tuorein harrastajien tuottama lintuhavaintoaineisto tallentuu nykykäytännön mukaisesti suurelta osin Birdlife-Suomen Tiira – havaintojärjestelmään.

Laskentojen ulkopuolinen havaintomateriaali

Suisto ja erityisesti Teemuluodon torni ovat suosittuja lintujentarkkailupaikkoja ja esim. keväällä suistosta löytyneet harvinaisuudet houkuttelivat paikalle runsaasti lintuharrastajia myös muualta Suomesta. Kokemäenjoen suistossa tehtiin kartoituksen ulkopuolella lintuharrastajien toimesta muutamia myös kartoituksen näkökulmasta mielenkiintoisempia havaintoja. Havainnot eivät kuitenkaan olisi tuoneet merkittävää lisäarvoa vuoden 2008 kartoitukselle, joten niiden hankinnasta ja käsittelystä luovuttiin toistaiseksi. Porin lintutieteellisen yhdistyksen ja Lounais-Suomen ympäristökeskuksen kesken neuvoteltiin kaiken vanhemman, ja myös uudemman, havaintomateriaalin käyttöoikeuden saamisesta, mutta materiaalia ei saatu hankittua ajoissa tätä raporttia varten. Aineiston koostaminen ja käsittely ovat kuitenkin edelleen suunnitelmassa. Edellä mainituista syistä esim. mahdollisten linnustollisten muutosten analysointi jää tässä raportissa vähälle.

Raportti on jaettu kolmeen osaan, joista ensimmäinen osa käsittelee kevätlevähtäjiä, toinen pesimälinnustoa ja kolmas syksyllä levähtävää linnustoa.

SISÄLLYSLUETTELO

OSA I

KOKEMÄENJOEN SUISTOSSA KEVÄTMUUTOLLA LEVÄHTÄVÄN LINNUSTON KARTOITUS 2008

1. Kevään 2008 laskennat	s. 6
1.1 Laskenta-alue	
1.2 Menetelmät	
1.3 Kevään 2008 sää	
2. Tulokset	s. 8
2.1 Kokemäenjoen suistossa kevätmuutolla levähtävä linnusto vuonna 2008	
2.2 Levähtäjät lajikohtaisesti	
3. Lintujen sijoittuminen suiston sisällä	s. 15
4. Kokemäenjoen suistossa kevätmuutolla levähtävän linnuston uhanalaisuus	s. 15
5. Kiitokset	s. 16
6. Kirjallisuus	s. 16
7. Liitteet	s. 16
Karttaliite 1. Kartoitusalue, Natura-alueen rajausta, sekä paikanimistöä	
Karttaliite 2. Laskentapisteet ja –reitit	s. 18
Karttaliite 3. Kartoitusalueen jako ja vesilintujen sijoittuminen alueen sisällä	
Karttaliite 4. Kahlaajien sijoittuminen alueen sisällä	s. 20
Liite 1. Laskentapäivät, laskentasuoritteet ja laskijat	
Liite 2. Kuvaaja / levähtävät vesilinnut ja kahlaajat keväällä 2008	
Liite 3. Kuvaajat / levähtävät vesilinnut keväällä 2008	s. 22
Liite 4. Kuvaaja / levähtävät lirot ja suokukot keväällä 2008	
Taulukko 1. Päiväkohtaiset levähtäjämäärät	s. 24
Taulukko 2. Levähtävien sorsalintujen määrä sukupuolittain	
Taulukko 3. Vesilintujen määrät osa-alueittain	s. 27

Kansikuva: Suokukko, Kokemäenjoen suisto 14.5.2008 (kuva © Pekka Alho)

OSA II

KOKEMÄENJOEN SUISTON PESIMÄLINNUSTO 2008

1. Vuoden 2008 laskennat	s. 29	
1.1. Menetelmät ja laskenta-alue		
1.2. Sää		
2. Tulokset	s. 31	
2.1. Suiston pesimälinnusto vuoden 2008 laskennoissa		
2.2. Pesimälinnusto lajikohtaisesti		
2.3. Vanhempi havaintomateriaali ja laskentojen ulkopuolella tehdyt havainnot		
3. Pesivien lintujen sijoittuminen	s. 45	
4. Suiston pesimälinnuston uhanalaisuus	s. 46	
5. Havaintoja alueen muusta eläimistöstä	s. 46	
6. Kiitokset	s. 46	
7. Kirjallisuus	s. 47	
8. Liitteet	s. 48	
Liite 1. Laskentapäivät, suoritteet ja laskijat	s. 49	
karttaliite 1.	Kartoitusalue, laskentapisteet ja – reitit	
karttaliite 2.	Joutsenten, haikaroiden, kurjen ja uivelon reviirit	
karttaliite 3.	Päiväpetolintujen reviirit	s. 52
karttaliite 4.	Luhtakanan, ruisrääkän ja luhtahuitin reviirit	
karttaliite 5.-7.	Kahlaajareviirit	
karttaliite 8.	Naurulokki, tiirat	s. 57
karttaliite 9.	Pikkutikan reviirit	
karttaliite 10.–11.	Varpuslinnut I	
karttaliite 12.–14.	Varpuslinnut II	
karttaliite 15.	Varpuslinnut III	s. 64
karttaliite 16.	Varpuslinnut IV	
karttaliite 17.	Esimerkki varpuslintutiheyksistä Täiluodon alueella	
karttaliite 18.	Kevään / kesän 2008 harvinaisuudet suistossa	s. 67

OSA III

KOKEMÄENJOEN SUISTOSSA SYYSMUUTOLLA LEVÄHTÄVÄN LINNUSTON KARTOITUS 2008

SISÄLLYSLUETTELO

1. Syksyn 2008 laskennat	s. 68
1.1 Laskenta-alue	s. 68
1.2 Menetelmät	s. 68
1.3 Syksyn 2008 sää	s. 70
2. Tulokset	s. 71
2.1 Kokemäenjoen suistossa syysmuutolla levähtävä linnusto 2008	
2.2 Levähtäjät lajikohtaisesti	
2.3 Laskentojen ulkopuolisia syyshavaintoja vuonna 2008	
3. Lintujen sijoittuminen suiston sisällä	s. 81
4. Kokemäenjoen suistossa syysmuutolla levähtävän linnuston uhanalaisuus	s. 81
8. Kiitokset	s. 82
9. Kirjallisuus	s. 82
10. Liitteet	
Liite 1. Laskentapäivät ja laskijat	s.83
Liite 2. Kuvaajat	
Karttaliite 1. Kartoitusalue ja laskentapisteen	
Karttaliite 2. Venelaskentareitit ja – pisteet	s. 87
Karttaliite 3. Kartoitusalueen jako ja vesilintujen sijoittuminen alueen sisällä	
Taulukko 1. Päiväkohtaiset levähtäjämäärät	s. 90

OSA IV *YHTEENVETO*

Yhteenveto suiston linnustollisista arvoista	s. 91–93
Taulukot A ja B Uhanalaisuus ja Natura-arvot	s. 94–95

OSA I

KOKEMÄENJOEN SUISTOSSA KEVÄTMUUTOLLA LEVÄHTÄVÄN LINNUSTON KARTOITUS 2008

1. KEVÄÄN 2008 LASKENNAT

Kevään 2008 levähtäjälaskennat suoritettiin välillä 21.3. – 31.5.2008. Laskennasta vastasivat kokeneet lintulaskijat Pekka Alho (PA), Marko Dahlman (MD), Rami Lindroos (RL), Sami Luoma (SL) ja Petteri Mäkelä (PM). Raportoinnista vastasi ensisijaisesti Pekka Alho. Rami Lindroos, Marko Dahlman ja Sami Luoma avustivat raportin viimeistelyssä. Raportin kuvat © Pekka Alho (PA) ja Sami Luoma (SL). Tarkemmin laskentapäivät, laskentasuoritteet ja laskijat selviävät liitteestä 1.

1.1 Laskenta-alue

Laskenta-alue käsitti koko suiston Natura-alueen (ks. karttaliite 1). Mantereelta suoritettun havainnoinnin läntisin laskentapiste oli Hilskan lintutorni Hilskan saarella, sekä sen viereinen ratapenger, josta hallitsi Kolpanselän ja tornin katvealueet. Käytännössä laskentaan otettiin täydennyksenä mukaan Hilskan lintutornin edessä, Reposaaaren pengertien ja radan välissä Natura-alueen rajalla sijaitseva allas. Näin siksi, että allas sijaitsee laskentapisteen kohdalla, on linnuille merkittävä ja liittyy käytännössä samaan kokonaisuuteen. Tästä mantereen puolen laskenta eteni itään ja seuraava laskentapiste oli Rimpikari, sitten Kaunismäki, Halssi, Teemuluoto, Fleiviiki ja itäisimpänä Launaisten hevoshaka. Muutaman kerran laskenta tehtiin päinvastaisessa järjestyksessä eli aloitettiin Launaisista ja päätettiin Hilskaan. Teemuluodossa aikaa käytettiin muita pisteitä enemmän, sen strategisen sijainnin ja hyvän tähystysalan vuoksi. Laskentapisteen on merkitty karttaliitteeseen 2.

Venelaskentareitin runko on esitetty niin ikään karttaliitteessä 2. Tämän lisäksi tehtiin tarvittaessa ja ajan salliessa lyhyitä pistoja reitin varrella, mm. pohjoisosan lukuisilla kapeilla ruopatuilla veneväylillä. Toisinaan käytiin varmistamassa yläjuoksun lepäilijättömyys, jonka varmisti osaltaan myös pesimälinnustolaskenta, jonka puitteissa yläjuoksulla käytiin ahkerammin. Venelaskennan reitiltä valitsimme kaksi tähystyspistettä suiston pohjoisreunalta. Nämä olivat Täärnooran kärki ja lännempänä Suuruskallio. Ne sijaitsevat molemmat Karvianjuovan ja sitä ulomman veneväylän varrella. Havainnointi tehtiin näillä pisteillä maista kaukoputkella laskien. Täärnoorasta ulos länteen veneväylä pysyy kunnossa mökkiläisten pitämänä, mutta Täärnoorasta itään Karvianjuopa on umpeutumassa ja muistuttaa kapeaa ja matalaa ojaa. Matalimman veden aikaan läpikulku olikin joskus melko työlästä.

1.2 Menetelmät

Laskennat suoritettiin tuoreimpien suositusten mukaisesti (Mikkola-Roos ym. 2005). Levähtäjälaskenta toteutettiin lähtökohtaisesti 15 laskentakerran menetelmällä ja laskennoissa keskityttiin vesi- ja rantalinnustoon. Toimeksiannon varmistumisen jälkeen laskennat aloitettiin

välittömästi ja 12.4. koko laskenta porukka käytti koko päivän laskien ja suunnitellen. Tällöin valittiin lopullisesti mm. mantereen laskentapisteen (ks. karttaliite 1.). Tätä ennen laskentatiimimme jäsen Sami Luoma oli tehnyt alkukevään laskentaa ”varmuuden vuoksi”, laskentojen kattavuuden varmistamiseksi. Tämä olikin tarpeen, sillä kevät ehti käynnistyä ennen toimeksiannon varmistumista (ks. esim. taulukko 1). Varmuudeksi oli tehty myös yksi koko alueen kattava venelaskenta (6.4.), mutta muutoin laskentapisteenä oli toiminut Teemuluodon lintutorni. Alkuvaiheen levähtäjistä saatiin kuitenkin tornistakin varsin hyvä kuva, sillä aivan alkuvaiheessa sulaa oli ollut lähinnä Teemuluodon edustan alueella ja linnut siihen hyvin kertyneenä.

Maaliskuussa ja huhtikuun alussa ennen toimeksiannon varmistusta tehdyt levähtäjälaskennat siis täydensivät oleellisesti kuvaa muuton alkuvaiheesta. Näiden lisäksi ”Tornien taisto” -tapahtumassa 3.5. havainnoitiin Teemuluodon tornissa. Kaikki nämä laskennat mukaan lukien havaintopäiviä kertyi yhteensä 21 (ks. liite 1.). Myöhemmin keväällä myös pesimälinnustolaskennat tuottivat lisäaineistoa muuttajista, joten kevään kulku tuli varsin kattavasti katettua.

Laskenta alue oli laaja, ja 12.4. tehdyn käytännön kokeilun myötä kävi selväksi, että myös levähtäjälaskentaan käytettäväksi suunniteltua laskijoiden määrää olisi tarpeen pyrkiä lisäämään suunnitellusta kahdesta kolmeen. Käytännössä laskenta toimi kahdella laskijalla luontevasti, kun toinen havainnoitsija pystyi keskittymään täysipainoisesti linnustolaskentaan, toisen huomion pitäytyessä osin myös veneen käytännön operoinnissa, välillä hankalissakin olosuhteissa. Yksin veneiltäessä aikaa laskentareittiin kului myös yleensä selvästi enemmän kuin kahden laskijan menetelmällä. Ja jotta laskennat saataisiin tehtyä säällisempään vuorokauden aikaan, oli kolmannen laskettava samaan aikaan mantereen puolella. Kahden venelaskijan menetelmä oli toki suositeltava myös turvallisuusnäkökohtien vuoksi. Jatkossa suuri osa laskennoista suoritettiin siten, että yksi laskija laski maakohteet suiston eteläreunalla, kahden muun samanaikaisesti veneillä suiston sydämessä (ks. karttaliite 1). Ensimmäinen koko Natura-alueen kattava venelaskenta tehtiin jo ennen toimeksiannon varmistumista 6.4. ja 16.4. alkaen laskenta tehtiin aina sekä veneellä, että rannalta käsin.

Käytössämme oli soutuvene, ja 16.4. varmistettiin soutamalla sopivat reitit, joita käytettiin sitten koko kevään ajan. Tällöin kävi myös selväksi, että soutaminen joessa, varsinkaan vastavirtaan, ei tule onnistumaan. Tarvittiin perämoottori ja vaikka tähän oli varauduttukin, ei yrityksen saaristolintulaskentoihin sopiva moottorivene soveltuisi tähän laskentaan. Näin sen vuoksi, ettei siinä ollut luontevaa soutumahdollisuutta. Niinpä seuraavaa laskentaa varten hankittiin pienempi perämoottori yhdistyksen veneen perään asennettavaksi. Hankalan matalissa vesissä ja toisaalta melko pitkillä etäisyyksillä sekä aivot että moottori olivat tarpeen.

Laskenta aloitettiin pääsääntöisesti aamun valjetessa. Laskennassa käytettiin sekä kiikaria, että kaukoputkea. Kaukoputkella laskettaessa suuret suurennokset ovat tarpeen, sillä etäisyydet ovat melko suuria, erityisesti parhaasta havaintopisteestä, Teemuluodon lintutornista katsottuna. Kaukoputki riittää havainnointiin hyvin joen pohjoispuoleisia ja ruovikon sisään jääviä lampareita lukuun ottamatta. Joitain suiston pohjoisosan ruovikon keskellä sijaitsevia pieniä lampareita jäi osin kokonaan piiloon, myös venelaskennassa. Kokonaisuuden kannalta ne eivät kuitenkaan ole merkittäviä. Veneilemällä päästiin kuitenkin monille hankalasti tavoitettavillekin suiston osille. Keväällä 2008 havainnointia helpotti osaltaan myös lakoontunut ruovikko. Havainnointi vaikeutui vasta laskennan loppuvaiheessa, kasvukauden päästyä täyteen vauhtiin. Joen yläjuoksulla käytiin vain toisinaan, sillä levähtäjien määrät siellä olivat pääosin olemattomia ja tämä fakta oli tiedossa jo ennalta. Suiston pesimälinnustoa ja syksyllä levähtävää linnustoa kartoitettiin samana vuonna ja erityisesti kevätlinnuston ja pesimälinnuston osalta laskennat täydensivät siten toinen toisiaan.

1.3 Kevään 2008 sää

Hyvin leudon talven ja rantavesiä lukuun ottamatta avoimien vesistöjen jäljiltä kevät käynnistyi melko aikaisin. Huhtikuussa säät olivat kuitenkin varsin vilpoisia ja esim. 12.4. laskennassa sää oli aamulla varsin hyytävä yöpakkasineen. Säät lämpenivät loppukuusta ja myös vapun aikoihin sää oli keväistä. Seuraavalla viikolla säät muuttuivat tuulisiksi ja mm. laskentapäiviä jouduttiin siirtämään useamman kerran. Tästä eteenpäin perusvirtaus pysyi taas pitkälti pohjoisen puolella ja säät olivat ennemminkin suhteellisen vilpoisia läpi koko loppukevään. Korkeapaineet takasivat kyllä hyviä laskentasäitä, mutta ilmamassa oli yleisesti ottaen vilpoista, eikä lämpimistä virtauksista päästy kevään mittaan juurikaan nauttimaan. Toisaalta merivesi pysytteli alhaalla ja tarjosi mm. kahlaajille paremmat levähdys- ja ruokailumaastot.

2. TULOKSET

2.1 Kokemäenjoen suistossa levähtävä linnusto kevään 2008 laskennoissa

Laulujoutsenten ja osin hanhienkin muutto oli laskentavuonna täydessä vahdissa jo maaliskuun puolella. Mm. laulujoutsenen levähtäjähuippu laskettiin jo 22.3 ja metsähanhenkin 31.3. Joutsenet ja hanhet käyttävät suistoa sekä lepoon, että ruokailuun, mutta iso osa siirtyy päiväksi myös pelloille ruokailemaan. Vertailunaineiston puuttuessa tarkempaa analyysiä levähtäjähuipeista, sijoittumisesta, vuosien välisestä vaihtelusta jne. ei ollut mahdollista tehdä tässä yhteydessä.

Lintukertymien, erityisesti vesilintujen osalta, laskentavuosi arvioitiin suistossa ehkä tavallista hieman vaisummaksi (paikalliset lintuharrastajat suullisesti). Tähän saattoi vaikuttaa alkukevään lumeton ja jäätön lähtökohta. Kahlaajien ja joidenkin sorsalintujen suuremmat kertymät seudulla tosin painottuvat muutoinkin läheisille Porin kuuluille kahlaajarannoille. Miltei läpi koko kahlaajien muuttokauden oli vesi suistossa melko matalalla korkeapainekelien vuoksi. Korkeapainekelit eivät tunnetusti ”pudota” kahlaajia muutolta levähtämään, mutta toisaalta hyvät lietteet kompensoivat silloin tilannetta jonkin verran. Vaikka kahlaajien yksilömäärät eivät nousseet kovin suuriksi, nousi lajikirjo kuitenkin varsin monipuoliseksi. Varpuslintujen osalta kertymät olivat kevään 2008 laskennoissa melko vaatimattomia.

Lajinimen perässä mahdollisesti seuraavat kirjaimet kertovat lajin suojelustatuksesta. D = EU:n lintudirektiivin liitteen I mukaan suojeltava laji. Jälkimmäinen koodi viittaa lajien kansalliseen uhanalaisluokitteluun (Rassi ym. 2000), jossa RE = Suomen luonnosta hävinnyt, EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut ja NT = silmälläpidettävä. Lintudirektiivi velvoittaa myös muutonaikaisten levähdysalueiden suojelemiseen.

2.2 Levähtäjät lajikohtaisesti

Kyhmyjoutsen (*Cygnus olor*)

Ensimmäisen laskennan 12 yksilöstä määrä kasvoi oleellisesti vasta 6.4., jolloin laskennassa yhteensä 36 kyhmyjoutsenta. Huhtikuun ajan määrät pysyivät suunnilleen samalla tasolla, parhaan päiväsumman ollessa 39 lintua 21.4. Toukokuussa paikalla oli enää lähinnä pesiviä pareja.

Laulujoutsen (*Cygnus cygnus*) D

Osa pesivistä laulujoutsenista oli jo kotikonnuillaan varsinaisen laskennan alkaessa 21.3. Laulujoutsenen osalta ennakointi mahdollisen toimeksiannon vuoksi oli erityisen tarpeen, sillä jo kevään ensimmäisessä laskennassa 21.3. lintuja oli paikalla yhteensä 228. Kevään laulujoutsenuhuippu saavutettiin jo heti seuraavana päivänä, jolloin paikalla oli 330 lintua. Tästä määrät lähtivät laskemaan siten, että 16.4. menttiin jo alle sadan linnun. Huhtikuun loppupuolella laulujoutsenmäärät tasaantuivat 32–47 linnun välille, enimpien ollessa jo esiaikuisia pesimättömiä yksilöitä. Toukokuussa paikalla tavattiin yleensä enää muutamia kymmeniä pesimättömiä lintuja, poikkeuksena kuitenkin 20.5. yhteensä 75 yksilöä.

Metsähanhi (*Anser fabalis*) NT

Kevään ensimmäisessä laskennassa 21.3. metsähanhia ei vielä havaittu, mutta jo seuraavana päivänä paikalta laskettiin 134 yksilöä. Maaliskuun viimeisenä päivänä laskettiin kevään metsähanhihuippu, yhteensä 245 lintua. Levähtäjälaskentojen kevään viimeiset 42 metsähanhea tavattiin 16.4. Tosin vielä toukokuussa tehtiin pesimälinnustolaskentojen yhteydessä havainto kahdesta tundrametsähanhesta 14.5. Tämä metsähanhen rotu ei normaalisti juuri muuta eikä levähdä Länsi-Suomessa, vaan lähinnä vain viistää kevätmuutollaan Suomen kaakkoisinta kolkkaa.

Tundrahanhi (*Anser albifrons*)

Yksinäinen 2-kv tundrahanhi viipyi suistossa merihanhiin mukana välillä 9.5.–13.5. ja kartoituskennan ohessa 16.5. havaittiin kaksi paikallista esiaikuista yksilöä.

Merihanhi (*Anser anser*)

Laskentojen alkaessa 21.3. oli paikalle kertynyt jo 48 lintua. Maaliskuun lopulla paikalta laskettiin kaikilla neljällä laskentakerralla 115–120 yksilön päiväsummat. Huhtikuussa päiväsummat laskivat 50–90 linnun välillä, kunnes 28.4. laskettiin kevään maksimi, yhteensä 312 merihanhea. Vielä 9.5. suistossa viipyi 222 lintua, aikaan jolloin pesivät linnut ovat jo pesimäluodoillaan. Tämän jälkeen määrät laskivat tasaisesti, mutta vielä 20.5. näitä pesimättömiä lintuja laskettiin 77 yksilön verran.

Kanadanhanhi (*Branta canadensis*)

Kanadanhanhia tavattiin suistossa pieniä määriä läpi kevään. Kevään vaatimaton huippu, 8 yksilöä, laskettiin heti ensimmäisenä laskentapäivänä 21.3. Huhti- toukokuussa lajia havaittiin useilla laskentakerroilla, enimmillään kuitenkin vain kuusi yksilöä.

Valkoposkihanhi (*Branta leucopsis*) D

Kevään ainoa valkoposkihanhi tavattiin jo 31.3.

Sepelhanhi (*Branta bernicla*)

28.5. yksi paikallisena kiertelevä lintu. Lisäksi varsinaisen laskennan ulkopuolella 80 linnun parvi muutti suiston yli 4.6.

Haapana (*Anas penelope*)

Kevään ensimmäiset 30 haapanaa tavattiin 31.3. Selvästi parhaat päiväsummat laskettiin 16. ja 21.4., jolloin lintuja 132 ja 167, joista jälkimmäinen oli samalla koko kevään maksimi. Tämän jälkeen määrät pienenevät nopeasti ja olivat läpi myöhemmin toukokuussa enää 10 yksilön luokkaa. Toukokuun lopussa havaittiin uudelleen jo pieniä koiras/pesimättömien kertymiä.

Harmaasorsa (*Anas strepera*)

Havaittiin vain kolmessa laskennassa toukokuussa, enimmillään viisi yksilöä 7.5.

Tavi (*Anas crecca*)

Ensimmäiset 20 tavia havaittiin suistossa 31.3. laskennassa. Määrät nousivat tasaisesti 21.4. saakka, jolloin laskettiin kevään selvä huippu, 539 lintua. Heti vapun jälkeen määrät pienenevät nopeasti muutamiin kymmeneen yksilöihin. Koiraslintujen alkava syyskertyminen alkoi näkyä touko-kesäkuu taitteesta alkaen.

Sinisorsa (*Anas platyrhynchos*)

Ensimmäisellä laskentakerralla 21.3. sinisorsia oli suistossa 61 yksilöä. Ensimmäinen selvä kevätmuuton piikki näkyi samaan aikaan ensimmäisten tavien ja haapanoiden saapumisen aikaan 31.3., jolloin sinisorsia laskettiin 260 yksilöä. Toinen huippu havaittiin 21.4., jolloin samalla kevään suurin kertymä, 291 yksilöä. Heti tämän jälkeen määrät laskivat alle sataan yksilöön. Koiraslintujen pesinnän jälkeinen kertyminen alkoi näkyä 20.5. laskennassa, jolloin nähtiin yhteensä 99 yksilöä. Näistä 95 oli koiraita.

Jouhisorsa (*Anas acuta*)

Laji saapui 10 yksilön voimin heti samanaikaisesti muiden *Anas* -suvun sorsien kevään ensimmäisen rynnistyksen myötä 31.3. Määrät olivat pieniä läpi kevään ja vaatimaton huippu, 13 yksilöä. laskettiin 21.4. Toukokuussa tehtiin havaintoja enää pesivistä linnuista.

Heinätavi (*Anas querquedula*) tsekkaa nimet

Ensimmäinen heinätavi havaittiin 12.4. laskennassa. Tästä eteenpäin heinätavia tavattiin säännöllisesti, enimmillään 7 yksilöä 21.4.

Lapasorsa (*Anas clypeata*)

Ensimmäiset lapasorsat havaittiin 12.4. Kevään selkeä huippu todettiin vapunpäivänä, jolloin havaittiin 33 yksilöä.

Punasotka (*Aythya ferina*)

Punasotkan etujoukot olivat paikalla jo laskennan alkaessa 21.3. Kevään maksimi laskettiin 6.4., jolloin paikalla oli 119 lintua.

Tukkasotka (*Aythya fuligula*)

Tukkasotkia laskettiin jo ensimmäisessä laskennassa 21.3. yhteensä 69 yksilöä. Kevään huippu oli 21.4. laskettu 164 lintua. Vapun jälkeen määrät laskivat selvästi.

Mustalintu (*Melanitta nigra*)

Ainoa havaintopaikallisista linnuista: 28.4. lepäili 2 koirasta ja 2 naarasta Kolpanselällä. Mainittakoon, että yöllä 9.-10.5. muutti 50 mustalintua ja kaksi pilkkasiipeä suiston yli.

Telkkä (*Bucephala clangula*)

Jo ensimmäisessä laskennassa 21.3. paikalla oli 75 telkkää. Kevään maksimi, 208 lintua, lasketettiin 6.4. Huhtikuussa laskettiin pääasiassa yli sadan linnun telkkälukemia, määrän romahtaessa heti vapun jälkeen.

Uivelo (*Mergus albellus*) D

Uivelot saapuivat suistoon maaliskuun lopulla. Selvästi suurin levähtäjämäärä oli 6.4. laskettu 46 yksilöä. Toukokuussa tehtiin enää havaintoja vain pesivästä koirasta.

Isokoskelo (*Mergus merganser*)

Isokoskelomäärät lähtivät nousuun heti huhtikuun alusta alkaen ja kasvoivat tasaisesti aina 21.4. saakka, jolloin laskettiin kevään 2008 maksimi, yhteensä 1495 lintua. Vielä vappuna isokoskeloita oli paljon (612), mutta 13.5. enää 10 yksilöä. Muista lajeista poiketen koskeloita saattaa toisinaan kerääntyä myös ylemmäs yläjuoksulle. Tehdyssä laskennassa ei yläjuoksun Natura-osalla havaittu merkittäviä kertymiä, joskin jonkin verran isokoskeloliikennettä liikkui toisinaan päivän mittaan jokivartta pitkin.

Tukkakoskelo (*Mergus serrator*)

Ensimmäiset yksilöt havaittiin 12.4. ja vaatimaton 12 linnun huippu 28.4.

Silkkiuikku (*Podiceps cristatus*)

Kevään ensimmäiset 5 silkkiuikkua tavattiin 6.4. Määrät nousivat huhtikuun lopulla 150 tuntumaan ja kevään maksimi, 189 lintua, laskettiin vasta 9.5.

Härkälintu (*Podiceps griseigena*)

Ensimmäinen härkälintu saapui 28.4. Levähtäjäkertymiä ei havaittu, vaan vähät havainnot koskivat suiston pohjoisosissa pesineitä lintuja.

Mustakurkku-uikku (*Podiceps auritus*) D

Ainoa havainto lajista tehtiin kartoituslaskennan yhteydessä 29.5. Puussin pohjoispuolella.

Kaulushaikara (*Botaurus stellaris*) D, NT

Pesivät kaulushaikarat saapuivat reviireilleen heti huhtikuun alusta lähtien. mahdollisten levähtäjien erottaminen pesivistä mahdotonta.

Harmaahaikara (*Ardea cinerea*)

Laji pesii nykyisin runsaslukuisena suistossa ja vaikka havainnot koskevat pääasiassa pesivää kantaa, myös muuttajia pysähtyneen keväälläkin. Ensimmäinen harmaahaikara nähtiin 22.3. ja suurimmaksi päiväsummaksi kirjattiin 114 lintua 28.4. Näihin aikoihin iso osa oli myös esiaikuisia lintuja.

Merikotka (*Haliaetus albicilla*) D, VU

Vähintään yksi pesivä pari käyttää suistoa saalistuksessaan. Esiaikuisia yksilöitä nähtiin myös silloin tällöin, mutta enimmilläänkin vain muutama yksilö laskentakertaa kohti.

Kiljukotka (*Aquila clanga*) D, RE

Kiljukotkasta tehtiin useampia havaintoja. 28.4. iltapäivällä laskentatiimin jäsen (PM) havaitsi laskennan ulkopuolella esiaikuisen kiljukotkan laskentapäivänsä jo päättäneiden kiusaksi. 20.5. laskennassa suistossa oli peräti kaksi kiljukotkaa samanaikaisesti. Pesimälinnustolaskennan ohessa tehtiin vielä havainto paikallisesta esiaikuisesta kiljukotkasta 22.5. Kotka söi tuolloin aamupalaksi hauen.

Muut päiväpetolinnut

Kokemäenjoen suistossa ja sen vaikutuspiirissä pesii monipuolinen valikoima päiväpetolintuja. Myös muutolla levähtäviä lintuja tavataan keväällä säännöllisesti, mutta niiden erottaminen pesivistä on monien lajien kohdalla hankalaa. Selkeitä levähtäjäkertymiä ei keväällä pystytty toteamaan. Ensimmäiset ruskosuohaukat havaittiin jo maaliskuun huhtikuun taitteessa ja esim. huhtikuussa havaitut muutamat sinisuohaukat olivat lähinnä muuttavia.

Luhtahuitti (*Porzana porzana*) D

24.4. aamulla huuteleva luhtahuitti Karvianjuopan varrella. Lajia ei tavattu uudelleen ennen alkukesää, joten kyseessä saattoi olla aito levähtäjä.

Nokikana (*Fulica atra*)

Nokikanat saapuivat 31.3. Kevään huippu, 305 yksilöä, laskettiin 12.4. Kevään suurin päiväsomma oli 148 lintua 24.4. Huhtikuun lopulta nokikanamäärät jäivät jo selvästi pienemmiksi, mutta vielä 9.5. laskettiin kuitenkin 138 lintua.

Kurki (*Grus grus*) D

Ensimmäiset kolme kurkea saapuivat 31.3. Levähtäjäkertymiä ei juuri tavattu ja päiväsommat jäivät yhtä poikkeusta lukuun ottamatta alle 10 yksilön ja koskivat lähinnä pesiviä lintuja. Poikkeuksen teki 16.4. suistosta muutolle noussut 42 linnun parvi. Päiväsomma tuolloin yhteensä 60 lintua.

Meriharakka (*Haematopus ostralegus*)

Alueen ulko-osissa ja ulkopuolella pesivien parien vuoksi levähtäjien erottaminen on osin hankalaa. Muutamia meriharakoita tavattiin säännöllisesti laskennassa 6.4. alkaen, enimmillään nähtiin 13 lintua 31.5.

Pitkäjalka (*Himantopus himantopus*) D

28.5. laskennassa löytyi suistosta pitkäjalka. Lintu havaittiin kolmella eri laskentakerralla, aina eri puolilla suistoa. Löydettyessä lintu viivähti hetken Lyttilänviikin suunnalla, seuraava havainto tehtiin 4.6. Teemuluodon edustalla Paskastossa ja viimeinen havainto 11.6. Kahaluodossa. Tämä pitkään paikalla viihtynyt harvinaisuus lisäsi merkittävästi Teemuluodon tornin käyttöastetta linnusta kiinnostuneiden lintuharrastajien toimesta. Havainto on rareiteetikomitean hyväksymä.

Tylli (*Charadrius hiaticula*)

Varsinaisen laskennan parhaat tyllimäärät sopivat hyvin yksiin kotimaisten tyllien muotonhuipun aikoihin (12 yksilöä 28.4.) ja toisaalta arktisten tyllien muotonhuipun kanssa (12 yksilöä 31.5.). Parhaat levähtäjämäärät laskettiin kuitenkin kartoituslaskennan yhteydessä Kirrinsannalla: 14.5 ja 4.6., jolloin 21 ja 22 tylliä.

Kapustarinta (*Pluvialis apricaria*) D

Kevään vaatimaton huippu oli 11 levähtäjää 28.4. Kapustarinta onkin tyypillisemmin pelloilla levähtävä kahlaajalaji.

Töyhtöhyppä (*Vanellus vanellus*)

Pesivistä erotettavissa selvä huippu 16.4., jolloin yhteensä 207 hyppää.

Pikkusirri (*Calidris minuta*)

Kirrinsannalla 31.5. kuusi lintua.

Lapinsirri (*Calidris temminckii*) VU

Pieniä määriä lapinsirrejä havaittiin toukokuussa useaan otteeseen, laskennassa enimmillään 7 lintua 29.5. ja varsinaisen laskennan ulkopuolella 14 yksilöä 23.5.

Suosirri (*Calidris alpina*)

Havaintoja vain muutamista pohjoisen alpina-rodun linnusta, enimmillään 4 yksilöä 16.5. ja 28.5. Suistossa aikanaan pesinyttä suosirrin eteläistä schinzii-rotua ei havaittu kertaakaan.

Jänkäsirriäinen (*Limicola falcinellus*) NT

Jänkäsirriäisiä tavattiin laskennassa pariin otteeseen, enimmillään 18 lintua 31.5.

Suokukko (*Philomachus pugnax*) NT

Laskennassa laji havaittiin kaikissa yhdeksässä laskennassa välillä 24.4.–31.5. Selkeä muuton huippu todettiin 9.5., jolloin havaittiin yhteensä 465 paikallista suokukkoa.

Jänkäkurppa (*Lymnocyptes minimus*)

9-10.5. välisenä yönä havaittiin kolme soidintavaa jänkäkurppaa. Yleensä tähän aikaan Etelä-Suomessa soidintavia lintuja pidetään muuttajina, vaikka vaikean todennettavuuden vuoksi pesintää ei välttämättä voi pitää mahdollisena tämän tyyppisellä kohteella.

Taivaanvuohi (*Gallinago gallinago*)

Pesii runsaana, muuttajien erottelu pesivistä on hankalaa. Ensimmäiset taivaanvuohet havaittiin suistossa jo maaliskuun viimeisinä päivinä. Enimmillään lintuja tavattiin laskennassa 56 yksilöä 24.4.

Heinäkurppa (*Gallinago media*) D, RE

20.5. aamulla havaittiin soidintava heinäkurppa. Yrityksestä huolimatta lintua ei havaittu paikalla enää myöhemmin. Mainittakoon myös että hyvin ilmeinen heinäkurppa lähti lentoon pesimälinnustolaskijan edestä hieman eri paikassa 14.5. Tarkkoja paikkoja ei julkaista suojelusyistä.

Mustapyrstökuiri (*Limosa limosa*) EN

Varsinaisessa laskennassa tehtiin kaksi havaintoa: 21.4. kaksi lintua paikallisena jokisuulla ja 1.5. yksi yksilö. Lisäksi laskennan ulkopuolella 23.4. yksi lintu laskeutui Fleiviikiin (PM).

Pikkukuovi (*Numenius phaeopus*)

Ainoa paikallinen yksilö 7.5. Launaisissa, tämän lisäksi muutamia havaintoja muuttavista.

Mustaviklo (*Tringa erythropus*)

Varsinaisessa laskennassa laji havaittiin kolmena perättäisenä laskentakertana välillä 7.-13.5., enimmillään 12 yksilöä 9.5. Paras päiväsumma oli kuitenkin 3.5. Teemuluodosta laskettu 26 lintua.

Punajalkaviklo (*Tringa totanus*)

Pesii paikalla, mahdollisten levähtäjien erottelu hankalaa, mutta 1.5. nähdyt 20 lintua edustivat maksimimäärää.

Lampiviklo (*Tringa stagnatilis*)

Laskennoissa tehtiin kaksi havaintoa: 1.5. laskennassa havaittiin yksi yksilö Kirrinsannalla ja 4.6. yksi yksilö Teemuluodossa. Teemuluodon lintu oli paikalla pidempäänkin.

Valkoviklo (*Tringa nebularia*)

Valkovikloja tavattiin suistossa melko säännöllisesti huhtikuun lopulta alkaen läpi koko kevätmuuttokauden. Levähtäjämäärät olivat kuitenkin pieniä, yleensä vain muutamia yksilöitä. Päämuutosta kertonee 9.5. päivällä havaitut 4p ja 20m, sekä seuraavana yönä vielä 8 yömuuttavaa. Eniten levähtäviä laskettiin täydentävänä tornien taisto –päivänä 3.5., jolloin 8 paikallista.

Metsäviklo (*Tringa ochropus*)

Levähtäjien ja pesivien erottelu hankalaa. 7.5. Launaisissa havaittiin 7 yksilöä, tosin muutoinkin metsäviklot viihtyivät erityisesti Launaisissa.

Liro (*Tringa glareola*) D

Muutto alkoi huhtikuun lopulla, jolloin 28.4. suistossa 10 lintua. Toukokuussa lintuja havaittiin enimmillään 311 paikallista ja 66 muuttavaa 7.5.

Vesipääsky (*Phalaropus lobatus*) D

Ainoa havainto: 29.5. tavattiin viisi lintua paikallisena.

Pikkulokki (*Larus minutus*) D

Pikkulokkeja pesii suiston ulkopuolella ja siten mahdollisten levähtäjien erottaminen osin hankalaa. Pikkulokkeja havaittiin suistossa pitkin kevättä, määrien vaihdellessa yleensä muutamista linnuista muutamiin kymmeniin. Enimmillään tavattiin 158 lintua 9.5. ja 183 lintua 31.5., joista 130 ja 180 Hilskassa. Ehkä mainittavin havainto tehtiin kuitenkin laskennan ulkopuolella 4.6., jolloin suiston puolella saalisteli noin 160 lintua, joista peräti noin 100 esiäikuisia 2-kv lintuja (PM).

Selkälokki (*Larus fuscus*) VU

Yleensä nähtiin vain muutamia yksilöitä, poikkeuksena 17 lintua jokisuulla 21.4.

Räyskä (*Sterna caspia*) D, VU

Muutamia räyskiä kalasteli suistossa melko säännöllisesti. Enimmillään tavattiin 5 yksilöä 29.5.

Pikkutiira (*Sterna albifrons*) D, EN

Pikkutiira kalasteli 9.5. aamulla Halssin ja jokisuun välillä.

Mustatiira (*Chlidonias niger*) D, VU

29.5. kartoituslaskennan ohessa kiertelevä lintu suiston pohjoisosissa.

Tervapääsky (*Apus apus*)

20.5. suiston yllä saalisteli 700 ja 11.6. noin 600 tervapääskyä. Tervapääskyjen vastaava kertyminen liittyy yleensä vilpoiseen säähän.

Kuningaskalastaja (*Alcedo atthis*) D

Havaittiin 2.5. laskennassa Halssissa ja 4.5. laskentojen ulkopuolella Teemuluodon tornista lentämästä kohti Halssia (MD)

Haarapääsky (*Hirundo rustica*)

Ainoa mainittava kertymä 7.5., jolloin suistossa yhteensä 215 haarapääskyä.

Luotokirvinen (*Anthus petrosus*)

Ainoa havainto Hilskasta 16.4.

Keltavästäräkki (*Motacilla flava*)

Muutamia levähtäviä keltavästäräkkejä tavattiin pesivien lisäksi läpi toukokuun. Selkeä muuttopiikki havaittiin kuitenkin 20.5., jolloin laskettiin 74 paikallista ja 53 muuttavaa keltavästäräkkiä.

Tilhi (*Bombycilla garrulus*)

Vielä 7.5. tavattiin 2 lintua Hilskassa ja 20.5. yksi Karvianjuovalla.

Sinirinta (*Luscinia svecica*) D

Tavattiin seuraavasti: 5.5. yksi, 14.5. kaksi ja 20.5. yksi yksilö.

Mustaleppälintu (*Phoenicurus ochruros*)

Varsinaisen laskennan ulkopuolella 26.5. tavattiin naaraspuukuinen lintu Kirrinsannalla (PM)

Ruokosirkkalintu (*Locustella luscinioides*)

Yöllä 29.5. havaittiin ilmeisesti vielä reviirilleen asettumaton jonkin aikaa aktiivisesti äänessä. Havainto on alueellisen harvinaisuuskomitean hyväksymä.

Lapinharakka (*Lanius excubitor*)

Muutamia havaintoja tehtiin alkukevällä, näistä viimeinen 21.4.

Pohjansirkku (*Emberiza rustica*)

Varsinaisen laskennan ulkopuolella havaittiin 4.5. Kirrinsannalla 2 koirasta (SL)

3. LINTUJEN SIOITTUMINEN SUISTON SISÄLLÄ

Lintujen sijoittumista suiston eri osiin seurattiin merkitsemällä lintujen kulloinkin suosimia alueita muistiin. Sijoittumisen seurannan avuksi alue jaettiin kolmeen osa-alueeseen (ks. karttaliite 3).

Osa-alue I käsitti käytännössä koko avoimen Kolpanselän ja Söödeen saaren ympäristön ja Varpukarien saarten pohjoispuoliset alueet. Eli käytännössä pitkälti kaikkein avoimimmat osat suiston vesialueista. Lisäksi alueeseen sisältyi Hilska, jonka altaalle puolisukelajat ja kahlaajat usein keskittyivät.

Osa-alue II piti sisällään Kokemäenjoen pääuoman kaikki eteläpuoliset alueet, kuten Launaisten ja Fleiviikin niityt, Teemuodon edustan ja välittömän jokisuun.

Sisemmän suiston pohjoisempi **osa-alue III** käsitti joen pääuoman pohjoispuoliset ruovikkoiset ja hankalakulkuiset alueet, sekä Puussan ja Myllyviikin väliset hieman avoimemmat kaislavaltaisemmat vesialueet.

Levähtävän linnuston, erityisesti vesilintujen, sijoittuminen suiston sisällä jakaantui melko selkeästi kunkin lajiryhmän yleisesti suosimiin habitaatteihin. Lintujen yleinen sijoittuminen suiston sisällä oli kevään 2008 laskentojen valossa varsin luontevaa sijoittaa kartalle. Sijoittumisesta antavat parhaan kuvan karttaliitteet 3. (vesilinnut) ja 4. (kahlaajat). Taulukossa 3. on esitetty vesilintujen jakaantuminen näille osa-alueille eri laskentapäivi

4. KOKEMÄENJOEN SUISTOSSA KEVÄTMUUTOLLA LEVÄHTÄVÄN LINNUSTON UHANALAISUUS

EU:n lintudirektiivin liitteen I mukaan suojeltavia lajeja tavattiin suistossa runsaasti. Direktiivilajien osalta jäsenmaiden on turvattava näiden lajien kannat ja riittävästi niille sopivaa elinympäristöä. Kansallisen uhanalaisluokituksen mukainen luokittelu on merkitty lajikohtaisessa tarkastelussa (kappale 3.2.) lajinimen perään. Merkittävimpiä levähtäjiä suistossa keväällä 2008 olivat mm. kiljukotka, joka on kansallisen uhanalaisluokituksen mukaan luokiteltu Suomessa kaikkein

uhanalaisimmaksi eli hävinneeksi. Erittäin uhanalaiseksi on määritelty mustapyrstökuiri ja pikkutiira. Vaarantuneita ja silmälläpidettäviä lajeja tavattiin runsaasti.

Kokemäenjoen suisto kuuluu myös IBA-alueisiin (Important Bird-Area), osana kokonaisuutta ”Porin lintuvedet”. IBA -kriteerit keväällä levähtävien lintujen suhteen täyttyvät suistossa nyt tehdyn kartoituksen perusteella laulujoutsenen (200 tai enemmän) ja isokoskelon (900 tai enemmän) osalta. Harmaahaikaran osalta kerääntymisalueen kriteerit täyttyivät helposti, mutta levähtäjien osuutta on vaikea arvioida, sillä pääosa linnuista on pesiviä. Myös mm. metsähanhen osalta liikuttiin lähellä kriteeriarvoja.

Suiston linnuston uhanalaisuus ja Natura-arvot; ks. Osa IV, yhteenveto, sivut 91–95.

5. KIITOKSET

Käytännön järjestelyissä meitä auttoivat tulvasuojeluhankkeesta vastaava Pekka Vuola (Porin kaupunki), Asko Sydänoja (Lounais-Suomen ympäristökeskus), sekä Harri Juhola ja Kalle Salonen (Porin kaupunki). Hannes Tiira antoi ystävällisesti säilytystilan peränmoottorillemme Porin Halssissa. Joiltain alueella säännöllisesti retkeileviltä lintuharrastajilta saatiin arvokasta suullista taustatietoa. Suuri kiitos kaikille teille.

6. KIRJALLISUUS

Koskimies, P. 1994: Linnuston seuranta ympäristöhallinnon hankkeissa. Vesi- ja ympäristöhallinnon julkaisuja. Sarja B, No 18. 83 s.

Mikkola-Roos, M., Niikkonen, T. 2005: Kosteikkojen kunnostuksen ja hoidon parhaat käytännöt kuudella Life-kohteella Suomessa. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 149. 120s.

Leivo, M., Asanti, T., Koskimies, P., Lammi, E., Lampolahti, J., Mikkola-Roos, M. & Virolainen, E. 2002: Suomen tärkeät lintualueet FINIBA. BirdLife Suomen julkaisuja No 4. Suomen graafiset palvelut, Kuopio. 142 s.

7. LIITTEET

Karttaliite 1. Kartoitusalue, Natura-alueen raja, sekä paikkanimistöä

Karttaliite 2. Laskentapisteet ja -reitit

Karttaliite 3. Kartoitusalueen jako ja vesilintujen sijoittuminen alueen sisällä

Karttaliite 4. Kahlaajien sijoittuminen alueen sisällä

Liite 1. Laskentapäivät, laskentasuoritteet ja laskijat

Liite 2. Kuvaaja / Suiston levähtävät vesilinnut ja kahlaajat keväällä 2008

Liite 3. Kuvaaja / Suiston levähtävät vesilinnut keväällä 2008

Liite 4. Kuvaaja / Suiston levähtävät lirot ja suokukot keväällä 2008

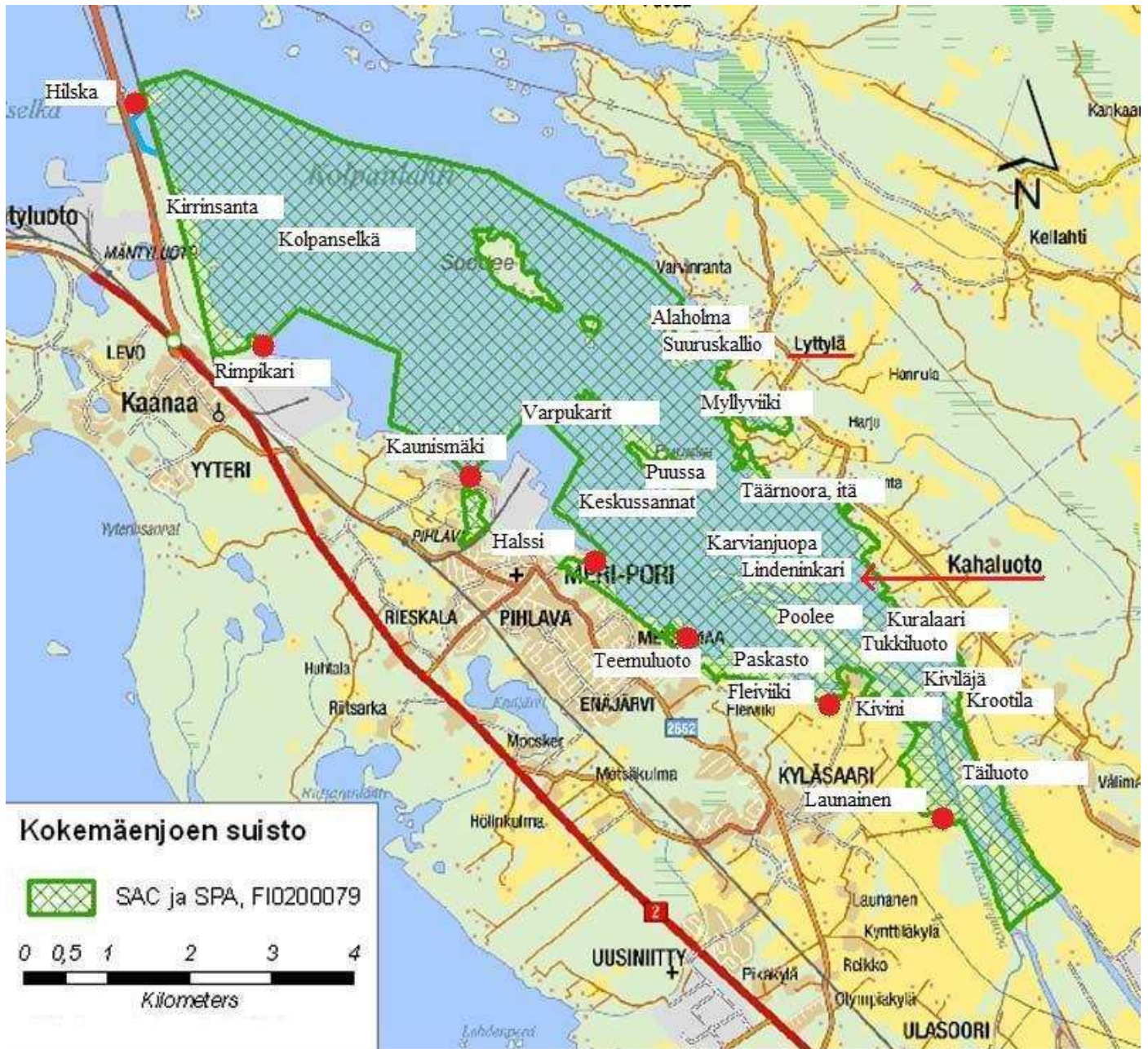
Taulukko 1. Päiväkohtaiset levähtäjämäärät

Taulukko 2. Levähtävien sorsalintujen määrä sukupuolittain

Taulukko 3. Vesilintujen määrät osa-alueittain

Karttaliite 1.

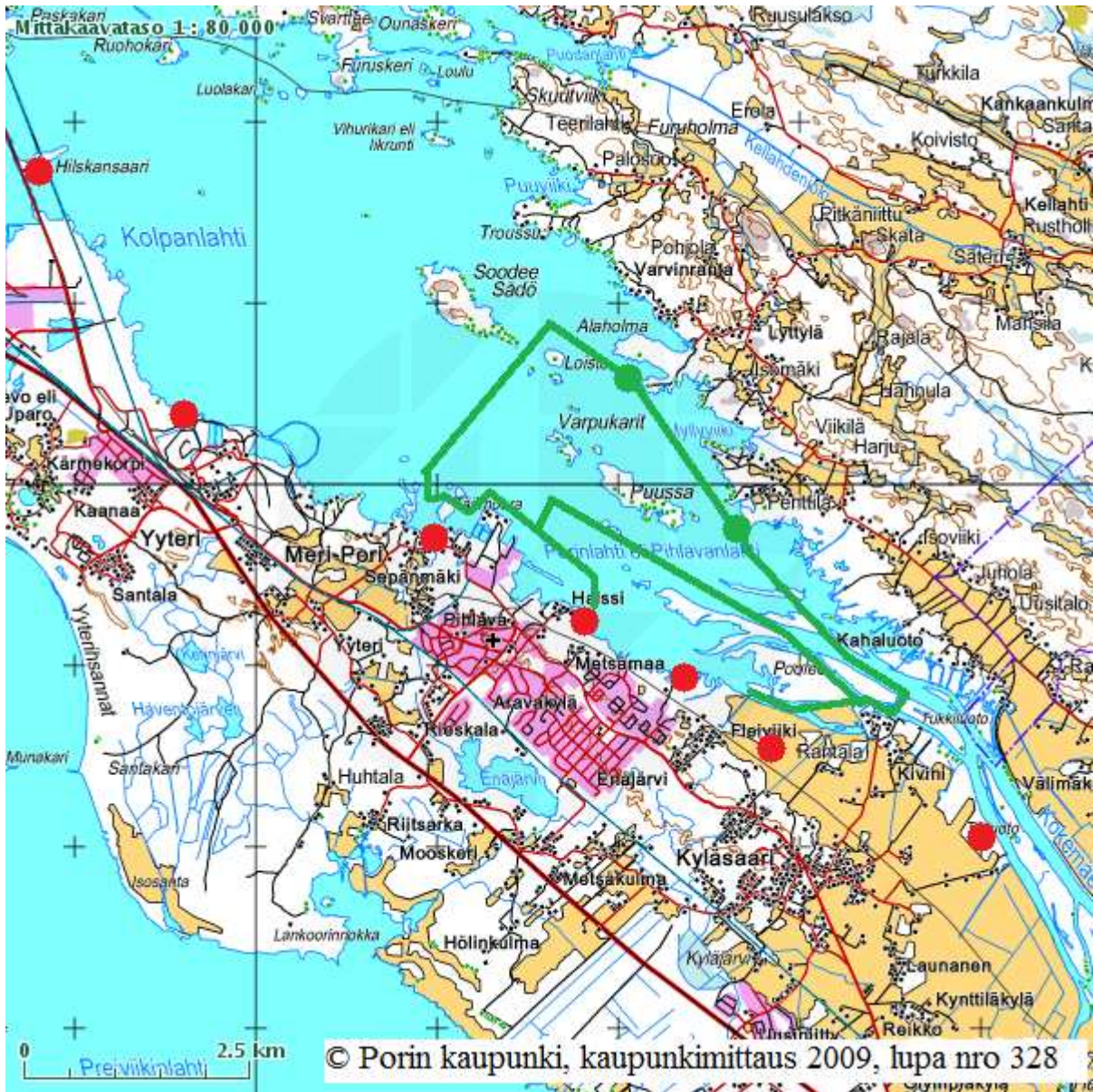
Kokemäenjoen suiston Natura-alue (= laskenta-alue)

© Porin kaupunki, kaupunkimittaus 2009, lupa nro 328

Laskenta-alue käsitti koko Kokemäenjoen suiston Natura-alueen (vihreä rasterointi). Käytännön syistä mukaan otettiin lisäksi kokonaisuuteen luontevasti kuuluvana Hilskan saaren ja Kirrinsannan välinen allas (sininen rajausta vasemmassa yläkulmassa). Linnut siirtyivät altaan ja Kolpanlahden-Kirrinsannan välillä melko usein mikä myös puolsi altaan ottamista mukaan tai olisi ainakin hankaloittanut tulkintaa.

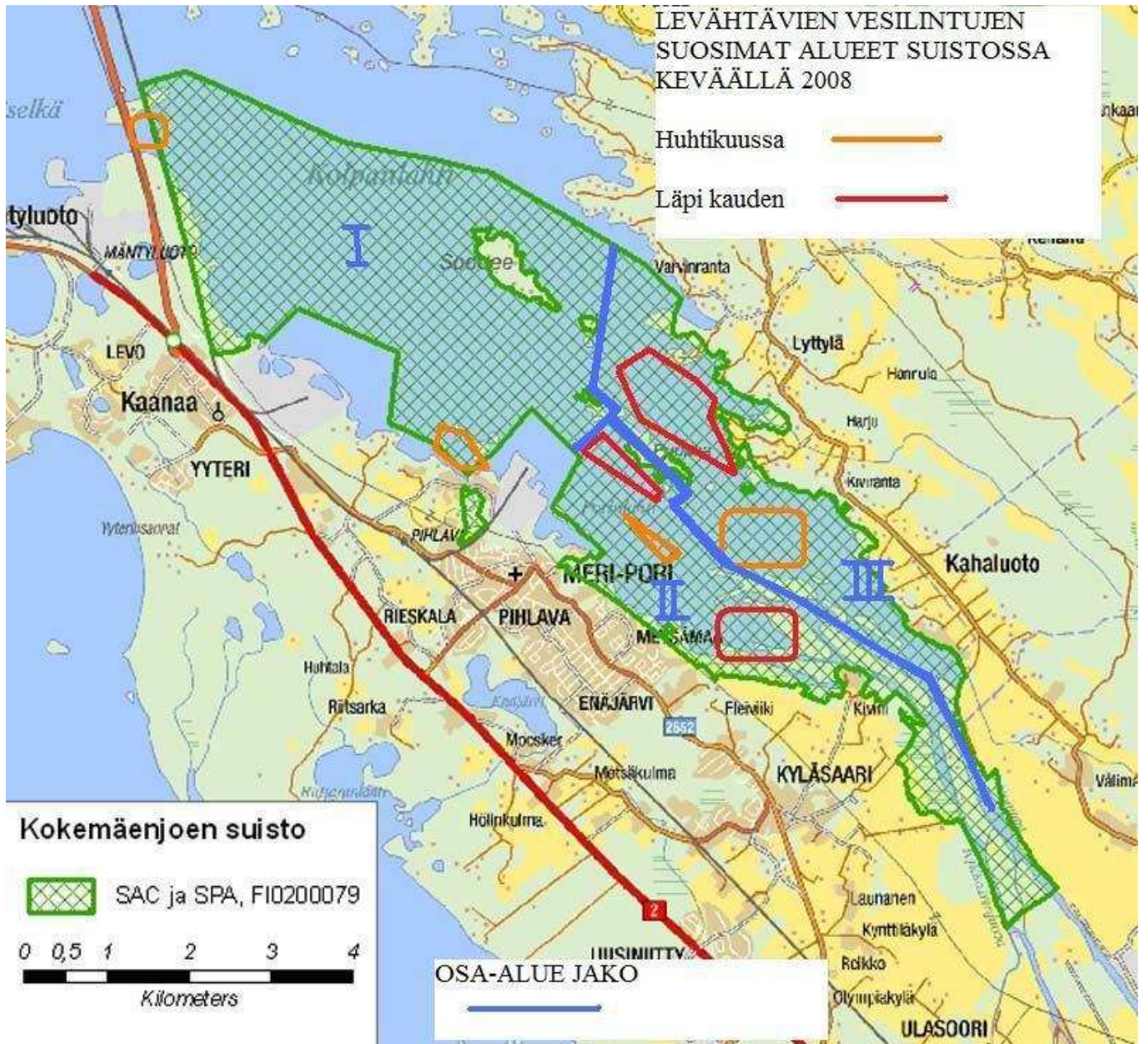
Karttaliite 2. Laskentapisteet ja reitit

Punainen täplä = mantereen laskentapisteet
 Vihreä viiva ja täplät = venelaskentareitti ja laskentapisteet

Karttaliite 3.

Kartoitusalueen jako ja vesilintujen sijoittuminen alueen sisällä

© Porin kaupunki, kaupunkimittaus 2009, lupa nro 328

Osa-alue I: kokosukeltajat, kuten silkkiuikut ja koskelot. Pihlavan ja Hilskan kohdilla (oranssit rajaukset) myös muut vesilinnut

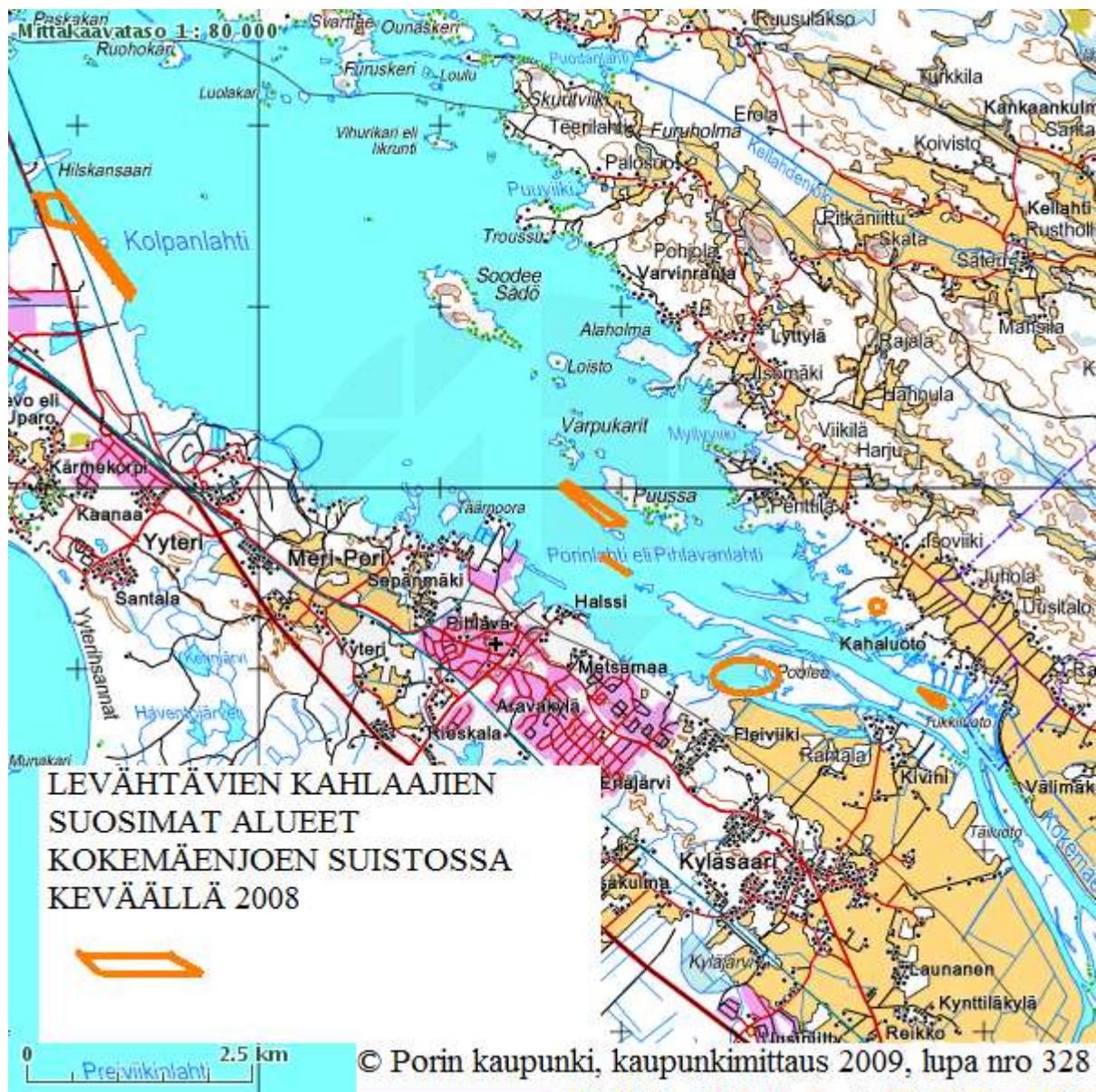
Osa-alue II: Punaiset rajaukset eli Puussin ja joen pääväylän väli (Keskussannat), sekä Paskastossa (Teemuluodon itäpuoli) sorsalinnut, joutsenet ja hanhet. Hilskan edustalla lisäksi sotkat ja telkät.

Osa-alue III: oranssin rajauksen alueella huhtikuussa kaikkia vesilintuja runsaasti, myös hanhet, joutsenet ja nokikanat. Punaisen rajauksen alueella kokosukeltajat; uikut, sotkat, telkät, uivelot, mutta myös jonkin verran muitakin vesilintuja.

Vesilintujen sijoittuminen osa-alueittain eri laskentapäivinä on eritelty taulukkoon 3.

Karttaliite 4.

Kahlaajien sijoittuminen suiston sisällä

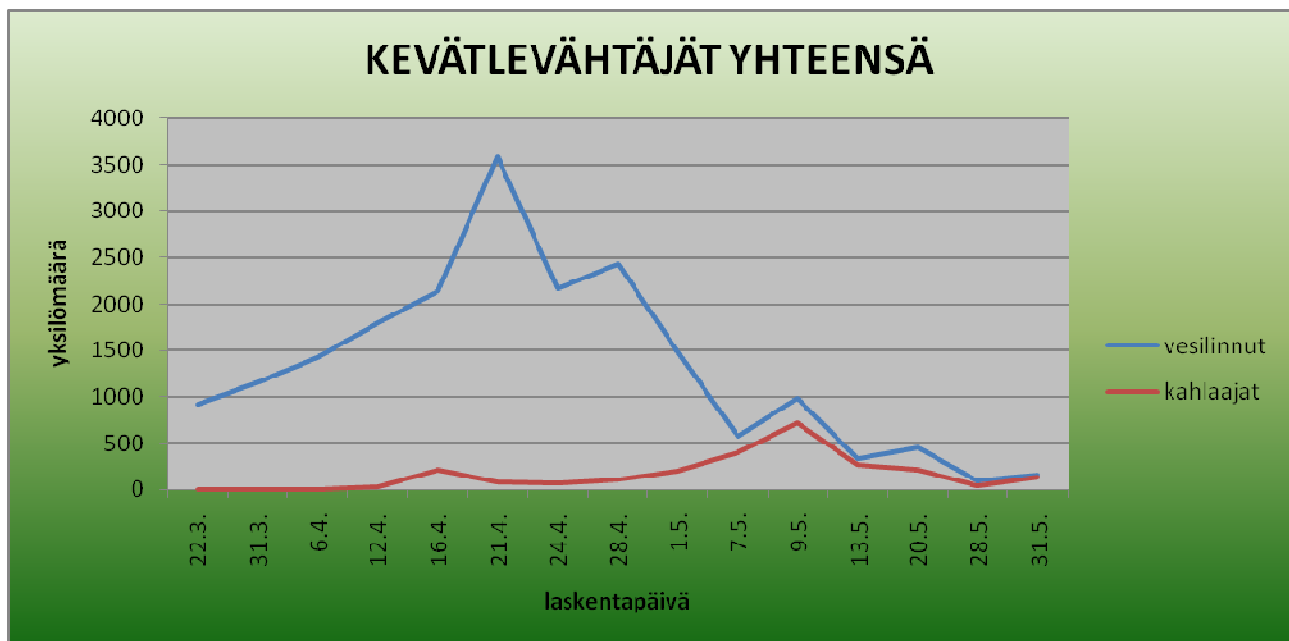
Kahlaajien suosimia alueita (lähinnä matalan veden aikaan) olivat Kirrinsanta, Keskus-sannat (Puussan lounaispuolella/pääväylän koillispuolella), Paskasto (Teemu luodon ja Fleiviikin välillä), Kahaluodon edustan pienet lampareet/ avoimemmat kosteat painanteet, ylempänä joella sijaitsevan Kiviläjä saaren kärjestä jokivarresta luoteeseen työntynyt särkkä, sekä Launaisten tulvaniitty. Laskentavuonna vesi oli usein alhaalla, mikä oli varmasti kahlaajille eduksi, lukuun ottamatta ehkä Launaisten niittyä.

Liite 1. Kevään levähtäjälaskennat, Pori, Kokemäenjoen suisto 2009

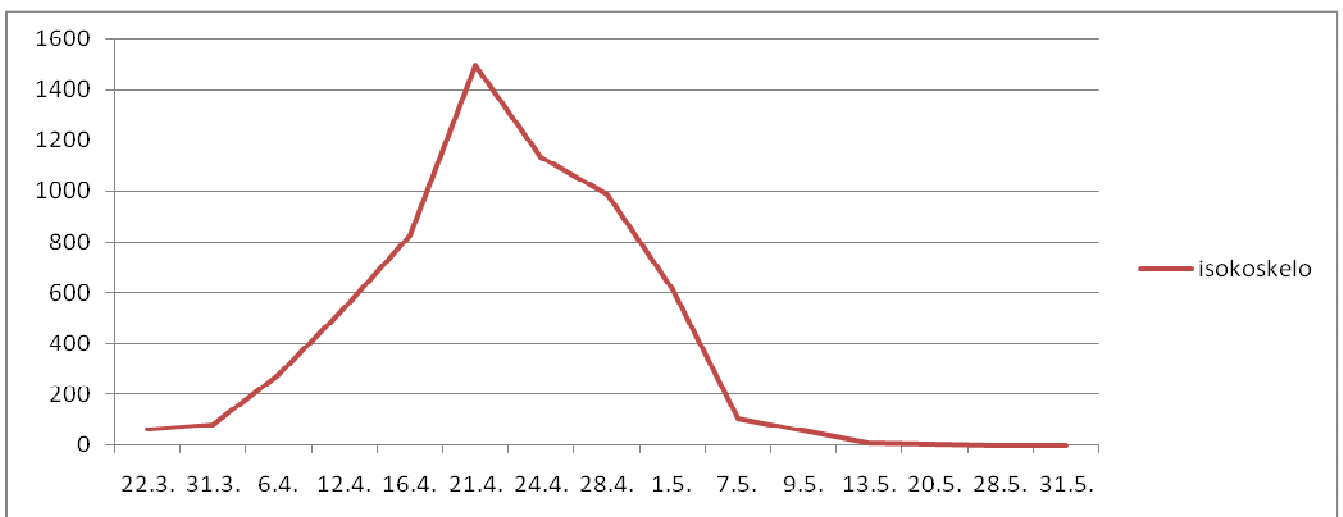
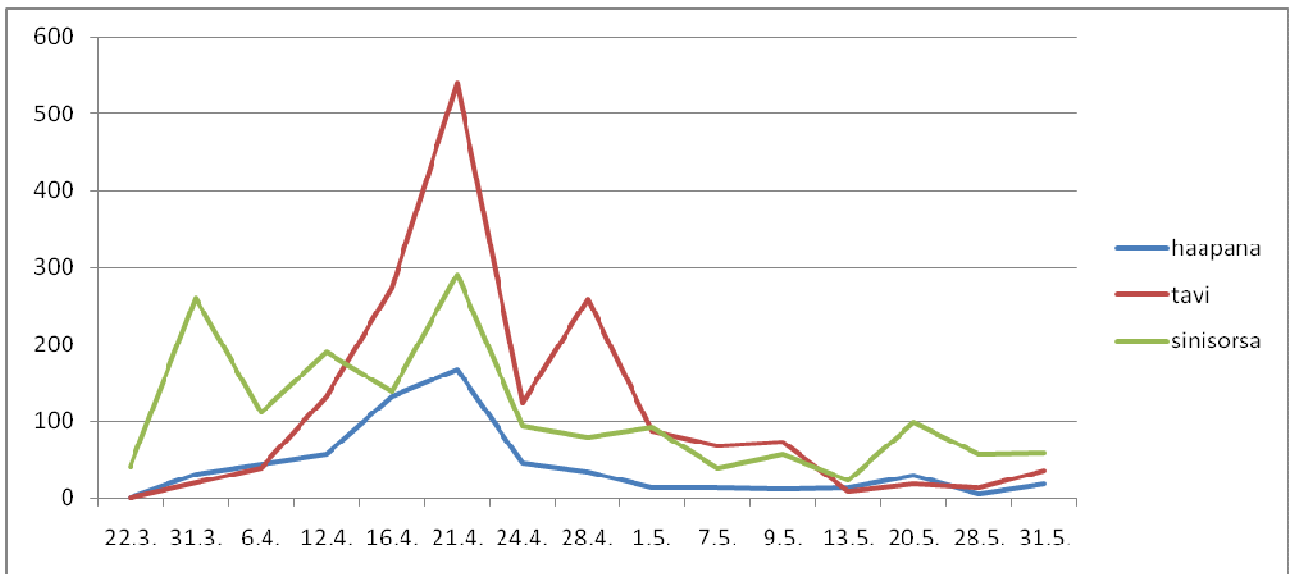
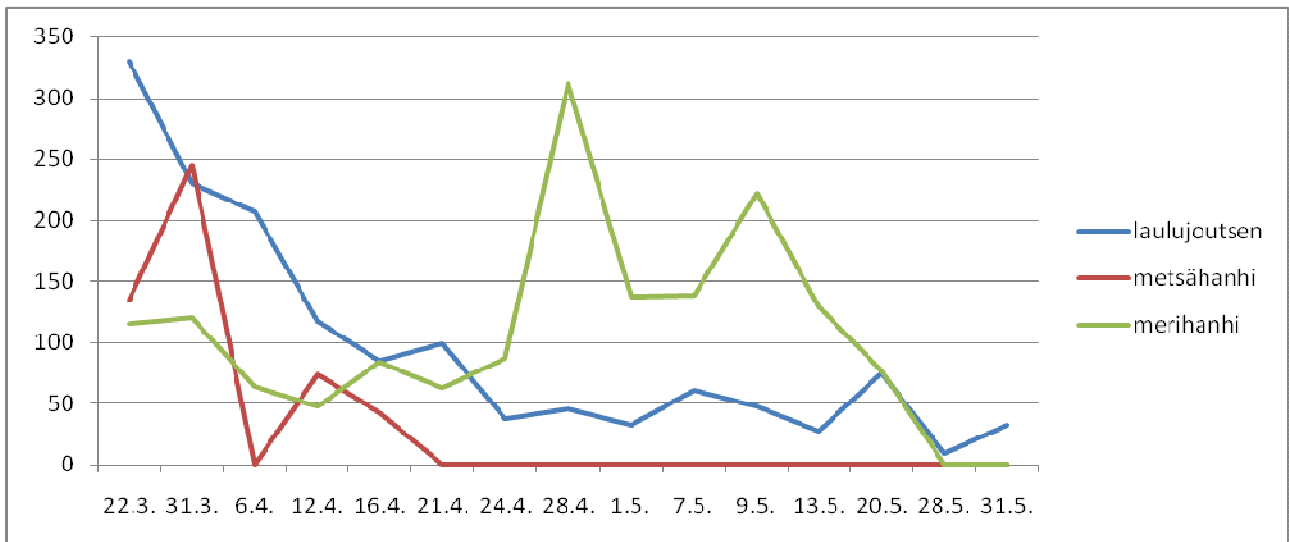
Varsinaiset laskentapäivät	laskijat	kommentit
22.3.	SL	Teemuluodon torni
31.3.	SL	Teemuluodon torni
6.4.	SL	koko suisto veneellä
12.4.	PA, MD, SL	koko suisto rannalta
16.4.	PA, RL	koko suisto, vene+ranta
21.4.	PA, RL, SL	koko suisto, vene+ranta
24.4.	MD, SL, PM	koko suisto, vene+ranta
28.4.	PA, RL, SL	koko suisto, vene+ranta
1.5.	MD, SL	koko suisto, vene+ranta
7.5.	SL, PM	koko suisto, vene+ranta
9.5.	PA, RL, SL	koko suisto, vene+ranta
13.5.	MD, SL	koko suisto, vene+ranta
20.5.	MD, SL, PM	koko suisto, vene+ranta
28.5.	MD, SL, PM	koko suisto, vene+ranta
31.5.	PA, RL, PM	koko suisto, vene+ranta
Täydentävät / ylimääräiset laskentapäivät		
21.3.	SL	Teemuluodon torni
24.3.	SL	Teemuluodon torni
28.3.	SL	Teemuluodon torni
5.4.	SL	Teemuluodon torni
3.5.	SL	Teemuluodon torni
15.5.	SL	koko päivä veneilyä suistossa

Lisäksi runsaasti täydentävää aineistoa suiston pesimälintulaskennoista välillä 28.4.–14.6.2008

Liite 2. Levähtävät vesilinnut ja kahlaajat yhteensä keväällä 2008

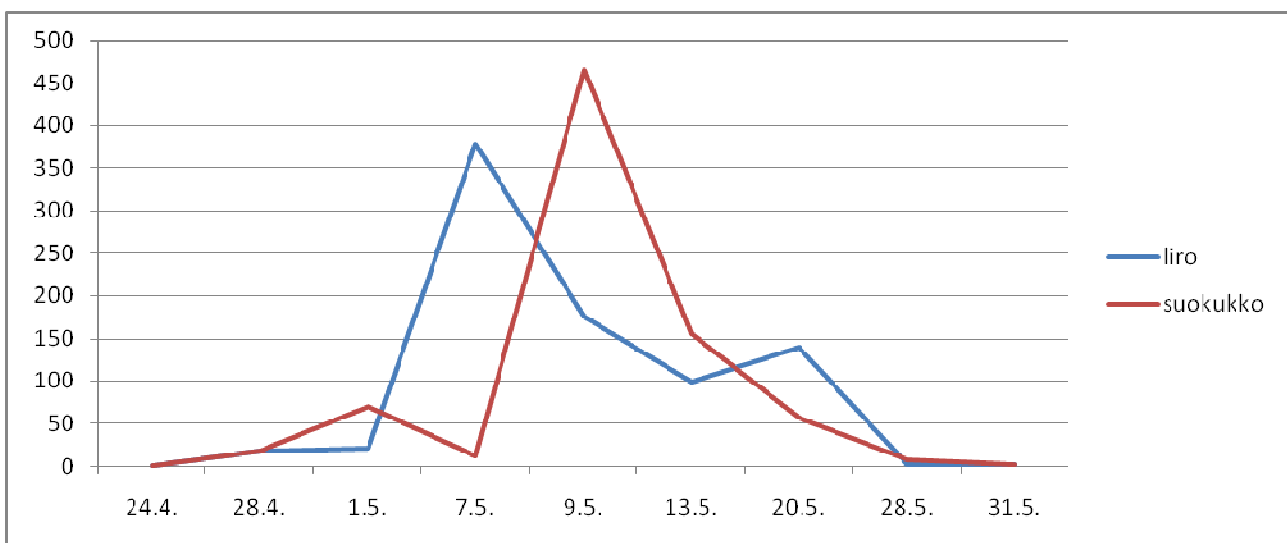
Liite 3. Levähtävät vesilinnut Kokeäenjoen suistossa keväällä 2008

Jänkäsiirriäinen on kevätkauden viimeisimpiä läpimuuttajia. Kuva Kiviläjän sarkältä jokivarresta 31.5.2008 (PA).

Liite 4. Levähtävät lirot ja suokukot Kokemäenjoen suistossa keväällä 2008

Taulukko 1.

SUISTON LEVÄHTÄVÄ MUUTTOLINNUSTO KEVÄÄLLÄ 2008

Sivu 1

		PVM														
LAJI		22.3.	31. 03	6.4.	12.04	16.04	21.04	24.04	28.04	01.05	07.05	09.05	13.05	20.05	28.05	31.05
Kyhmyjoutsen	<i>Cygolo</i>	12	16	36	21	30	39	36	23	36						
Laulujoutsen	<i>Cygyg</i>	330	230	207	117	85	99	37	45	32	60	47	27	75	9	32
Metsähanhi	<i>Ansfab</i>	134	245		74	42										
Tundrahanhi	<i>Ansalb</i>											1	1			
Merihanhi	<i>Ansans</i>	115	120	64	47	84	63	87	312	137	138	222	129	77		
Kanadanhanhi	<i>Bracan</i>	8	3	3	1		2	2			3	6		6		3
Valkoposkihanhi	<i>Braleu</i>		1													
Haapana	<i>Anapen</i>		30	44	57	132	167	45	33	13	13	12	17	29	5	18
Harmaasorsa	<i>Anastr</i>									2	5			2		
Tavi	<i>Anacre</i>		20	38	131	273	539	123	259	86	67	72	11	18	13	35
Sinisorsa	<i>Anapla</i>	40	260	112	190	138	291	94	79	92	39	56	30	99	56	58
Jouhisorsa	<i>Anaacu</i>		10	7	6	4	13	8		2		1		4		
Heinätavi	<i>Anaque</i>				1	3	7	4	6	4	3	3		2		1
Lapasorsa	<i>Anacly</i>				2		16	11	28	33	16	18	16	19	9	12
Punasotka	<i>Aytfer</i>	17		119	89	85	77	39	67	81	27	49	25	31		4
Tukkasotka	<i>Aytful</i>	104	58	113	73	44	164	136	140	84	25	43	45	23		
Telkkä	<i>Buccla</i>	96	40	208	111	60	183	131	132	93	28	58	13	45		
Uivelo	<i>Meralb</i>	5	3	46	15	23	20	8	6	1	1	1				
Isokoskelo	<i>Mermer</i>	62	80	276	539	826	1495	1132	989	612	103	55	18	7		
Tukkakoskelo	<i>Merser</i>				3	1	3	11	12	8	4	7	2	7		
Silkkiuikku	<i>Podcri</i>			5	12	41	149	120	150	116	34	189	12	8		
Härkälintu	<i>Podgri</i>								1							

Taulukko 1.

SUISTON LEVÄHTÄVÄ MUUTTOLINNUSTO KEVÄÄLLÄ 2008

Sivu 2

		PVM														
LAJI		22.3.	31. 03	06.04	12.04	16.04	21.04	24.04	28.04	01.05	07.05	09.05	13.05	20.05	28.5.	31.05
Harmaahaikara	<i>Ardcin</i>	1	77	30		17		7	114	97	30	89	41	28	5	21
Merikotka	<i>Halalb</i>	1	2	1	3						1				1	1
Nokikana	<i>Fulatr</i>		45	147	305	264	263	148	154	61		138	19			
Kurki	<i>Grugru</i>		3		6	60	8	8	5	6	1					
Kapustarinta	<i>Pluapr</i>				1				11			4				
Tylli	<i>Chahia</i>						2	4	12	3	7	11		2	11	12
Töyhtöhyppä	<i>Vanvan</i>				28	207	70	49	30	68		27		8	17	82
Lapinsirri	<i>Caltem</i>													2	1	
Jänkäsirriäinen	<i>Limfal</i>														4	18
Mustapyrstökuiuri	<i>Limlim</i>						2			1						
Punajalkaviklo	<i>Tritot</i>					1	4	8	9	20		12	2	4		11
Mustaviklo	<i>Triery</i>										1	12	1			
Valkoviklo	<i>Trineb</i>							2	9	9	5	9	1	1	1	
Liro	<i>Trigla</i>								17	20	378	175	99	139	1	2
Suokukko	<i>Phipug</i>							1	18	71	12	465	156	58	8	2
Pikkulokki	<i>Larmin</i>											158			115	3
Tervapääsky	<i>Apuapu</i>													720	300	
Haarapääsky	<i>Hirrus</i>										215					
Keltavästäräkki	<i>Motfla</i>													74		

Loppukeväällä lajeja, joiden muuttokausi oli jo selkeästi päättynyt, ei aina enää laskettu jos ei ollut syytä olettaa niitä levähtäjiksi.

Huom! mm. merikotkan, kurjen, nokikanan, töyhtöhyypän ja punajalkaviklon osalta luvut sisältävät paljolti pesiviä tai reviiirillä olevia lintuja.

Ne otettiin kuitenkin mukaan kertomaan kulloisistakin kokonaismääristä

Taulukko 2.

KOKEMÄENJOEN SUISTO		KEVÄT 2008					Vesilinnut sukupuolittain eriteltynä						
LAJI		PVM											
		12.04	16.04	21.04	24.04	28.04	01.05	07.05	09.05	13.05	20.05	28.05	31.05
Haapana	<i>Anapen</i>	2k2n+53	3k1n+128	70k67n+30	45	18k15n	1k1n+11	9k4n	9k3n	10k7n	23k6n	4k1n	18
Harmaasorsa	<i>Anastr</i>						1k1n	3k2n			1k1n		
Tavi	<i>Anacre</i>	9k4n+118	1k1n+271	135/108+296	123	58/44+157	86	10k9n+48	17k12n+43	7k4n	16k2n	12k1n	35
Sinisorsa	<i>Anapla</i>	11k10n+169	38k24n+76	63k23n+205	71k23n	72k7n	85k7n	38k1n	53k3n	29k1n	95k4n	55k1n	58
Jouhisorsa	<i>Anaacu</i>	3k3n	2k2n	7k6n	3k3n+2		1k1n		1k		2k2n		
Heinätaavi	<i>Anaque</i>	1k	2k1n	4k3n	3k1n	5k1n	2k1n+1	2k1n	1k2n		2k		1k
Lapasorsa	<i>Anacly</i>	1k1n		10k6n	6k4n+1	16k12n	33	11k5n	13k5n	14k2n	17k2n	9k	1k1n+10
Punasotka	<i>Aytfer</i>	89	85	16k7n+54	39	45k20n+2	81	24k3n	36k13n	22k3n	26k5n		4k
Tukkasotka	<i>Aytful</i>	1k1n+71	11k10n+12	11k8n+145	136	25/18+97	84	19k6n	30k13n	12k6n+27	18k5n		
Telkkä	<i>Buccla</i>	4k4n+103	20k19n+20	89k86n+8	69k62n	50k51n+31	61k32n	19k9n	42k16n	10k3n	19k4n+22		
Uivelo	<i>Meralb</i>	2k3n+10	15k8n	10k4n+6	5k3n	3k3n	1k	1k	1k				
Isokoskelo	<i>Mermer</i>	539	826	1495	1132	20/20+949	612	8k6n+89	8k3n+44	14k4n	3k4n		
Tukkakoskelo	<i>Merser</i>	3k	1k	3k	8k3n	10k2n	5k3n	2k2n	4k3n	1k1n	3k4n		

SUISTON LEVÄHTÄVÄ VESILINNUSTO OSA-ALUEITTAIN KEVÄÄLLÄ 2008

LAJI	PVM <i>Osa-alue</i>	22.3.			31.3.			6.4.			12.4.			16.4.			21.4.			24.4.		
		II	II	II	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III			
Kyhmyjoutsen	<i>Cygolo</i>	12	16		16	10	10	6	7	8		7	23		17	22	1	15	20			
Laulujoutsen	<i>Cygyg</i>	330	230		7	50	150	1	14	101		7	78	2	72	25	5	16	16			
Metsähanhi	<i>Ansfab</i>	134	245							74		2	40		2	40						
Tundrahanhi	<i>Ansalb</i>																					
Merihanhi	<i>Ansans</i>	115	120	4		60	17	21	9	8	26	50	12		51	2	55	30				
Kanadanhanhi	<i>Bracan</i>	8	3				1						1	1		2						
Haapana	<i>Anapen</i>		30		10	30	14	24	19	64	55	13	52	85	30	4	25	16				
Harmaasorsa	<i>Anastr</i>																					
Tavi	<i>Anacre</i>		20			38	2	58	71	21	133	119	110	203	226	2	52	69				
Sinisorsa	<i>Anapla</i>	40	260	22	20	70	21	79	90	21	39	78	18	124	149	12	35	47				
Jouhisorsa	<i>Anaacu</i>		10			7			6	2		2		6	7		2	6				
Heinätaavi	<i>Anaque</i>							1			3			7			4					
Lapasorsa	<i>Anacly</i>								2				1	12	3		9	2				
Punasotka	<i>Aytfer</i>	17				119	1	6	82			85	5	24	48	1	6	32				
Tukkasotka	<i>Aytful</i>	104	58	3		110	2	56	15	2	20	22	5	55	104	14	16	106				
Telkkä	<i>Buccla</i>	96	40	58	40	110	19	64	28	13	19	28	20	93	70	35	32	64				
Uivelo	<i>Meralb</i>	5	3	4	4	38	2	8	5		5	18		7	13	2	1	5				
Isokoskelo	<i>Mermer</i>	62	80	176	20	80	126	272	141	178	532	116	413	969	113	881	77	174				
Silkkiuikku	<i>Podcri</i>			1		4			2	6	7	28	14	45	90	26	27	67				
Härkälintu	<i>Podgri</i>																					
Nokikana *	<i>Fulatr</i>			10	7	130	19	75	211	26	64	174	8	84	171	5	53	90				

Taulukko 3.

Sivu 2

LAJI	PVM Osa- alue	28.4.			1.5.			7.5.			9.5.			13.5.			20.5.		
		I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III
Kyhmyjoutsen*	<i>Cygolo</i>	2	5	16	2	6	28		1	1	2	2							
Laulujoutsen	<i>Cygcyg</i>	4	7	34	2	13	17	27	8	25	5	40	2	27			8	65	2
Metsähanhi	<i>Ansfab</i>																		
Tundrahanhi	<i>Ansalb</i>												1	1					
Merihanhi	<i>Ansans</i>		185	127					138		26	196		129					
Kanadanhanhi	<i>Bracan</i>								3		3	4	5				2	4	
Haapana	<i>Anapen</i>	4	8	21	5	4	4	6	3	4	3	3	5	4	5	8	5	22	2
Harmaasorsa	<i>Anastr</i>					2		4	1									2	
Tavi	<i>Anacre</i>	27	65	167	34	42	10	21	43	3	6	47	19	3	6	2	7	10	1
Sinisorsa	<i>Anapla</i>	9	24	46	21	44	27	10	19	10	12	18	26	10	6	14	14	69	16
Jouhisorsa	<i>Anaacu</i>						2						1					4	
Heinätaavi	<i>Anaque</i>		4	2		3	1		3			1	2					2	
Lapasorsa	<i>Anacly</i>	3	8	17	5	20	8	1	13	2	4	13	1	6	11	5	3	15	1
Punasotka	<i>Aytfer</i>	9	24	34	6	23	52	4	9	14	6	14	29		3	22	2	7	22
Tukkasotka	<i>Aytful</i>	6	35	99	11	37	36		25		12	12	19	2	23	14		15	8
Telkkä	<i>Buccla</i>	15	62	55	36	31	26	9	16	3	7	19	32	1	10	2		15	30
Uivelo	<i>Meralb</i>			6		1			1			1							
Isokoskelo	<i>Mermer</i>	173	783	33	31	576	5	35	68		29	24	2	8	8	2	3	3	1
Silkkiiikku*	<i>Podcri</i>	18	41	91	44	35	37	6	28	?	48	32	109	7	11		8		
Härkälintu	<i>Podgri</i>			1									10						
Nokikana *	<i>Fulatr</i>	8	66	80	4	32	25	3			7	39	92	10	9				

* = loppukevään luvut ovat vain suuntaa antavia, sillä sisältävät mahdollisiksi levähtäjiksi tulkittuja ja toisaalta mahdollisia reviierejä tai pesiviä voi sisältyä.

OSA II

KOKEMÄENJOEN SUISTON PESIMÄLINNUSTO 2008

1. KESÄN 2008 LASKENNAT

Pesimälinnustolaskennat suoritettiin välillä 28.4.–14.6.2008. Laskennat suoritettiin pitkälti tuoreimpien suositusten mukaisesti (Koskimies 1994, Mikkola-Roos ym. 2005). Laskentoja varten hankittiin Lounais-Suomen ympäristökeskukselta lupa liikkua myös suojelualueiden osalla. Kesän 2008 pesimälinnustolaskennoista vastasivat kokeneet lintulaskijat Pekka Alho (PA), Rami Lindroos (RL), Sami Luoma (SL), Petteri Mäkelä (PM) ja Marko Dahlman (MD). Nuorempaa laskijapolvea edusti ansiokkaasti Markus Lampinen (ML). Raportoinnista vastasi ensisijaisesti Pekka Alho. Raportin viimeistelyssä avustivat Sami Luoma, Rami Lindroos ja Markus Lampinen. Raportin kuvat © Pekka Alho (PA) ja Sami Luoma (SL).

1.1 Menetelmät ja laskenta-alue

Laskenta-alue ja kartoituslaskennan laskentareitit selviävät karttaliitteestä 1. Kuten kevään ja syksyn laskennoissa, laskenta-alue oli muutoin sama kuin suiston Natura-alue, mutta mukana oli lisäksi Hilskan allas. On myös huomattava, että aivan kaikki suiston saaret ja rannat eivät kuulu Natura-alueeseen. Tiivistetysti kartoituslaskentapäivät, -kohteet ja -laskijat selviävät liitteestä 1.

Selvityksessä keskityttiin vesi- ja rantalinnustoon, mutta myös rantametsien lajistoa selvitettiin melko kattavasti ja mm. suiston suurten lehtosaarien osalta täysin kattavasti. Pesimälinnuston laskenta toteutettiin lähtökohtaisesti uusimpien suositusten mukaisesti siten, että vesi- ja rantalintujen pistelaskenta suoritettiin kolmasti, kartoituslaskenta viidesti ja yökuuntelu kolmasti.

Kartoituslaskennassa painotettiin laskenta-alueen laajuuden vuoksi arvokkaimpia kosteikkoalueita, joilla tehtiin järjestelmällisesti ja vakioidusti suositusten mukainen määrä kartoituslaskentaa. Tämä muodosti kartoituksen rungon (ks. karttaliite 1.) Tästä poikettiin vain Kahaluodon edustan ruovikkoalueella, jonka kohdalla jouduttiin hiukan soveltamaan reittiä niittysuohaukan pesimärauhan turvaamiseksi ja kerran Kirrinsannan kohdalla (11.6), kun laskenta tehtiin rantaviivan sijasta Natura-alueen toista reunaa, radan vartta kulkien. Näin haluttiin saada parempi kuva Kirrinsannan metsäalueen puoleisesta linnustosta. Tämä tavoite myös saavutettiin. Myös joillain vähälintuisemmilla osilla, kuten osalla metsäalueita, kartoituskäyntejä tehtiin vähemmän ja pitkälti niistä saadun yleisen tuntuman määrittämisen tarpeen perusteella (vrt. liite 1.).

Kartoitusalueen laajuuden vuoksi jouduttiin tekemään myös useita täydentäviä kartoituslaskentapäiviä. Tuolloin käytiin läpi vesi- ja rantalinnuston kannalta vähemmän merkittäviä alueita ja mm. ulompia metsäisiä saaria. Täydentävillä laskentakerroilla käytettiin yhdestä kolmeen laskijaa. On lisäksi huomattava, että seuranta tehtiin paljon myös ”jatkuvatoimisesti” venereittien varrella, tavalla, joka ei näy tilastoissa. Lisäksi samana keväänä tehdyt levähtäjälaskennat täydensivät kokonaiskuvaa.

Kartoituslaskennoissa käytettiin 4-5 laskijaa. Laskenta aloitettiin hämärissä juuri ennen aamun valkenemista ja tehtiin aina samanaikaisesti siten, että kaksi laskijaa kartoitti kävellen mantereen

puolella suiston eteläreunan kaikki Natura-alueet ja muut laskijat laskivat veneellä suiston saarilla ja pohjoisosissa. Viimeisessä kartoituksessa 11.6. mantereen puolta kartoitti vain yksi laskija, sillä tärkeimpien niittyjen pesimälajisto oli jo hyvin kartoitettu ja haluttiin välttää turhaa häirintää niin kutsutusti ”komppaamalla” eli maastoa kävelen haravoimalla. Tuolloin niityt käytiin läpi kaukoputkella. Laskijat käyttivät laskennassa apuna kiikaria ja paikoin kaukoputkea, sekä merkitsivät karttapohjaan kaikki pesintään viittaavat havainnot.

Kartoituslaskennoissa käytettiin hiukan alustavasti budjetoitua suurempaa laskijamäärää. Tälläkään laskijamäärällä koko suiston aluetta ei pysty yhtenä aamuna kävelen kartoittamaan, sillä suiston kaltaisen laajan alueen kattava kartoittaminen yhden aamun aikana ei käytännössä ole mahdollista ilman huomattavan suurta joukkoa kartoittajia. Säällinen kartoitusaika kun loppuu aamupäivällä linnunlaulun vähenemisen myötä ja lisäksi veneillen kartoitettaessa yhden laskijan resurssia häviää yllättävän paljon muiden laskijoiden siirtelyyn suiston saarilta toisille. Asia korjattiin lisäämällä laskentapäivien määrää ja toisaalta jättämällä vähemmälle joitain vesi- ja rantalinnuston kannalta merkityksettä alueita.

Suurempien saarten lajisto kartoitettiin pitkälti 2-3 käyntikerralla, kunnes katsottiin saadun riittävän hyvä kuva niiden lajistosta. Näiden lajisto koostui paljolti mm. tavallisesta metsälajistosta, eivätkä ne olleet kosteikkolajistoon painottuvissa laskennoissa muutenkaan etusijalla. Pienemmät pesimäluodot kartoitettiin alustavasti veneestä käsin, tehden tämän lisäksi 1-2 oikein ajoitettua maihinnousua mm. pesien laskemiseksi. On myös huomattava, että monia saaria ja luotoja pystyttiin lisäksi pitämään silmällä aina ohi kuljettaessa ja että monet suiston pienetkin ”vesikivet” on mökitetty.

Vesilintujen piste- ja kiertolaskenta suoritettiin kolmesti: 28.4., 9.5. ja 20.5. Näitä täydensivät kevään levähtäjälaskennat. Jo kevään levähtäjälaskennoissa käytettyjä laskentapisteitä ja – reittejä käytettiin myös vesilinnuston piste- ja kiertolaskennassa. Piste- ja kiertolaskenta tehtiin samanaikaisesti kevään levähtäjälaskentojen yhteydessä siten, että venelaskennassa toinen laskija keskittyi levähtäjiin, toinen piste- ja kiertolaskentaan. Pistelaskennassa käytettiin aina sekä kiikaria, että kaukoputkea. Muutamia ruovikon keskellä sijaitsevia lampareita jäi pääosin piiloon, eikä niiden hallitseminen ollut luontevasti mahdollista mistään suunnasta. Kokonaisuuden kannalta ne eivät kuitenkaan olleet merkittäviä. Laskentapisteet on merkitty karttaliitteeseen 1.

Yökuuntelu tehtiin käytännössä soutelemalla suistossa läpi yön. Muilla, erityisesti mantereen puolen kohteilla, yökuuntelua tai vastaavaa pystyttiin tekemään myös varhaisen aamun levähtäjä- ja pesimälinnustolaskennan ohessa. Yökuuntelua suoritti kaksi tai kolme henkeä kuuntelukertaa kohti.

Kartoituksen perusteella saatiin varsin hyvä kuva suiston tämän hetkisen pesimälinnuston tilasta. Muutamien kosteikkojen runsaslukuisten peruslajien, kuten ruokokertusen ja pajusirkun, tarkan reviirimäärän selvittäminen edellyttäisi huomattavasti enemmän aikaa ja erillistä panostusta. Näiden lajien parimääriä on siten pidettävä suuntaa antavina, joskin tämän kartoituksen tavoitteisiin nähden silti aivan riittävinä.

Tavoitteena oli suiston nykyisen pesimälinnuston tilan ja suojeluarvon, sekä levähtäjämäärien selvittäminen. Oleellista oli myös selvittää pesivien ja muutolla levähtävien lintujen sijoittumista suiston eri osiin. Kartoitus liittyi Porin kaupungin tulvasuojeluhankkeeseen, jonka myötä tehtävien ratkaisujen mahdollisia vaikutuksia suistoon ja sen luontoon pyritään tämänkin kartoituksen pohjalta ennakoimaan. Tulosten punnitseminen tulvasuojelun suhteen on kuitenkin mahdollista vasta, kun esillä ovat konkreettiset vaihtoehdot tulvasuojelun toteuttamiseksi.

1.2 Sää

Kartoitusvuoden kevät oli talven jäljiltä melko aikainen, mutta jatkui selvästi viileämpänä. Jäät ja lumet hävisivät jo aikaisessa vaiheessa, kun niitä leudon talven jäljiltä ei juuri ollutkaan. Huhtikuussa kevään eteneminen hidastui, kunnes taas kuun lopulla ja vapun aikoihin koittivat keväisemmät säät. Loppukevät oli taas selvästi vilpoisempi, vaikka korkeapaineessa usein aurinkoinen ja siten miellyttävä. Virtausten perusvire pysyi sitkeästi, vaikka heikkonakin, pitkälti pohjoisen puolella, eikä lämpimistä virtauksista päästy juuri nauttimaan. Merivesi pysytteli alhaalla miltei läpi laskentakauden ja erityisesti toukokuussa paljasti laajalti lietteitä. Itse kesä jäi kaikille mieleen koleana ja sateisena. Laskennat sujuivat muutamaa säästä johtuvaa laskentapäivän siirtoa lukuun ottamatta varsin luontevasti ja laskijat saivat usein kulkea hyvin heikkotuulisessa korkeapainesäässä.

2. TULOKSET

2.1 Kokemäenjoen suiston pesimälinnusto vuoden 2008 laskennoissa

Vertailuaineiston puuttumisen vuoksi nykyisten parimäärien suhteellisen runsauden ja muutosten arviointi oli käytännössä mahdotonta. Vuoden 2008 laskentojen perusteella asemiaan ovat kuitenkin säilyttäneet mm. ruskosuohaukka, kaulushaikara ja luhtakana. Väheneään päin näyttäsivät ilmeisesti olevan ainakin luhtahuitti, monet kahlaajat ja keltävästäräkki. Uudempiä tulokkaita tai jalansijaa hakevia lajeja olivat mm. harmaahaikara, niittysuohaukka, sitruunavästäräkki ja nokkavarpunen. Harmaahaikaran osalta muutos on ollut raju, mutta myös nokkavarpunen näyttäisi olevan vauhdilla vakiintumassa suiston lajistoon.

Kokemäenjoen suiston pesimälinnusto on edelleen arvokas, vaikka lajistosta onkin hävinnyt joitain arvokkaita lajeja. Häviämisen syyt ovat usein eri lajeilla erilaisia. Suiston pesimälajistosta hävinneitä kosteikkojen arvolajeja ovat mm. etelänsuosirri ja kultasirkku. Näistä ensin mainittu katosi matalien ja laidunnettujen rantaniittyjen häviämisen myötä laajalti koko Suomesta. Nyt tämä suosirrin alalaji on luokiteltu äärimmäisen uhanalaiseksi ja sen viimeisten pesimäalueiden säilyttämiseksi tehdään töitä mm. Porin Yyterissä. Suistossakin olisi vielä hiukan potentiaalista pesimämaastoa muutamalle parille, mutta kannan käydessä olemattomaksi, on uusien parien palautuminen usein hidasta ja haasteellista. Kultasirkun osalta häviämisen syyt näyttäisivät olevan toisaalla. Syyksi ovat osoittautuneet kaakkoisilla talvehtimis- ja muuttoalueilla tapahtuva varpuslintujen massapyynti. Suurina parvina esiintyvän lajin kohtaloksi on koitunut ruokapataan joutuminen. Kultasirkulle sopivaa habitaattia olisi suistossa edelleen riittämiin, mutta kannan pieneneminen näkyy yleensä aina ensin juuri levinneisyysalueiden äärirajoilla.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen vuosittaisen riistakantojen seurannan mukaan (Pöysä & Wikman 2008) tärkeimpien riistasorsien eli sinisorsan, tavin, haapanan ja telkän pesimäkannat taantuivat hieman vuoteen 2007 verrattuna. Pesimäkannan kokoa kuvaava runsausindeksi jäi kaikilla lajeilla alle seurantajakson pitkäaikaisen keskiarvon. Muutos oli voimakkain telkällä. Nokikana taantui selvästi, ja lajin pesimäkannan kokoa kuvaava indeksi putosi alhaisimpaan arvoonsa koko pitkäaikaisella seurantajaksolla. Haapana runsastui hieman pohjoisessa, mutta taantui etelässä. Pesimäkausi oli etelässä suhteellisen aikainen, mutta pohjoisessa se oli jopa keskimääräistä myöhäisempi. Sinisorsan pesintä onnistuikin hyvin erityisesti etelässä ja poikastuottoindeksi oli selvästi tavanomaista parempi. Myös haapanan ja telkän poikastuotto koheni hieman vuodesta 2007, mutta jäi erityisesti haapanalla reilusti alle pitkäaikaisen keskiarvon. Tavi taantui ja poikastuotto jäi viimevuotista heikommaksi sekä etelässä että pohjoisessa. Kolean ja

sateisen kesän arvioitiin mm. Birdlife Suomen kokoamien tietojen mukaan heikentäneen oleellisesti mm. monien varpuslintujen pesimämenestystä ja poikastuottoa.

Vesilintujen esiintymistä, muutonkulkua ja parimääriä peilattaessa avuksi ovat kevätlevähtäjälaskentojen osuuden taulukot. Taulukot eivät kuitenkaan kerro kaikkien lajien osalta kaikkia parimääräarvion perusteita, sillä niissä eivät näy esim. pesimälinnustolaskentojen ohessa tehdyt havainnot. Vesilintujen piste- ja kiertoalaskentojen antamiin tuloksiin on lisätty myös ylempänä jokivarressa tavatut vesilintureviirit, jonne piste- ja kiertoalaskenta ei ulottunut, käytännössä Kiviläjästä edemmäs ylävirtaan. Myös muutamia muita kaikkein etäisimpiä sopukoita jäi piste- ja kiertoalaskennan ulottumattomiin.

Kirrinsannan rantavyöhykettä 4.5.(SL).

2.2 Pesimälinnusto lajikohtaisesti

Lajinimen perässä mahdollisesti seuraavat kirjaimet kertovat lajin suojelustatuksesta. D = EU:n lintudirektiivin liitteen I mukaan suojeltava laji. Jälkimmäinen koodi viittaa lajien kansalliseen uhanalaisluokitteluun (Rassi ym. 2000), jossa RE = Suomen luonnosta hävinnyt, CR = äärimmäisen uhanalainen, EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut ja NT = silmälläpidettävä.

KOSTEIKKOLINNUSTO

Kyhmyjoutsen (*Cygnus olor*)

15 paria

Ensimmäiset kyhmyjoutsenet hautoivat 12.4. Pesien sijainti käy ilmi karttaliitteestä 2.

Laulujoutsen (*Cygnus cygnus*) D**1 pari**

Kesällä 2008 suistossa pesi yksi laulujoutsenpari Israelinkarin edustalla (karttaliite 2.). Lisäksi muutama kihlapari oleili alueella keväällä. Yksi kihlapari viihtyi usein Joutilaismäen edustan ruovikkoniemekkeen ympäristössä ja toinen usein Talonlahti–Puussa alueella.

Merihanhi (*Anser anser*)**1 pari**

Hätäilevä pari tavattiin Suuruskallion tuntumassa 28.4. Ilmeisesti tämä samainen pari havaittiin samalla seudulla myös useammassa levähtäjälaskennassa, muista merihanhista erillään.

Kanadanhanhi (*Branta canadensis*)

Muutamia kanadanhanhia oleskeli alueella pesimäaikaan, mutta viitteitä pesinnästä ei saatu.

Haapana (*Anas penelope*)**10 paria**

Haapanamäärät putosivat nopeasti jo vapun aikoihin, ja tämän jälkeen liikuttiin hetken aikaa melko tasaisissa lukemissa (vrt. kevätlevähtäjät, taulukko 2). Jo 20.5. alkoi koiraiden sulkasatokertyminen näkyä. Parimäärän tulkintapäivä oli 9.5. ja jokivarresta yksi lisäpari.

Harmaasorsa (*Anas strepera*)**1 pari**

Lajia havaittiin harvakseltaan toukokuussa. 20.5. Teemuluodossa oli pari ja 29.5. koiras. Suistossa tulkittiin pesivän enintään yksi harmaasorsapari. Pesinnät eivät ilmeisesti ainakaan onnistuneet, koska lajia ei juuri tavattu enää kesällä tai syksyllä.

Tavi (*Anas crecca*)**20 paria**

Keväällä suistossa levähtävien tavien määrät on havainnollistettu kevätlevähtäjäraportin liitteessä 3. Haapanan tavoin pääosa levähtäjistä häipyi vappuun mennessä. Piste- ja kiertolaskennan perusteella suistossa tulkittiin pesivän 17 taviparia. Tulkintapäivä oli 9.5. Vaihtoehtoinen tulkintapäivä (20.5.) olisi antanut miltei saman tuloksen (16 paria). Todellisuudessa parimäärä on jonkin verran piste- ja kiertolaskennan antamaa tulosta suurempi, sillä tavipareja havaittiin myös metsäisissä ojissa ja pienissä lampareissa, joista lintuja jää helposti havaitsematta. Lisäksi alueen laajuus ja hankala havainnoitavuus tavien suhteen tekevät sen kartoittamisesta näillä perusmenetelmillä vain suuntaa antavan. Tulos on silti maastotuntuman perusteellakin totuuden suuntainen, eli toisin kuin saattaisi ehkä kuvitella, ei tavi kuitenkaan ollut suistossa mitenkään runsaslukuinen pesijä. Jokivarresta on tulkittu kaksi paria lisää ja Kanikarista yksi. Täiluodossa tavien poikaset kuoriutuivat 28.5.

Sinisorsa (*Anas platyrhynchos*)**76 paria**

Sinisorsamäärät alkoivat vakiintua pesimätasolle huhtikuun lopulla. Mahdollisesti loputkin naaraista aloittivat haudonnan 24.–28.4. välisenä aikana, jolloin myös sää oli keväistä (vrt. kevätlevähtäjäraportin taulukko 2.). Parimäärän tulkintapäivänä pidettiin 28.4. Ylempää juoksulta on tulkittu 4 paria lisää.

Jouhisorsa (*Anas acuta*)**2 paria**

Toukokuun puolella muuttajien jo mentyä, suistossa nähtiin ensin useasti pari, jonka jälkeen useasti koiras, joka liittyi myöhemmin koirassinisorsien alkavaan sulkasatoporukkaan. 20.5. nähtiin kuitenkin 1+1 paria mikä viittaa kahteen pariin.

Heinätavi (*Anas querquedula*)**2 paria**

Laskentojen perusteella heinätavien parimääräksi saadaan kaksi. Heinätavien liikkuvuus suiston sisällä vaikeuttaa arviointia, mutta viittaa ehkä siihen, että todellinen parimäärä on saattanut olla 1-2 paria enemmän.

Lapasorsa (*Anas clypeata*)**14 paria**

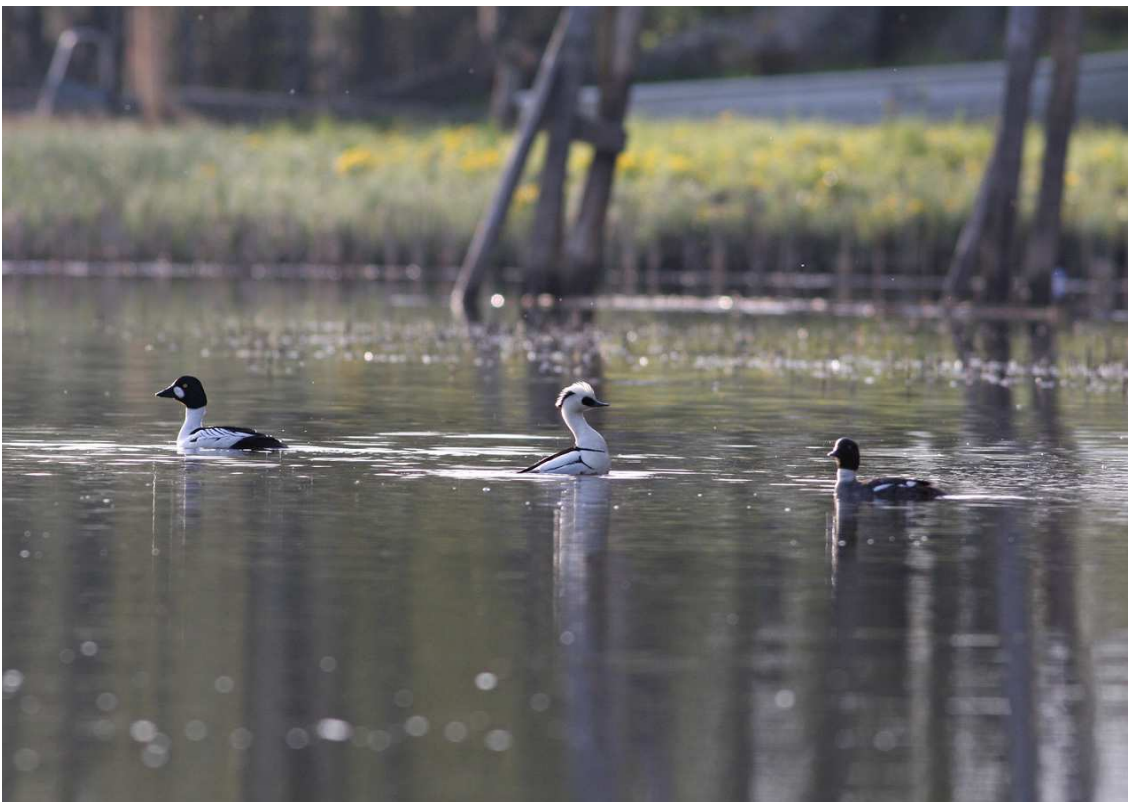
Lapasorsan muutto huipentui vapun aikoihin. Suistossa tulkittiin, lähinnä koiraiden perusteella, pesivän 13 lapasorsaparia, kun tulkintapäivä oli 9.5. Tulkintapäivänä 20.5. olisi tuottanut suurimman parimäärän, mutta kaikki muut loppukevään ja alkukesän havaintopäivät tukevat selkeästi pienempää tulkintaa. Myös suistossa syyspuolella tehdyt laskennat tukevat pienempää parimääräarvioita, tai sitten lajin pesimämenestys on ollut poikkeuksellisen huono. Jokivarren pari lisäsi parimäärää yhdellä.

Punasotka (*Aythya ferina*)**22 paria**

Punasotkan päiväsummat vaihtelivat jonkin verran vielä oletetun pesimäajan kynnyksellä. Piste- ja kiertolaskennan mukaan suistossa tulkittiin pesivän 20 paria punasotkia. Tulkinta perustuu muita sorsalintuja enemmän naaraiden määrään, sillä sotkille on tyypillistä selkeä koiraslintujen ylimäärä. Parimäärän tulkintapäivä oli 9.5. Naarasmäärä oli tuolloin muita lähipäiviä selvästi suurempi, mutta toisaalta piste- ja kiertolaskenta levähtäjälaskentaa selvästi tarkempi. Lisäksi parimäärään lisättiin ylemmän jokivarren parit (2), jonne piste- ja kiertolaskenta ei ulottunut. Munapesät löytyivät 16.5. Ripapuomin pikkuluodolta ja Soodeen eteläpuoliselta pikkuluodolta.

Tukkasotka (*Aythya fuligula*)**15 paria**

Tukkasotkia tulkittiin pesivän 15 paria, kun tulkintaperusteena oli 9.5. Punasotkan tavoin parimäärän tulkinta perustui naaraisiin ja yksinään vartioiviin koiraisiin. Käytetyn tulkinnan antama parimäärä tukkasotkalle oli saadun maastotuntuman perusteella ehkä hieman alakanttiin.

Uivelokoiras ja telkkäkoiras kilvoittelemassa naarastelkän suosioista. Kivini 9.5.2008 (PA)

Telkkä (*Bucephala clangula*)**57 paria**

Pesivät telkät jakaantuvat muita vesilintuja tasaisemmin koko Natura-alueen alueelle. 24.4. tavattiin ensimmäinen naaras pöntöllä. Enimmät naarastelkät katosivat hautomaan vapun aikoihin.

Parimäärän tulkintapäivä oli 28.4. Yläjuoksulta tulkittiin 7 paria lisää. Ensimmäisen poikueet nähtiin maastossa toukokuun lopussa.

Uivelo (*Mergus albellus*) D

1 pari

Koirasuivelo oli pariutunut telkkänaaraan kanssa. Sama sekapari oli pesinyt vuotta aiemmin onnistuneesti samalla paikalla Laiskanrännissä. Toukokuun alussa koiras oli yksin uoman reunalla telkänpönttöjen alla. Hiukan myöhemmin, sekä 7., että 9.5. herra uivelo oli kuitenkin taas kilpakosinnalla naaraasta telkkäkoiraiden kanssa. Epäselväksi jäi, olivatko kyseessä syrjähyppy-yritykset oman naaraan hautoessa, vai olivatko kilpakosijat viemässä morsion?

Isokoskelo (*Mergus merganser*)

16 paria

Isokoskeloita tulkittiin pesiviksi 14 paria. Tulkintapäivämääränä pidettiin 13.5., sillä varsinaisen piste- ja kiertolaskennan antama tulos olisi ollut reviiirit tuntien alakanttiin. Haudonnan ajoituksesta kertoo jotain mm. pesältä Hilskassa 7.5. yllätetty naaras. Ylempää joelta tukittiin kaksi lisäparia.

Tukkakoskelo (*Mergus serrator*)

6 paria

Tukkakoskeloiden parimäärä perustuu paitsi vesilintujen piste- ja kiertolaskennan antamaan tulokseen, myös useina laskentapäivinä todettuihin reviiireihin. Soodeen - Varpukarien tuntumassa pesi noin kolme paria, Kolpassa yksi ja Kaunismäen edustalla yksi pari, jonka lisäksi siellä 20.5. myös sekapari koiras isokoskelo ja naaras tukkakoskelo.

Silkkiuikku (*Podiceps cristatus*)

90 paria

Suurimmat silkkiuikkukeskittymät pesivät Lyttylän - Myllyviikin edustalla. Tämän alueen parimäärä oli pitkälle yli 30 paria ja mm. 9.5. laskettiin yli 20 pesää. Muutenkin pesivät silkkiuikut painottuivat tälle osalle suistoa, vaikka lintuja oli melko tasaisesti myös muualla, suiston sisäosia lukuun ottamatta. Pesivät parit sijoittuivat Teemuauto - Puussin eteläkärki - Täärnoora - akselin länsipuolelle.

Härkälintu (*Podiceps griseigena*)

3 paria

Ainakin yksi härkälintupari pesi onnistuneesti Lyttylän edustalla, Myllyviikin suulla, jossa kaikki härkälinnut pesivät. Emot ruokkivat poikasta vielä elokuun alussa.

Mustakurkku-uikku (*Podiceps auritus*) D

Ainoa havainto lajista tehtiin kartoituslaskennan yhteydessä 29.5. Puussin pohjoispuolella.

Kaulushaikara (*Botaurus stellaris*) D, NT

5 paria

Kaulushaikarat puhaltelivat reviiireillään huhtikuun alkupuolelta lähtien. Parimäärän tulkinta perustuu reviiireillään huudelleiden yksilöiden määrään. Reviiirit on merkitty karttaliitteeseen 2.

Harmaahaikara (*Ardea cinerea*)

82 paria

Harmaahaikara on ottanut vankan jalansija suiston linnustossa. Ydinkolonia pesii Täärnooran saarella Kaunismäen edustalla. Saarella 28.5. suoritetun pesälaskennan tulokseksi saatiin 79 käytössä olevaa pesää. Tämän lisäksi suistossa pesi muutama pesälöydöin varmistettu irtopari, joista yksi Varpukareilla ja kaksi Alaholmassa. Mainittakoon että Täärnooran kolonia tuotti yhden kermanvalkoisen nuorukaisen, joka tosin löytyi menehtyneenä.

Mehiläishaukka (*Pernis apivorus*) D, NT

(0-1 paria)

Laji pesinee suiston vaikutuspiirissä, tähän viittasivat erityisesti loppukesän havainnot.

(Merikotka (*Haliaetus albicilla*) D, VU

(1 pari)

Merikotka ei pesi suiston Natura-alueella, mutta ilm. lähistöllä pesivä pari tai parit käyttävät aluetta säännöllisesti. Lintuja havaittiin erityisesti suiston pohjoisen reuna-alueen tuntumassa.)

Kiljukotka (*Aquila clanga*) D, RE

ks. osa I

Ruskosuohaukka (*Circus aeroginosus*) D, NT

6 paria

Laskennassa todettiin kuusi selkeää reviiriä. Lisäksi Lyttylän edustalla - Talonlahdella lajista tehtiin muutamia havaintoja, jotka voisivat viitata reviiriin, huomioiden että alue jäi paljolti veneestä suoritettuna tarkkailun varaan ja siten muuta aluetta astetta heikommalle. Toinen askarruttamaan jäänyt havainto tehtiin varhain viimeisenä laskenta-aamuna 14.6.: Täiluodon Isojuopan puoleiselta ruovikkoiselta reunalta ponkaisi ilmaan kolme ruskosuohaukkaa; koiras, naaras ja esiakuinen koiras. Pesinnät sujuivat ilmeisesti ainakin kohtuullisesti, sillä nuoria lintuja näkyi alkusyksyllä melko mukavasti. Ruskosuohaukan reviirit on merkitty karttaliitteeseen 3.

Niittysuohaukka (*Circus pygargus*) D

1 pari

Kokemäenjoen suisto on Suomen ensimmäinen tunnettu niittysuohaukan pesimäpaikka. Laskentavuonna laji ilahdutti laskijoita 3.5. alkaen, jolloin koiras ja naaras havaittiin soidintamassa Kahaluodon yllä. Naaras nähtiin uudelleen samoilla nurkilla 7.5. ja 14.5. naaras lähti kartoituslaskijan edestä pesäpaikalta Forsviikinkarin edustalla. Hiukan epäselväksi jäi oliko pesivä pari sama, joka viihtyi jonkin aikaa ensin myös Launaisissa ja asettui siten Forsviikinkarille, vai oliko koiraalla kaksi naarasta. Alueella liikkui hetken aikaan useampia niittysuohaukkoja, mutta toisaalta Launaisten havainnot loppuivat kuin seinään lupaavan alun jälkeen. Vielä kesäkuun alkupuolella pesintä näytti etenevän hyvin koiraan kuljettaessa saalista pesälle. Ilmeisesti pian tämän jälkeen pesintä kuitenkin keskeytyi ja emot hävisivät vähin äänin suistosta.

Kanahaukka (*Accipiter gentilis*)

Huhtikuussa havaittiin pohjoisosissa, Kahaluodon suunnalla soidintava kanahaukka. Tämän jälkeenkin lajista tehtiin muutamia havaintoja. Pesinee jossain kartoitusalueen tuntumassa.

Varpushaukka (*Accipiter nisus*)

1 pari

Hanhiluodon kärjen suojelualueelta löytyi 2.5. hautova emo. Haudonta jatkui vielä jonkun viikon, mutta myöhemmin pesintä oli tuhoutunut tuntemattomasta syystä. Suistossa tai sen vaikutuspiirissä pesinee useampia varpushaukkapareja.

Hiirihaukka (*Buteo buteo*)

Suiston lähiympäristössä pesinee muutama pari ja laskennoissa havaittiin suiston yllä mm. soidinta.

Kalasääski (*Pandion haliaetus*) D

Sääksi ei pesi Natura-alueella, mutta suisto on kalasääskelle tärkeä ravinnonhankintakohde. Laji pesii usean parin voimin lähiseudulla.

Tuulihaukka (*Falco tinnunculus*) NT

Lajista tehtiin harvakseltaan havaintoja, mutta havainnot koskevat lähiseudun peltoalueella pesiviä tai vielä muutolla olleita lintuja.

Ruskosuohaukka on suiston tyyppipetolintu. Kahaluoto 22.5.2008 (PA)

Ampuhaukka (*Falco columbarius*) VU

Toukokuun puolivälissä lajista tehtiin pari havaintoa, mm.15.5. naaras saalisteli Hirven ympäristössä. Ilmeisesti kyseessä olivat muuttajat, sillä havaintoja ei tehty enää myöhemmin. Täysin varmaa se ei silti ole, sillä vähät (3) havainnot osuivat varsin samalle alueelle.

Nuolihaukka (*Falco subbuteo*)

4 paria

Nuolihaukalla todettiin neljä reviiiriä, jotka on esitetty karttaliitteessä 3.

Luhtakana (*Rallus aquaticus*)

7 paria

Laskennassa todettiin seitsemän luhtakanareviiriä. Reviirit jakaantuivat melko tasaisesti ympäri suistoa. Vielä syyslaskennoissa lintuja kuultiin aamuhämärissä suhteellisen runsaasti aina lokakuulle saakka. Luhtakanareviirit on merkitty karttaliitteeseen 5.

Luhtahuitti (*Porzana porzana*) D

1 pari

Ensimmäinen huitti kuultiin 24.4 Karvianjuopalla. Lintu ei kuitenkaan jäänyt pidemmäksi ja seuraava luhtahuitti kuultiin vasta myöhemmin kesäkuussa Fleiviikissä, jossa se viihtyi pidempään. Keskikesällä tavataan usein kierteleviä huiteja, joiden pesimistä pidetään yleisesti hyvin epätodennäköisenä. Suistossa tulkittiin pesiväksi vain yksi luhtahuittipari (jos sitäkään).

Pikkuhuitti (*Porzana parva*) D

Koirasääninen pikkuhuitti oli varhain aamulla 29.5. jonkin aikaa äänessä Forsviikinkarin edustalla. Seuraavana yön yökuuntelussa lintua yritettiin kuulla uudelleen, siinä kuitenkaan onnistumatta. Havainto vaatii vielä alueharvinaisuustoimikunnan hyväksynnän.

Ruisrääkkä (*Crex crex*) D, NT

9 paria

Ensimmäiset 2 ruisrääkkää kuultiin 22.5. Parimäärä perustuu soidinääntelevien koiraslintujen määrään. Rääkät keskittyivät pääosin melko pienelle alueelle Fleiviikin–Pooleen tietämiin. On

mahdollista, että joukossa on ollut joku liikkuva tai muuttava lintu, joka on lisännyt parimäärätulkintaa. 30.5. kuultiin kuitenkin ydinalueella 6 rääkkää. Reviirit selviävät tarkemmin karttaliitteestä 4.

Nokikana (*Fulica atra*)

80 paria

28.4. ja 9.5. tehdyt vesilintujen piste- ja kiertolaskennat antavat hyvin samansuuntaisen kuvan, niin nokikanojen määrästä, kuin niiden sijoittumisestakin (ks. kevätlevähtäjäraportin taulukko 3.). Kun tähän lisätään muutamat erilliset näiden laskentojen ulottumattomissa olleet parit, saadaan suiston nokikanaparimääräksi 80 paria. Tämä perustuu eri osa-alueilla havaittuihin lintumääriin ja reviiereihin ja pesiin, sekä irtopareihin hankalissa paikoissa. Pesien laskenta antaa yleensä nokikanalle hyvän tuloksen, mutta suiston tapauksessa ei pesistä pystynyt kasvillisuudelta näkemään kuin osan.

Harmaahaikarat verottavat tätä nykyä ilmeisen suuren osan suiston nokikanojen munapesistä. Tätä tietoa huomioiden parimäärä voi olla melko hyvin linjassa myös syksyn maksimin (200 lintua) kanssa. Varsinkin alkusyksyn nokikanat ovat omaa pesimäkantaa ja toisaalta syksyllä osa jää aina näkemättä kasvillisuuden vuoksi.

Kurki (*Grus grus*) D

4 paria

Kesällä 2008 suistossa todettiin neljä kurkireviiriä (ks. karttaliite 2.).

Meriharakka (*Haematopus ostralegus*)

6 paria

Kaikki parit: Halssi, Kirrinsanta, Rimpikari, Kaunismäen saaristo (2), Loistojen ulkopuoleinen kari. Meriharakoita nähtiin paljon myös Keskussannoilla, joka toimi kuitenkin luultavasti vain lähistöllä pesivien lintujen ruokailupaikkana.

Pikkutylli (*Charadrius dubius*)

1 pari

Matala vedenkorkeus houkutteli lajin pesimään Paskastossa.

Tylli (*Charadrius hiaticula*)

1 pari

Ainoa pesivä pari niin ikään Paskastossa. Kirrinsannalla tavattiin toisinaan ilmeisesti heti Natura-alueen ulkopuolella pesivien parien yksilöitä.

Töyhtöhyppä (*Vanellus vanellus*)

32 paria

Eniten töyhtöhyppiä pesi Pooliviiki-Fleiviiki alueella. Keväällä linnut aloittelivat pesintää myös melko mitättömällä maatumiskannakkeilla keskellä suistoa. Pesimätulos näillä oli kuitenkin huono. Aikaisimpien pesintöjen ajoituksesta kertoo mm. 2.5. kolmemunainen pesä Pooliviikissä. Samassa paikassa oli jo 14.5. kolme poikasta maastossa. Töyhtöhyppäreviirit on esitetty karttaliitteissä 5.-7.

Suokukko (*Philomachus pugnax*) D, NT

1 pari

Suokukosta tehtiin yksi pesintään viittaavaa havainto: 31.5. havaittiin Keskussannoilla hätäilevästi käyttäytyvä naaras. Samassa paikassa nähtiin hiukan tätä aikaisemmin vielä muutama koiras ja naaras, lajin jo hävittyä muualta suistosta. Lisäksi koiras käveli toukokuun puolivälissä Fleiviikin uoman reunaa lähietäisyydellä ja siirtyi aina lähestyttäessä kähmysti ruohotuppaiden väliin piilottelemaan. Paikalta ei kuitenkaan saatu enempää viitteitä mahdollisesta pesinnästä.

Jänkäkurppa (*Lymnocyptes minimus*)

ks. osa I

Taivaanvuohi (*Gallinago gallinago*)

73 paria

Taivaanvuohi pesii suistossa runsaana ja pesivien parien erottelu oli osin hankalaa. Munapesiä löydettiin toukokuun jälkipuolella useita.

Heinäkurppa (*Gallinago media*) D, RE

ks. osa I

Kuovi (*Numenius arquata*)

2-3 paria

Fleiviikin niityllä ja Pooleessa pesivät parit. Pooleen lintu hautoi 28.4. Näiden lisäksi ilmeinen reviiiri Kahaluodon luhdalla.

Punajalkaviklo (*Tringa totanus*)

18 paria

Punajalkaviklot keskittyivät töyhtöhyoppien tapaan Pooliviikin ja Fleiviikin niityille (8 paria). hieman yllättäen lajia ei löytynyt suiston länsireunan luodoilta lainkaan.

Valkoviklo (*Tringa nebularia*)

Ei pesintään viittaavia havaintoja. Yksittäisiä lintuja havaittiin tosin läpi pesimäkauden.

Metsäviklo (*Tringa ochropus*)

7 paria

Teemu luodon reviiiriä lukuun ottamatta kaikki reviiirit löytyivät pohjoispuolella, Krootilan ja Täärnooran väliltä (ks. karttaliite x).

Liro (*Tringa glareola*) D

3 paria

Kaninkarinlahdella kiiwaasti varoiteleva lintu, Täärnooran itäpuolelta säännöllisesti havaintoja soitimesta, sekä 1-2 linnusta läpi pesimäajan ja samoin Lindeninkarin takaluhdan kulmalta.

Rantasipi (*Actitis hypoleucos*)

39 paria

Rantasipireviirit on merkitty karttaliitteisiin 5.-7. Laji on suiston saarilla ja jokivarressa sangen runsaslukuinen.

Pikkulokki (*Larus minutus*) D

Suiston Natura-alueella ei pesinyt pikkulokkeja vuonna 2008. Laji pesii kuitenkin heti kartoitusalueen tuntumassa meren puolella (Fänrikeillä), josta lintuja käy säännöllisesti Natura-alueen puolella, erityisesti Kirrinsannan alueella.

Naurulokki (*Larus ridibundus*) VU

99 paria

Naurulokkeja pesi vuonna 2008 kolmella pienellä suiston luodolla: Puussin NE – puolella 32 munapesää 15.5., Ripapuomin edustan luodolla 61 pesää 16.5. ja Talonlahdella (Järpholma) 5 paria 9.5. ja 6 paria 11.6.

Kalalokki (*Larus canus*)

62 paria

Kalalokkien pesäpaikat käytiin läpi erityisesti välillä 9.5.–16.5. haudonta / munapesävaiheessa, jolloin hautovat linnut olivat hyvin näkyviä. Kalalokkeja pesii tasaisesti suiston keski- ja ulko-osissa ja sisäosissakin muutama pari, mm. Kiviläjällä. Suuruskalliolta pystyi näkemään parhaimmillaan 14 parin pesäpaikat, mikä antaa myös suuntaa pesivien parien painottumisesta.

Harmaalokki (*Larus argentatus*)

12 paria

Varpukarien-Puussin-Loistojen-Suuruskallion seutuvilla yhteensä 8 paria. Välillä Halssi-Kaunismäki oli 2 paria, Talonlahdella 1 pari ja Kahaluodossa 1 pari. Poikasia nähtiin ensimmäisen kerran 28.5. Kaunismäen edustalla.

Merilokki (*Larus marinus*)

3 paria

Varvinlahden ulkopuolisella karikolla pesi 1 pari ja Kaunismäen edustalla tavattiin 2 hautovaa sekä 9.5., että 13.5.

Kalatiira (*Sterna hirundo*) D**12 paria**

Merkkinä alkavasta muninnasta tavattiin 16.5. Soodeen eteläpuolen luodolla kaksi munapesää (ja 7 paria), sekä Ripapuomilla yksi pesä. Muut yksittäiset parit löytyivät Kiviläjältä, Selkäluodon edustalta, Kahaluodosta ja Kaunismäestä.

Lapintiira (*Sterna paradisaea*) D**7 paria**

Talonlahti / Järpholma viisi pesivää paria ja Puussin koillispuolen naurulokkikoloniassa 2 paria.

Kala/Lapintiira (*Sterna hirundo/paradisaea*)**20 paria**

Sinänsä helposti kartoitettavat uloimmat erilliset pikkuluodot, Kolppa ja Karlssonit, jäivät reippaan tuulen ja merikelvottoman veneen takia maissa käyntiä vaille ja niiden linnusto tuli katsotuksi vain kauempaa kiikarilla ja kaukoputkella. Välimatkaa oli kuitenkin sen verran, että kaikkien tiirujen määrittäminen varmasti lajilleen oli hankalaa. Molempia lajeja esiintyy ainakin toisinaan suistossa ja sen lähituntumassa myös sekakolonioissa. Tulvasuojelun suhteen Kolppa ja Karlssonit eivät ole merkittäviä.

Niittykirvinen (*Anthus pratensis*)**53 paria**

Pesivien niittykirvisparien karkea jakaantuminen suistossa 2008: Kahaluoto-Täärnoora 8, Poolee-Pooliviiki-Fleiviiki 18, Kirrinsanta 6, Halssi-Teemuuo 2, Launainen 17, Karvianjuopa 1 ja Keskussannat 1 pari. Launaisten kanta on poikkeuksellisen tiheä ja esitetty parimäärä minimi.

Keltävästäräkki (*Motacilla flava*)**51 paria**

Keltävästäräkki on aikanaan ollut suistossa hyvin yleinen. Nyt parimääräksi laskettiin 51 paria (ks. karttaliitteet 8.-9.)

Sitruunavästäräkin pesä Pooleessa 4.6. (SL)

Koiras sitruunavästäräkki tuomassa ruokaa poikasille 31.5. (PA)

Kahaluodon kummajainen. Kahaluoto 16.5. (PA)

Sitruunavästäräkki (*Motacilla citreola*)**1 pari**

22.5. löytyi pesivä sitruunavästäräkipari Pooleesta. Pesintä onnistui ja tuotti 6 poikasta, jotka rengastettiin 4.6. Vielä myöhemmin emoja nähtiin ruokkivan poikasia maastossa.

Västäräkkiristeymä (*Motacilla flava x citreola x ?*)

Kahaluodon edustan kostealta luhdalta löytyi 14.5. reviiirtään västäräkkiristeymä. Keltavästäräkin toinen puolisko on hyvinkin saattanut olla sitruunavästäräkki, sillä mm. siipijuovat olivat voimakkaat. Lintu viihtyi paikalla pitkään ja lauleli ahkerasti, mutta puolison saaminen oli selvästi hankalampaa kuin ympäristön keltavästäräkkikoirailla.

Satakieli (*Luscinia luscinia*)**55 paria**

Tulkinta perustuu laulaviin koiraisiin, jotka on esitetty karttaliitteissä 11.–12.

Pensastasku (*Saxicola rubetra*) NT**6 paria**

Pensastaskuja pesii suistossa tämän vuoden kartoituksen perusteella yllättävän vähän. Kaikki parit: Poolee-Fleiviiki 3, Kahaluoto 1, Launainen 1 ja Kirrinsanta 1.

Kivitasku (*Oenanthe oenanthe*) NT**1 pari**

Hieman yllättäen ainoa reviiiri Hilskan altaan reunalla, ratapenkereen kohdalla.

Pensassirkkalintu (*Locustella naevia*)**(1 pari)**

Ainoa reviiiri aivan Natura-alueen lähituntumassa, Krootilassa 21.5. alkaen. Laskentojen päättymisen jälkeen laji havaittiin myöhemmin kesällä myös Fleiviikissä.

Ruokokerttunen (*Acrocephalus schoenobaenus*)**465 paria**

Parimäärä perustuu kunkin alueen parhaalla laskentakerralla havaittuihin laulaviin koiraisiin / reviiireihin, sekä pieneltä osin näistä selvästi poikkeavissa paikoissa havaittuihin reviiireihin. Ruokokerttusia ei pyritty kartoittamaan järjestelmällisesti ja parimäärä on siten vain suuntaa antava.

Rytikerttunen (*Acrocephalus scirpaceus*)**14 paria**

Vielä toukokuussa pystyssä olevaa vankempaa ruovikkoa oli suistossa niukasti. Varsinaisessa laskennassa havaittiinkin vain 7 reviiiriä. Lintuja saapui lajille tyypillisesti kuitenkin vielä melko myöhään ja niinpä kesän korentokartoitusten yhteydessä reviiirejä löytyi vielä saman verran lisää. Korentokartoituksen intensiteetti pienellä alueella kerrallaan edesauttoi varmasti osaltaan lisäreviiirejä löytymistä.

Luhtakerttunen (*Acrocephalus palustris*)**7 paria**

Kaikki reviiirit: ks. karttaliitteet 11.–12.

Viitakerttunen (*Acrocephalus dumetorum*)**1 pari**

11.6. Laulava lintu Kivinissä.

Pensaskerttu (*Sylvia communis*)**38 paria**

Pensaskerttureviirit jakaantuivat melko tasaisesti koko laskenta-alueelle. Ehkä tihein kanta oli Täiluodossa. Parimäärä perustuu laulaviin koiraisiin.

Pikkulepinkäinen (*Lanius collurio*) D, NT**12 paria**

Kaikki reviiirit löytyvät karttaliitteistä 11.–12.

Kottarainen (*Sturnus vulgaris*) NT **5 paria**

Viisi paria, joista ainakin Jungfruholman ja Halssin parit pesivät luonnonkolossa.

Punavarpunen (*Carpodacus erythrinus*) **54 paria**

Punavarpusreviirien karkea jako on esitetty karttaliitteessä 13. Laji on varmasti hyötynyt alueen pusikoitumisesta.

Peltosirkku (*Emberiza hortulana*) VU **2 paria**

Molemmat parit Launaisten niityn reunamilla.

Pajusirkku (*Emberiza schoeniclus*) **140 paria**

Pajusirkkuja kartoitettu järjestelmällisesti koko suiston alueella ja parimäärä on siten vain suuntaa antava. Ruokokerttusen tapaan parimäärän tarkka arvioiminen ei käytetyillä menetelmillä ole mahdollista näin laajalla alueella. Parimäärä laskettiin aina kunkin osa-alueen parhaan laskentakierroksen reviirimääristä. Reviirien karkea jako suiston eri osiin on esitetty karttaliitteessä 13.

MUU LAJISTO (Rantametsät ym.)

Lehtokurppa (*Scolopax rusticola*)

Laji vaikuttaa melko yleiseltä suistossa ja sitä ympäröivissä metsissä. Havaintoja noin 10 reviiriltä ja mm. sekä Täiluodosta, että Tukkiluodosta löytyi munapesät.

Uuttukyyhky (*Columba oenas*) **2 paria**

Kaksi reviiriä todettiin, näistä toinen Lindeninkarin tuntumassa ja toinen pari pesivänä luonnonkolossa Jungfruholmassa.

Sepelkyyhky (*Columba palumbus*)

Esimerkkinä Täiluodon tiheä kanta: 12 pesää (pesäpaikat: tuomi 10, kuusi 1 ja terttuselja 1).

Käki (*Cuculus canorus*) NT

Neljä pysyvää reviiriä todettiin, joista kaksi oli Täiluodossa ja loput metsänreunoilla, laskenta-alueiden rajoilla, Krootilassa ja Kahaluodossa.

Huuhkaja (*Bubo bubo*) D **0-1 paria**

13.6. yökuuntelu aloitettiin katselemalla huuhkajaa, joka istui varisten höykyttämänä Kivinissä. Tästä lintu lähti saalis jaloissa suiston yli noin Kahaluodon suuntaan. Syyslaskennassa laji havaittiin lokakuussa Varpukareilla. Pesinee suiston vaikutusalueella.

Käenpiika (*Jynx torquilla*) VU **5 paria**

Kaikki havaitut reviirit: Teemuluoto, Pitkäkari, Puussa, Fleiviiki ja Poolee.

Pikkutikka (*Denrocopos minor*) VU **23 paria**

Pikkutikalla on suistossa sangen vankka kanta, yhteensä 23 reviiriä. Lisäksi pari reviiriä oli hiukan Natura-alueen ulkopuolella (ks. karttaliite).

Peukaloinen (*Troglodytes troglodytes*) **4 paria**

Kaikki havaitut reviirit: Tukkiluoto 2, Puussa 1 ja Halssin lehto 1.

Kultarinta (*Hippolais icterina*)**18 paria**

Kultarinnat keskittyivät Täiluodon-Tukkiluodon alueelle (9 reviiriä), sekä Halssin ja Teemu luodon välille (5 reviiriä). Muut reviirit olivat Kirrinsanta (2), Kivini (1), Kahaluoto-Täärnoora (1).

Mustapääkerttu (*Sylvia atricapilla*)**66 paria**

Mustapääkerttureviirit on merkitty alueittain karttaliitteeseen 14.

Sirittäjä (*Phylloscopus sibilatrix*)**23 paria**

Selvästi tihein kanta löytyi Täiluodosta (12 paria). Muualla lajia esiintyi harvakseltaan.

Idänuunilintu (*Phylloscopus trochiloides*)

4.6. löytyi Fleiviikin reunalta idänuunilintu. Lintu äänteli aktiivisesti kutsuääntä ja lauloikin muutamia säkeitä. Lintu vaikutti liikkuvalla ja on tulkittava ilmeisesti muutolla levähtäväksi.

Tiltalti (*Phylloscopus collybita*) VU**13 paria**

Reviirillä laulavia tavattiin seuraavasti: välillä Kahaluoto-Täärnoora 1, Halssi-Teemu luoto 4, Rimpikari 1, Kivini-Launainen 3, Alaholma 2 ja Täiluoto-Tukkiluoto 2 paria.

Pikkusieppo (*Ficedula parva*) D, NT**1-2 paria**

Pikkusieppo lauloi reviirillä Halssin ja Teemu luodon välisellä metsäosuudella 4.6., sekä Kirrinsannan metsässä 11.6. Ainakin Halssin lintu oli reviirillä pidempään.

Pyrstötiainen (*Aegithalos caudatus*)**7 paria**

Reviirit keskittyivät Täiluotoon ja Teemu luodon seudulle. Näiden ulkopuolelta ainoa reviiri Kirrinsannalla. Reviirit on esitetty karttaliitteissä 8.-9.

Pyrstötiaisen maastopoikanen Täiluodossa 28.5. (SL)

Kuhankeittäjä (*Oriolus oriolus*)**2 paria**

Kesän ensimmäinen kuhakeittäjä lauloi Tukkiluodossa Kivinin edustalla 31.5. Hiukan myöhemmin, 6.6. samoilla nurkilla oli jo kaksi koirasta äänessä Kivinissä ja Launaisissa. Kivinissä laji yritti pesiä. Näiden lisäksi liikkuva lintu lauloi hetken Teemuluodon metsässä 4.6.

Tikli (*Carduelis carduelis*)**8 paria**

Tiklireviirit on merkitty karttaliitteisiin 11. ja 12.

Nokkavarpunen (*Coccothraustes Coccothraustes*) NT**11 paria**

Nokkavarpunen on saamassa hyvän jalansijan suiston pesimälajistossa. Reviirejä todettiin 11 ja tämän lisäksi mahdollinen reviiri Kuralaarin luona, josta vain yksi havainto, mutta paikallisesta linnusta sopivaan aikaan. 14.6. Tukkiluodon ja Kivinin välillä havaittiin samanaikaisesti 8 lintua, joista yläpuolella lentelevä 6 linnun parvi oli ilmeinen poikue.

Urpiainen (*carduelis flammea*)**15 paria**

Kaikki reviirit: Täiluoto-Tukkiluoto 6 paria, Kivini, Launainen, Poolee, Fleiviiki, Kirrinsanta, Teemuluoto, Alaholma, pääväylä ja Kahaluoto yksi pari kussakin. Pareja saattoi olla enemmänkin, sillä ylilentäviä lintuja havaittiin myös muualla. Lintuja ei juuri päässyt näkemään kuin lennossa, joten varmuutta kaikkien rodusta ei ole. Muutamia tavallisia nähtiin sisempänä suistossa, mutta esim. Kirrinsannalla Cabaret – alalajin ns. ruskourpiaisia on viime vuosina pesinyt melko säännöllisesti (Asko Eriksson kirjallisesti).

2.3 Vanhempi havaintomateriaali ja laskentojen ulkopuolella tehdyt havainnot

Suisto ja erityisesti Teemuluodon torni ovat suosittuja lintujentarkkailupaikkoja. Kaiken Kokemäenjoen suiston havaintomateriaalin laajempi koostaminen on ollut suunnitteilla (ks. koko raportin johdanto), mutta havaintomateriaalia ei ehditty saamaan vielä tätä raporttia varten. Kesällä 2008 Kokemäenjoen suistossa tehtiin lintuharrastajien toimesta laskentojen ulkopuolella muutamia erillisiä havaintoja joistain mielenkiintoisemmista lajeista. Ne eivät kuitenkaan olisi vaikuttaneet mainittavasti suiston pesimälinnustosta saatuun kokonaiskuvaan.

3. PESIVIEN LINTUJEN SJOITTUMINEN SUISTON SISÄLLÄ

Pesivien lintujen sijoittumista suiston sisällä kuvaa parhaiten karttaliitteet 1-15, joissa on esitetty monien eri lajien reviirit suistossa. Tätä täydentävät tekstiosassa tehdyt erittelyt ja tarkennukset pesimälajien sijoittumisesta alueittain ja tarkemminkin. Vesilintujen osalta painotus oli seuraava: pesivät sorsalinnut ja telkät olivat jakaantuneet koko suiston alueelle, painottuen suiston ytimeen ja pieniin väyläuomiin. Sotkat ja uikut painoutuivat voimakkaasti Puussan ja Lyttylän edustan väliselle alueelle. Koskelot painoutuivat suiston ulompiin osiin. Nokikanat olivat levittäytyneet ympäri suistoa, painopisteen ollessa Täärnooran (pohjoinen) ja Lyttylän välisellä alueella, sekä niiden edustoilla, mutta myös mm. Halssin ympäristössä nokikanoja oli runsaasti.

Pesivien kahlaajien ja muiden tärkeiden kosteikkolintulajien reviirit on esitetty karttaliitteissä tai luonnehdittu / kerrottu tekstissä. Taivaanvuohen osalta reviirimäärittelyyn tulee suhtautua suuntaa antavasti.

4. KOKEMÄENJOEN SUISTON PESIMÄLINNUSTON UHANALAISUUS

Kokemäenjoen suisto kuuluu Natura 2000 ja IBA -alueisiin eli tärkeisiin lintualueisiin (Important Bird-Area). IBA -kriteerit täyttyivät suiston pesimälinnuston suhteen ruskosuohaukan ja kaulushaikaran (kriteeri 3 paria tai enemmän), sekä ruisrääkän ja pikkutikan (5 paria tai enemmän) osalta (Leivo ym. 2002). On myös huomion arvoista että suistossa tavattiin monia potentiaalisia pesimälajeja, joiden osalta yksikin varmistettu pari riittäisi täyttämään kriteerit. Näitä olivat mm. pidempään paikalla viihtyneet kiljukotka ja mustapyrstökuiri, sekä soidintakin esittänyt heinäkurppa. Suiston lajiston uhanalaisuus ja Natura-arvot löytyvät koostettuna koko selvityksen lopussa olevasta yhteenvedosta ja siihen liittyvistä taulukoista, ks. osa IV, sivut 91–95.

5. HAVAINTOJA ALUEEN NISÄKKÄISTÄ

Linnustokartoituksen ohessa tuli vastaan myös muuta suiston eläimistöä. Keväällä majavia tuli vastaan silloin tällöin ja erityisesti yöllä läiske oli kova. Majavan rakennelmia näkyikin monin paikoin jokiuomissa. Myös laajalti vähiin käynyttä piisamia näkyi suistossa ilahduttavasti. Paremmin valkohäntäpeurana tunnettuja valkohäntäkauriita, sekä metsäkauriita nähtiin harvakseltaan.

6. KIITOKSET

Suurin kiitos kuuluu tässä kohtaa laskentatiimillemme!

Majava uimassa veneen rinnalla. Lindeninsanta 14.5. (PA)

7. KIRJALLISUUS

Alho, P., ym. 2009: Kokemäenjoen suiston keväällä levähtävän linnuston kartoitus 2008. Porin kaupunki 2009.

Koskimies, P. 1994: Linnuston seuranta ympäristöhallinnon hankkeissa. Vesi- ja ympäristöhallinnon julkaisuja. Sarja B, No 18. 83 s.

Leivo, M., Asanti, T., Koskimies, P., Lammi, E., Lampolahti, J., Mikkola-Roos, M. & Virolainen, E. 2002: Suomen tärkeät lintualueet FINIBA. BirdLife Suomen julkaisuja No 4. Suomen graafiset palvelut, Kuopio. 142 s.

Mikkola-Roos, M., Niikkonen, T. 2005: Kosteikkojen kunnostuksen ja hoidon parhaat käytännöt kuudella Life-kohteella Suomessa. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 149. 120s.

Pöysä, H., Wikman, M. 2008: Vesilinnut 2008, runsaus ja poikastuotto. Riistantutkimuksen tiedote 2008. Kalan ja riistantutkimus, Helsinki.

Rassi, P., Alanen, A., Kanerva, T. & Mannerkoski, I. (toim.) 2001: Suomen lajien uhanalaisuus 2000. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 432 s.

Selkäluodon kortteikkoa aamukasteessa. Selkäluoto 6.6. (SL)

8. LIITTEET

Liite 1. Laskentapäivät, suoritteet ja laskijat

karttaliite 1.	Kartoitusalue, laskentapisteen ja –reitit
karttaliite 2.	Joutsenten, haikaroiden, kurjen ja uivelon reviirit
karttaliite 3.	Päiväpetolintujen reviirit
karttaliite 4.	Luhtakanan, ruisrääkän ja luhtahuitin reviirit
karttaliite 5.-7.	Kahlaajareviirit
karttaliite 8.	Naurulokki, tiirat
karttaliite 9.	Pikkutikan reviirit
karttaliite 10.–11.	Varpuslinnut I
karttaliite 12.–14.	Varpuslinnut II
karttaliite 15.	Varpuslinnut III
karttaliite 16.	Varpuslinnut IV
karttaliite 17.	Esimerkki varpuslintutiheyksistä Täiluodon alueella
karttaliite 18.	Kevään / kesän 2008 harvinaisuudet suistossa

Keväinen maisema Puussin pohjoisreunalta Varpukarien suuntaan (PA).

Liite 1. Pesimälinnustolaskennan laskentasuoritteet

Vesilintujen piste- ja kiertoalaskenta:

28.4.	koko suisto	PA, RL, SL
9.5.	koko suisto	PA, RL, SL
20.5.	koko suisto	MD, SL, PM

Kartoituslaskenta, vakioreitit (ks. karttaliite 1. ja kappale 1.1.):

2.5.		PA, MD, ML, RL, SL
14.5.		PA, MD, ML, RL, SL
22.5.		PA, MD, ML, RL, SL
4.6.	ei Täiluotoa	MD, ML, RL, SL
11.6.	ei Tukkiluotoa ja Täiluotoa	PA, MD, ML

Yökuuntelu:

9.-10.5.	koko ydin suisto	SL, PM
29.-30.5.	koko ydin suisto	SL, PM
13.-14.6.	koko suisto, ei Kirrinsanta	PA, MD, ML

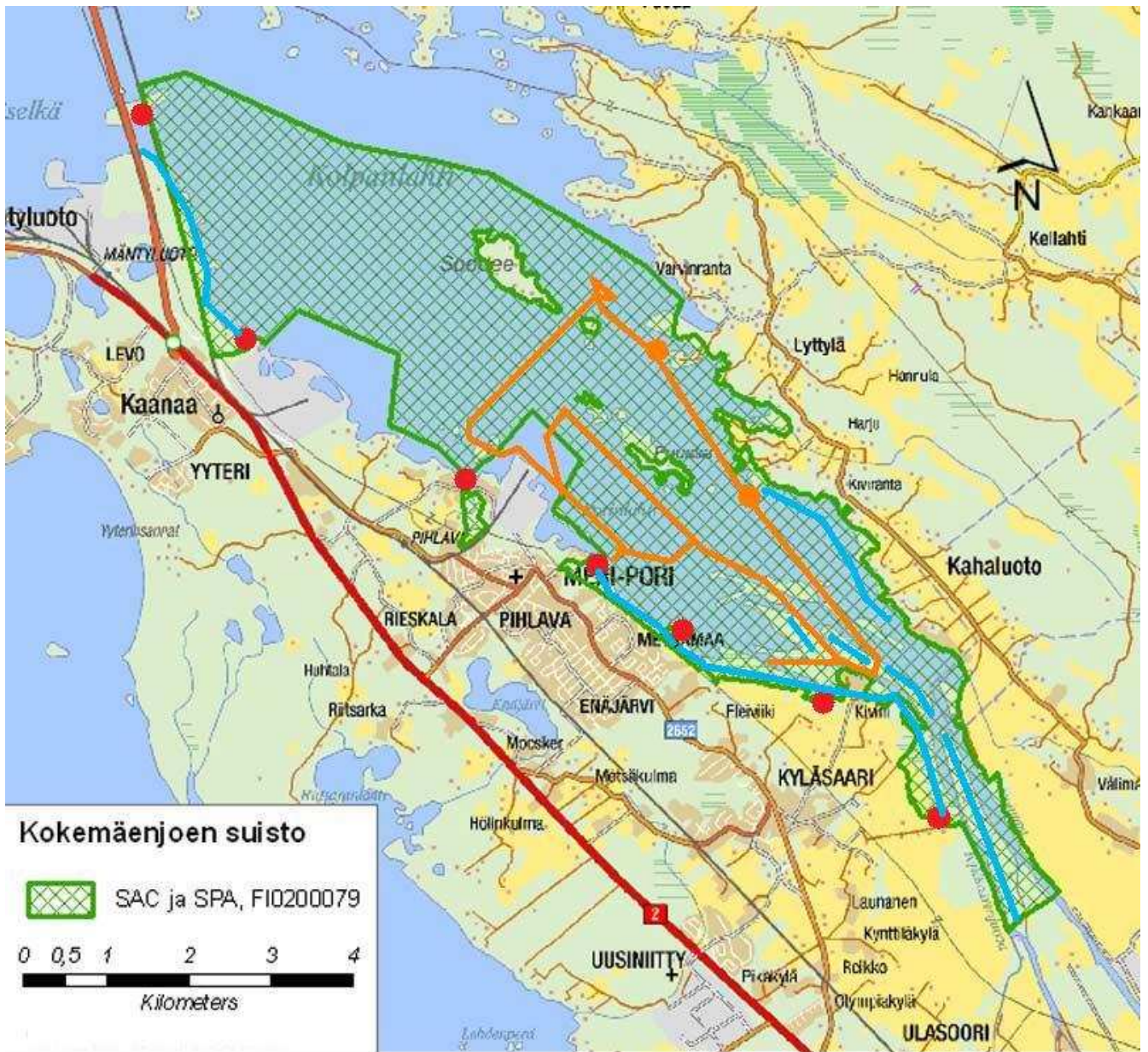
Täydentävät laskennat:

15.5.	koko päivä rengastusta laajalti suistossa	(SL)
16.5.	Kaunismäki, Soodeen eteläpuoli, Loistojen ulkop. saariryhmä, Varpukarit, Puussa, Kahaluodon seutu	(PA, ML, SL)
21.5.	Alaholma, Kanikarinlahti, Myllyviiki, Krootila, Hanhiluodon kärki	(SL)
28.5.	Täiluoto-Välisanta	(SL)
29.5.	Kahaluoto, Puussa, Kaunismäki ym.	(PA, RL, PM)
5.6.	Alaholma, Kanikarinlahti, Myllyviiki, Krootila, Hanhiluodon kärki	(SL)
6.6.	Täiluoto-Välisanta	(SL)
10.6.	Tähystelyä Kolppaan ja Karlssoneille Hilskasta	(SL)

Kokemäenjoen pääuoman eteläpuoliset alueet kartoitettiin kaikki vähintään suosituksen mukaiset viisi kertaa (ks. myös menetelmät ja karttaliite 1.). Mm. Täiluoto ja Tukkiluoto kartoitettiin varsin perusteellisesti ja aikaa käyttäen. Näillä lehtosaarilla tehtiin täydentävät laskennat 15.5. ja 28.5., sekä 14.6. On lisäksi huomattava, että alueita seurattiin myös kevätlevähtäjälaskennoissa ja toisaalta monia alueita säännöllisesti myös veneestä käsin. Venettä käytettiin soveltuvien osien myös kartoituslaskennan välineenä (mm. lukuisat kapeat veneumat joen pohjoispuolella).

Joen pohjoispuolella peruslähtökohtaa (5 laskentakertaa) vähemmän kartoituslaskentakäyntejä tuli Natura-alueen metsissä, jotka ovat tavanomaisempia mm. eteläpuolen arvokkaisiin lehtosaariin verrattuna; Puussa (3 laskentakertaa), Alaholma (2) ja Varpukarien saaret (2). Ne tosin hoituivat paljolti myös veneestä käsin ilman maihin nousua. On myös huomattava, että laskennoissa tuli keskittyä kosteikkolajistoon. Käytännössä ainoa merkittävämpi hiukan heikommalle jäänyt osa-alue oli Talonlahden ympäristön ranta Lyttylän edustalla. Hankalasti kuljettava alue kiikarointiin kyllä veneestä käsin riittävän usein, mutta maissa rantavyöhykkeellä käytiin vain kerran.

Karttaliite 1. Kartoitusalue, laskentareitit ja – pisteet.

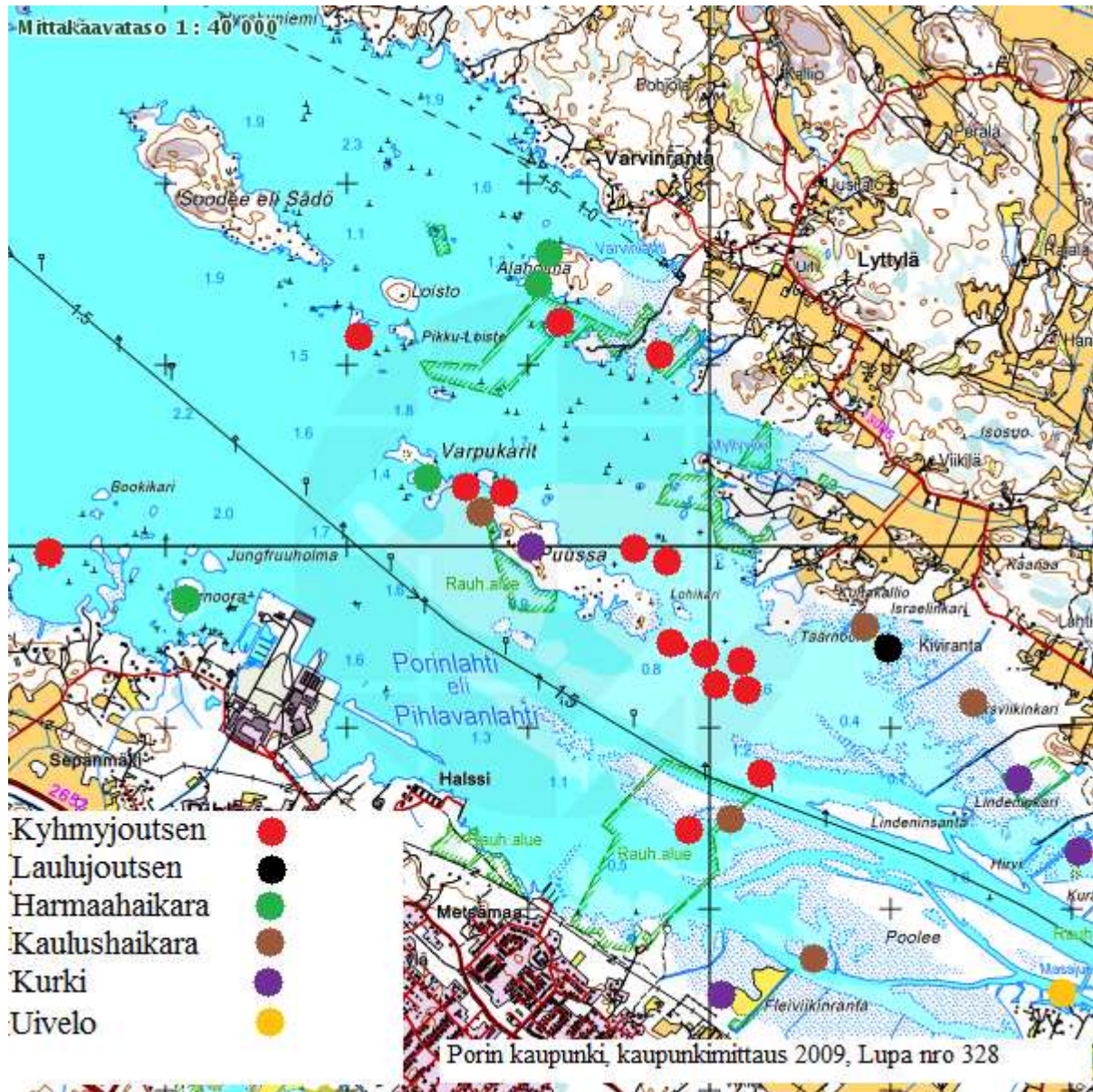
© Porin kaupunki, kaupunkimittaus 2009, Lupa nro 328

Vihreä rasterointi:	Kokemäenjoen suiston Natura-alue (FI 0200079)
Punaiset pisteet:	Mantereen laskentapisteet
Oranssi reitti ja pisteet:	Venelaskentareitti (karkeasti) ja laskentapisteet
Sininen viiva:	Kartoituslaskennan vakioreitit

Suiston tarkempia paikannimiä on esitetty kevään osuuden karttaliitteessä 1.

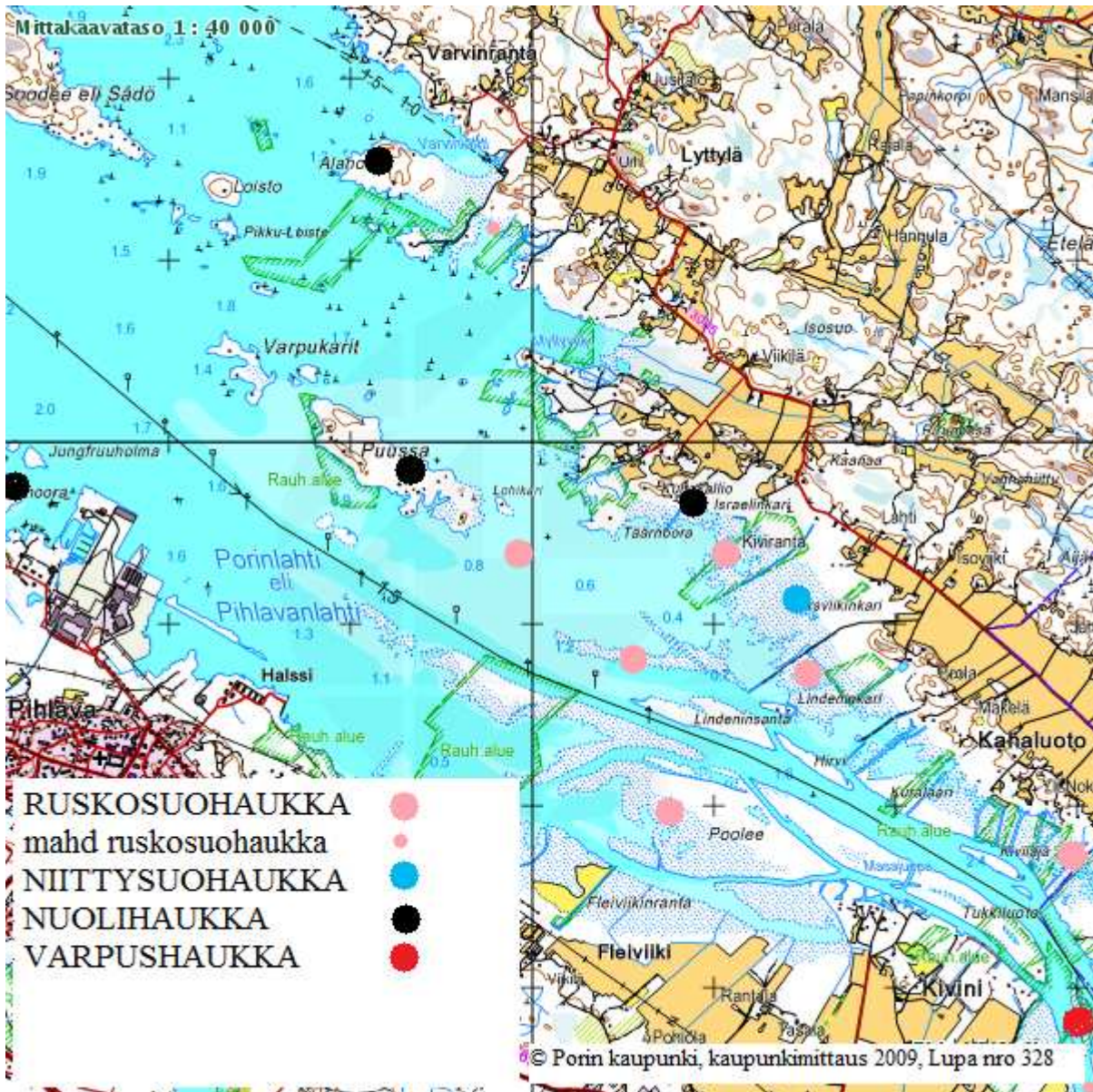
Karttaliite 2.

Joutsenet, haikarat, kurki

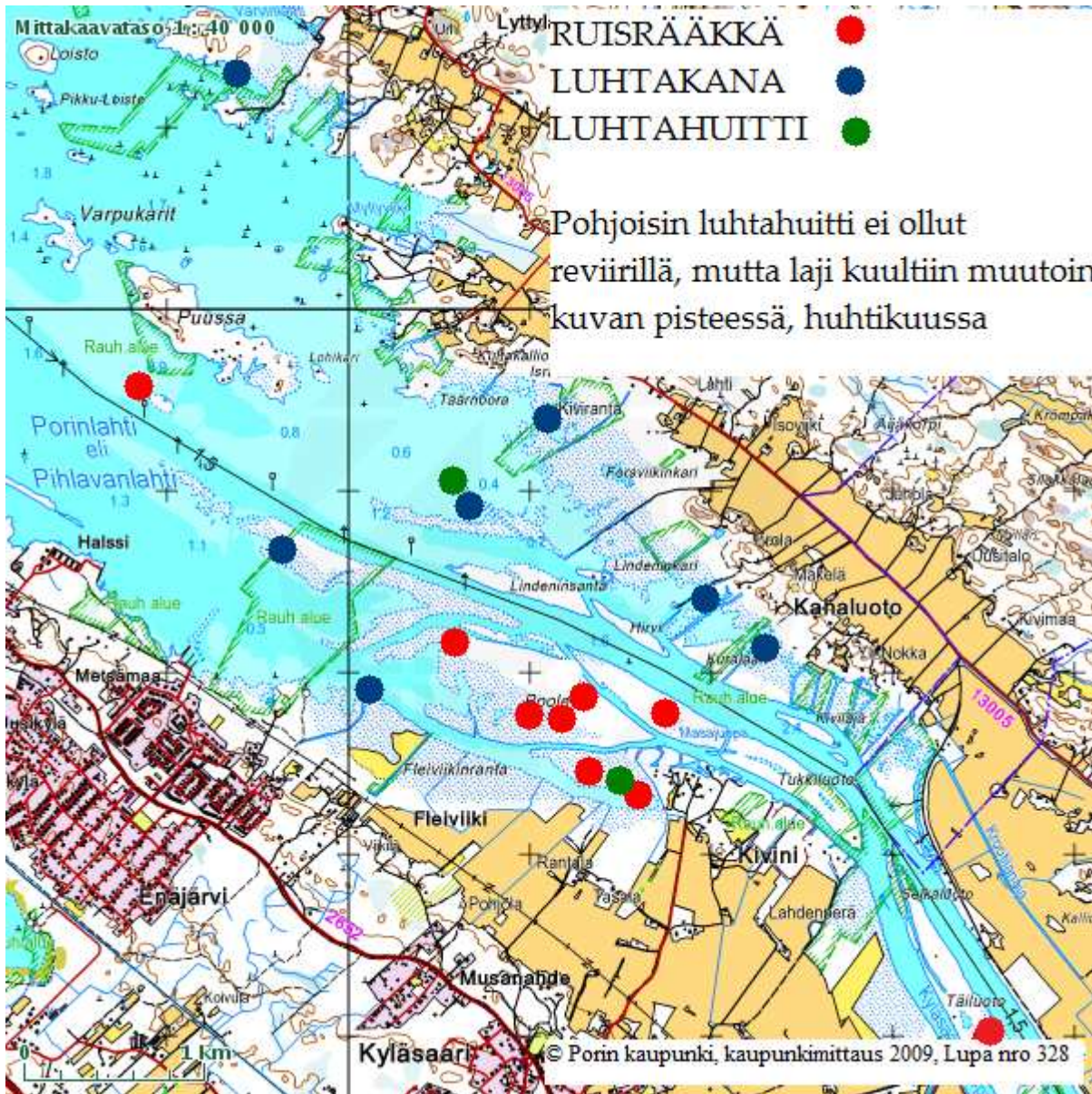
Karttaliite 3.

Päiväpetolinnut

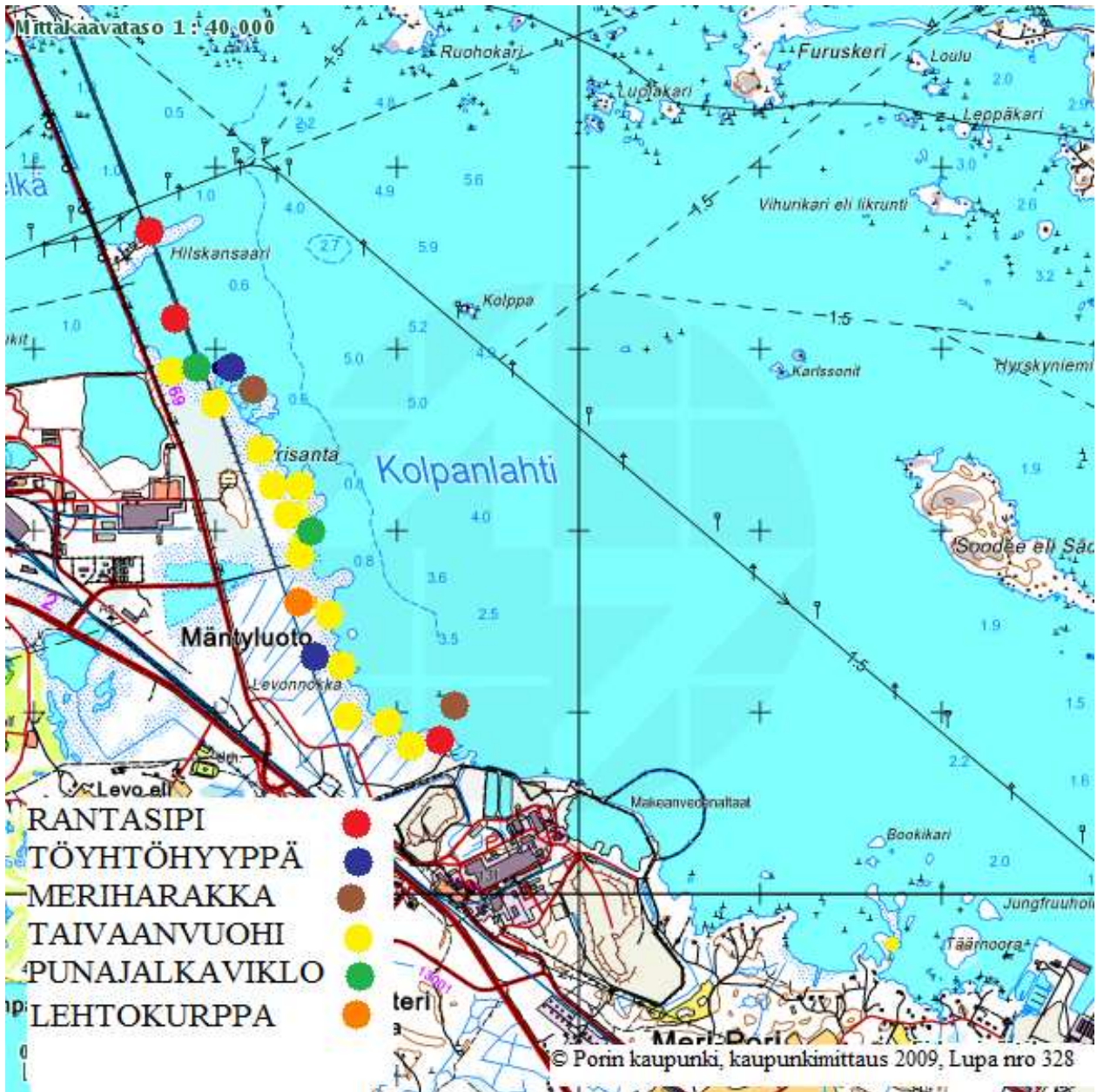
Karttaliite 4.

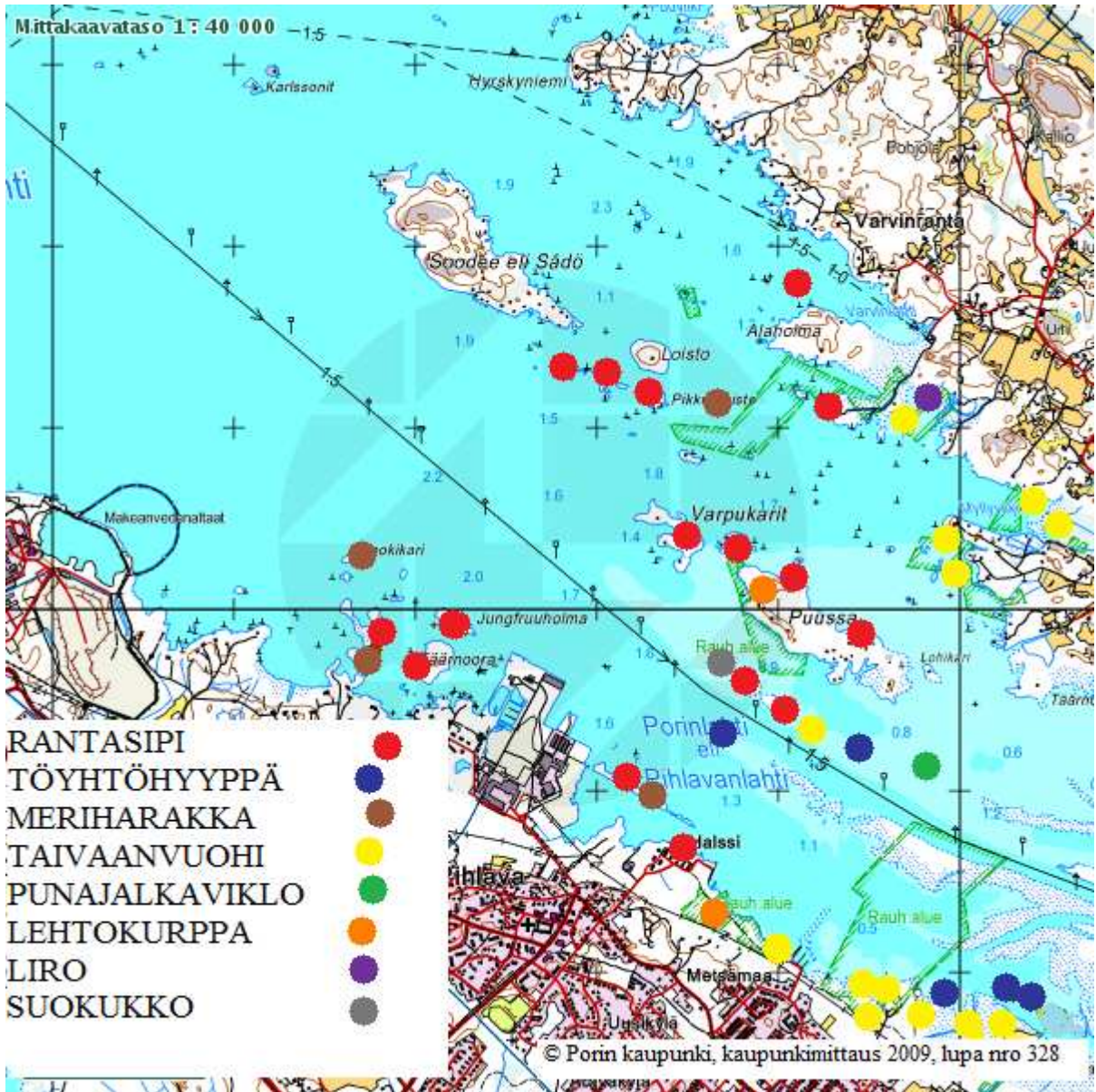
Rantakanat

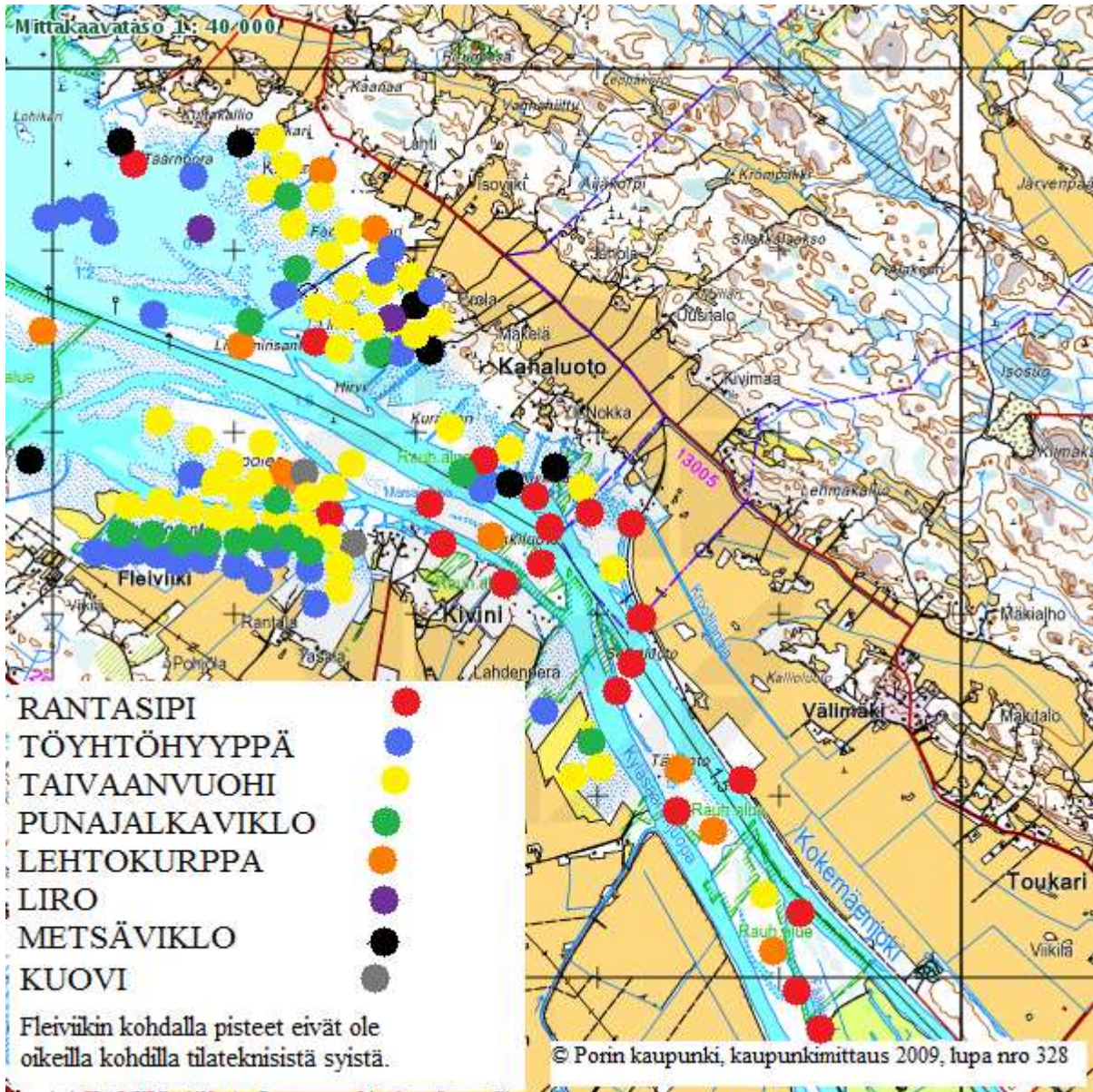

Karttaliitteet 5.-7.

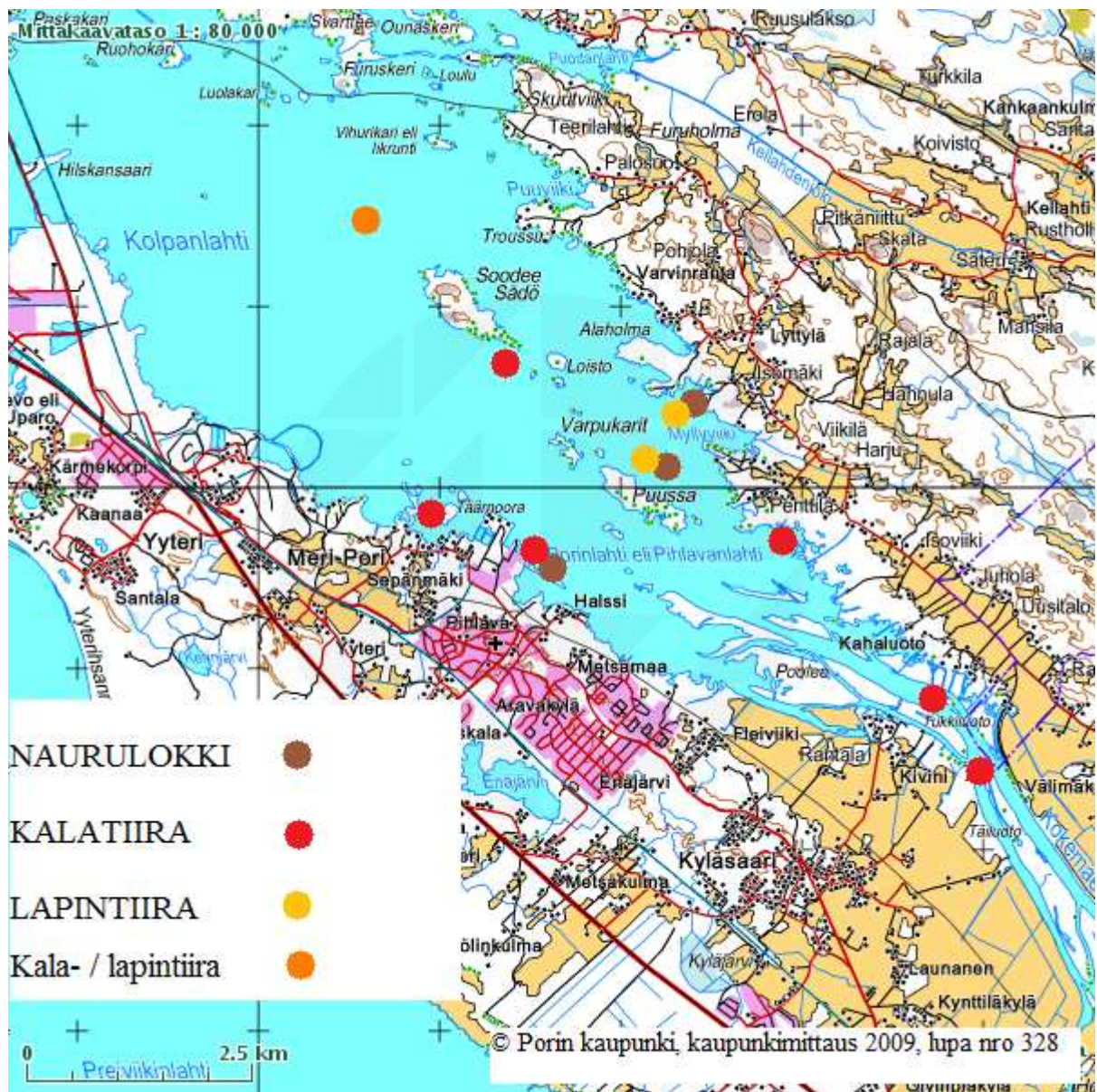
Kahlaajat

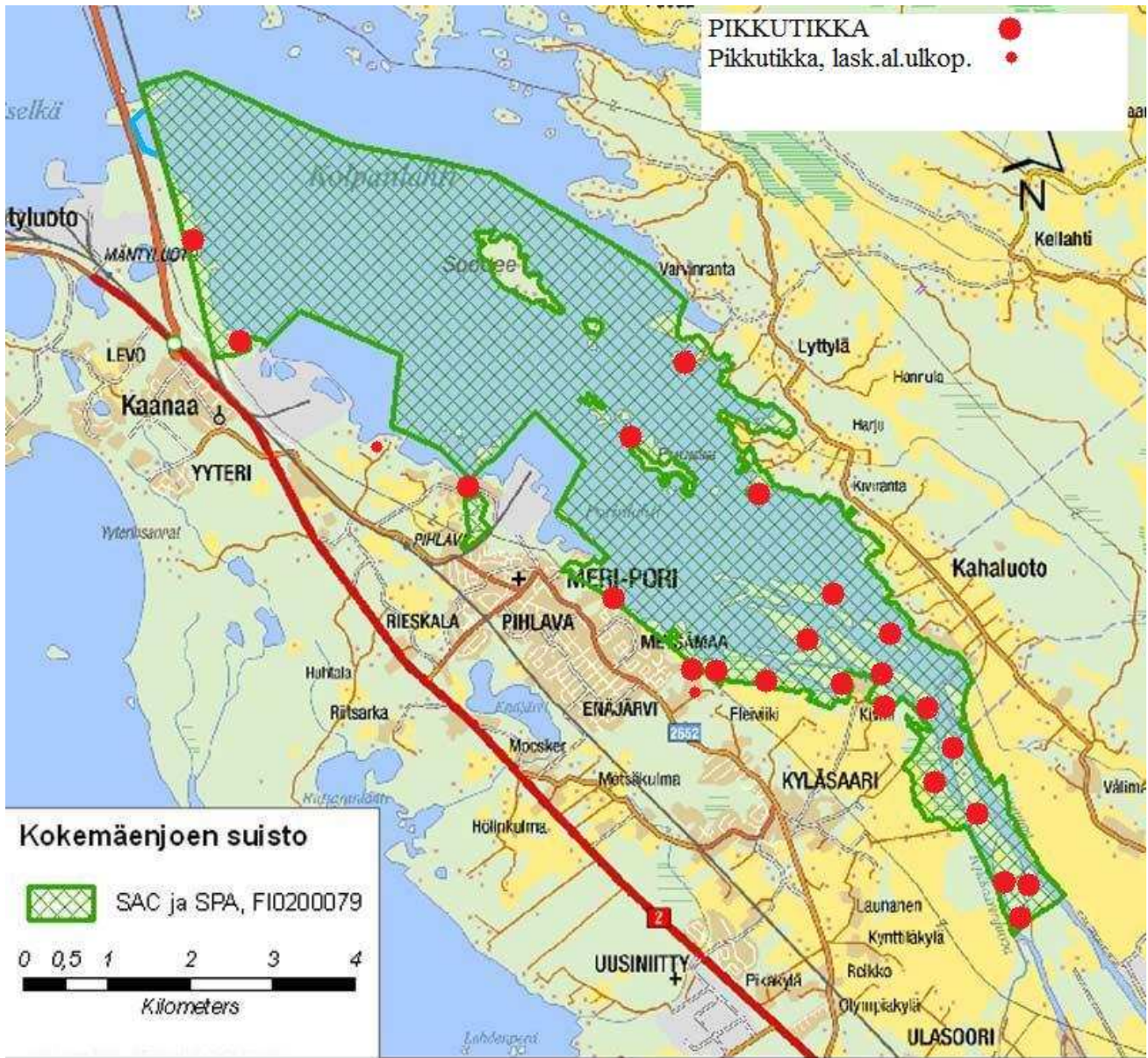

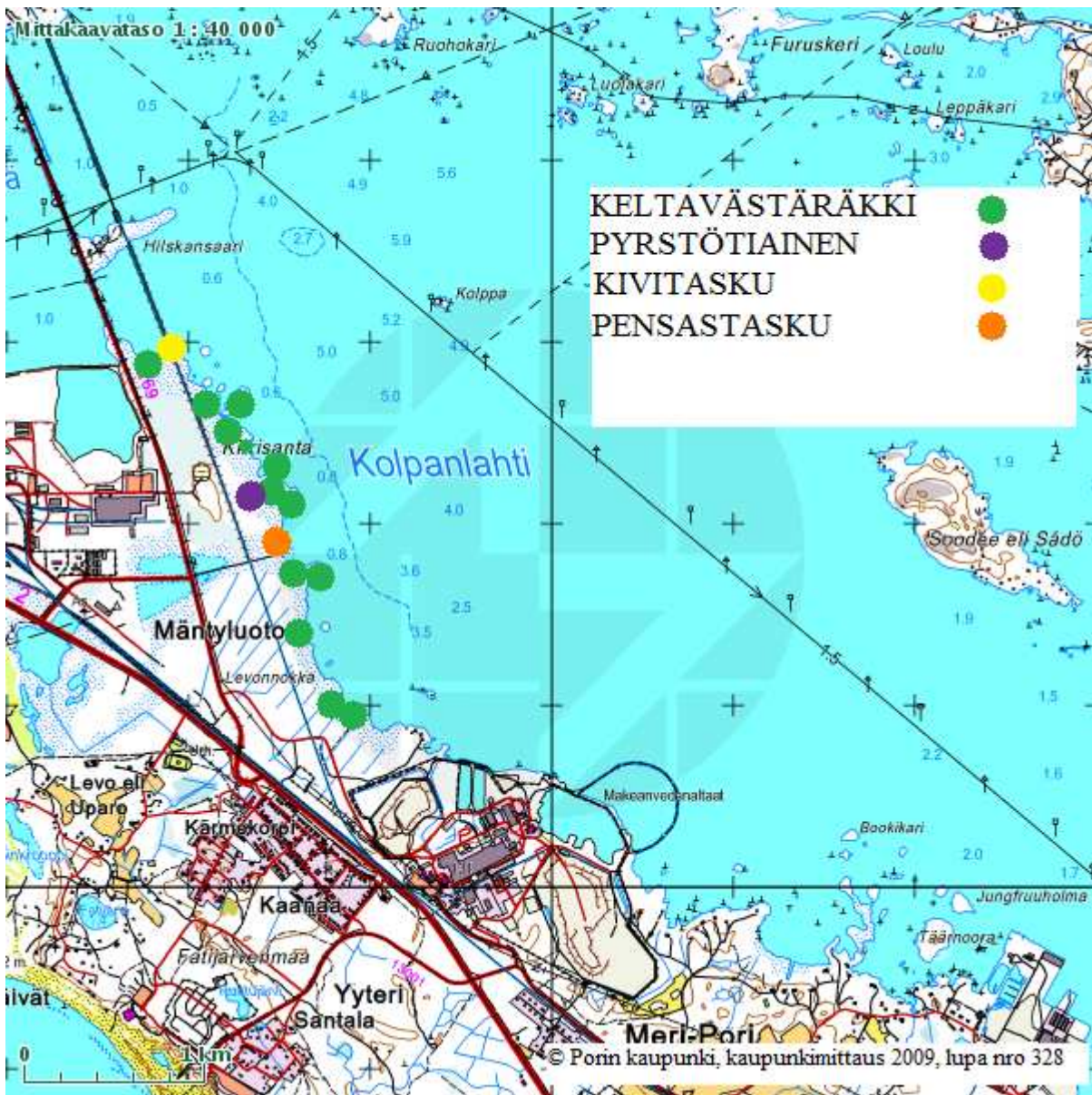
Karttaliite 8. Naurulokki ja tiirat

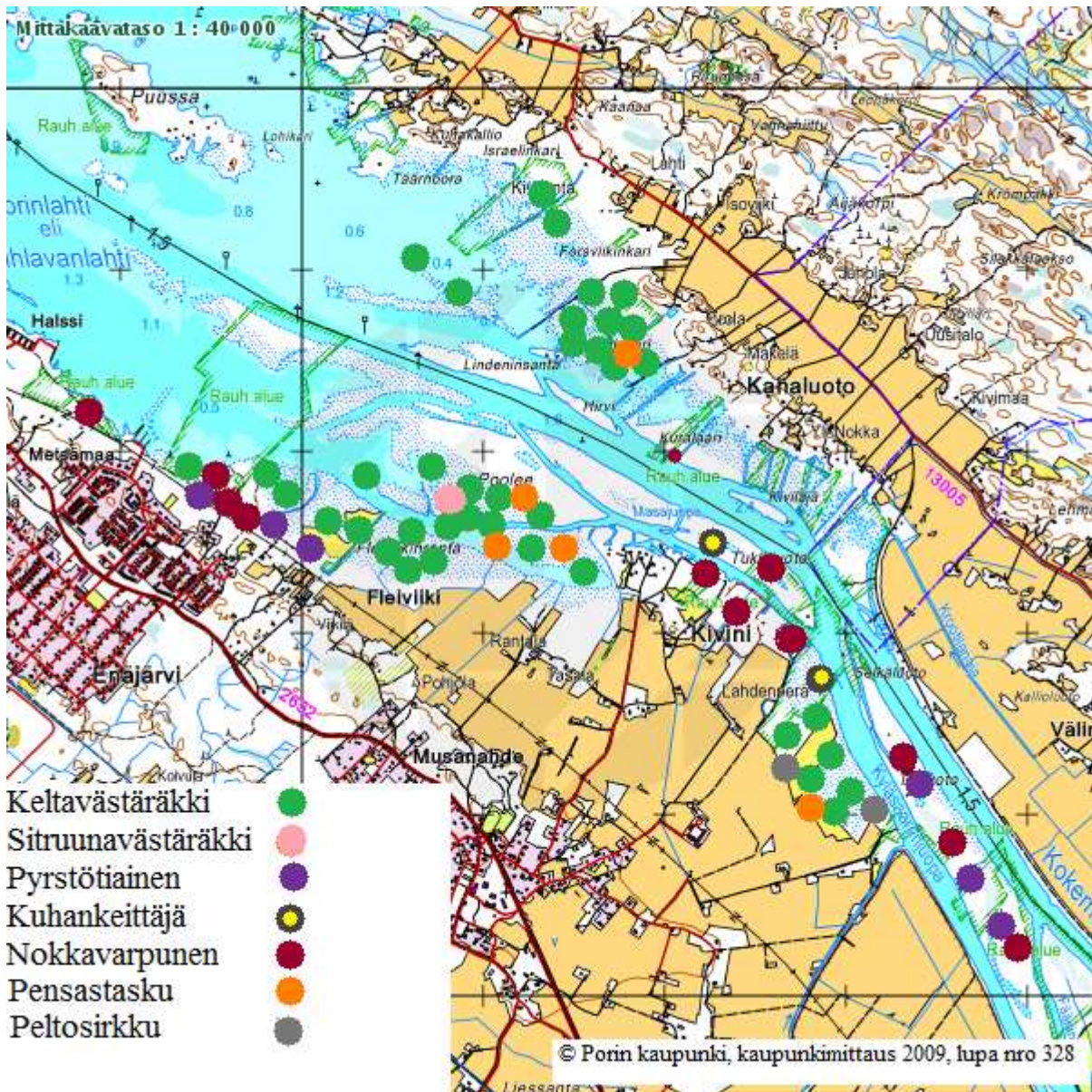

Karttaliite 9.

Pikkutikka

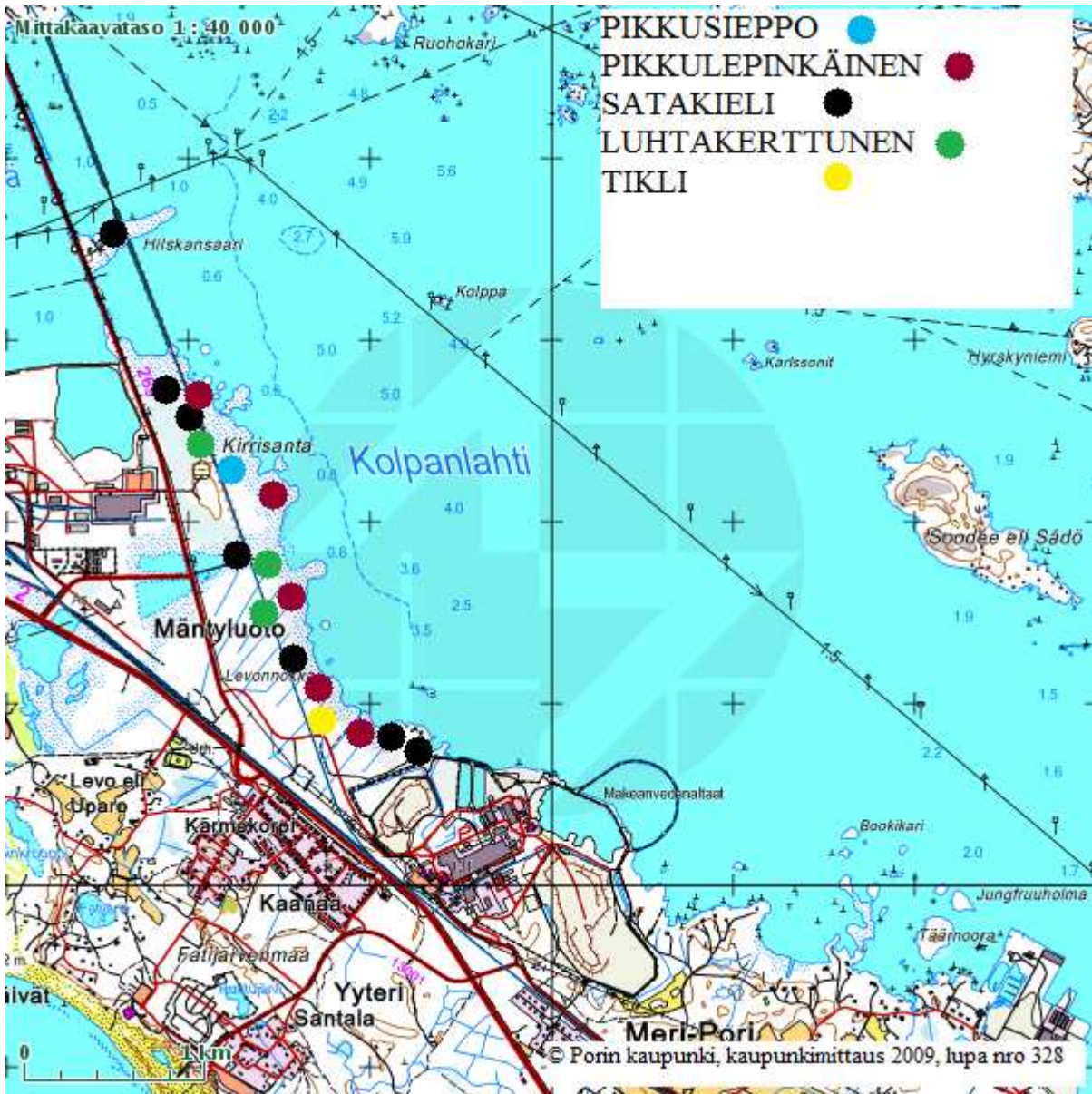

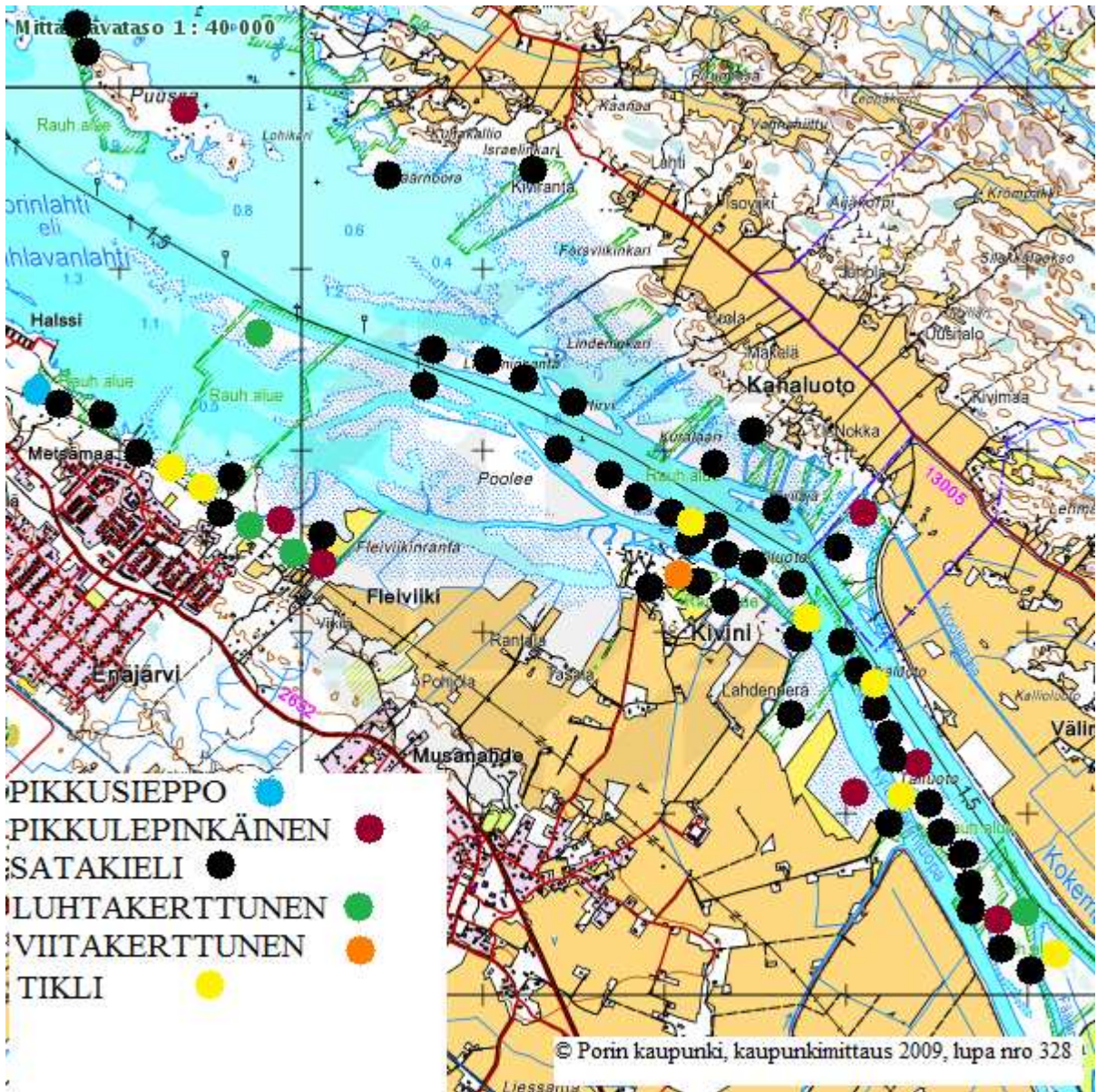

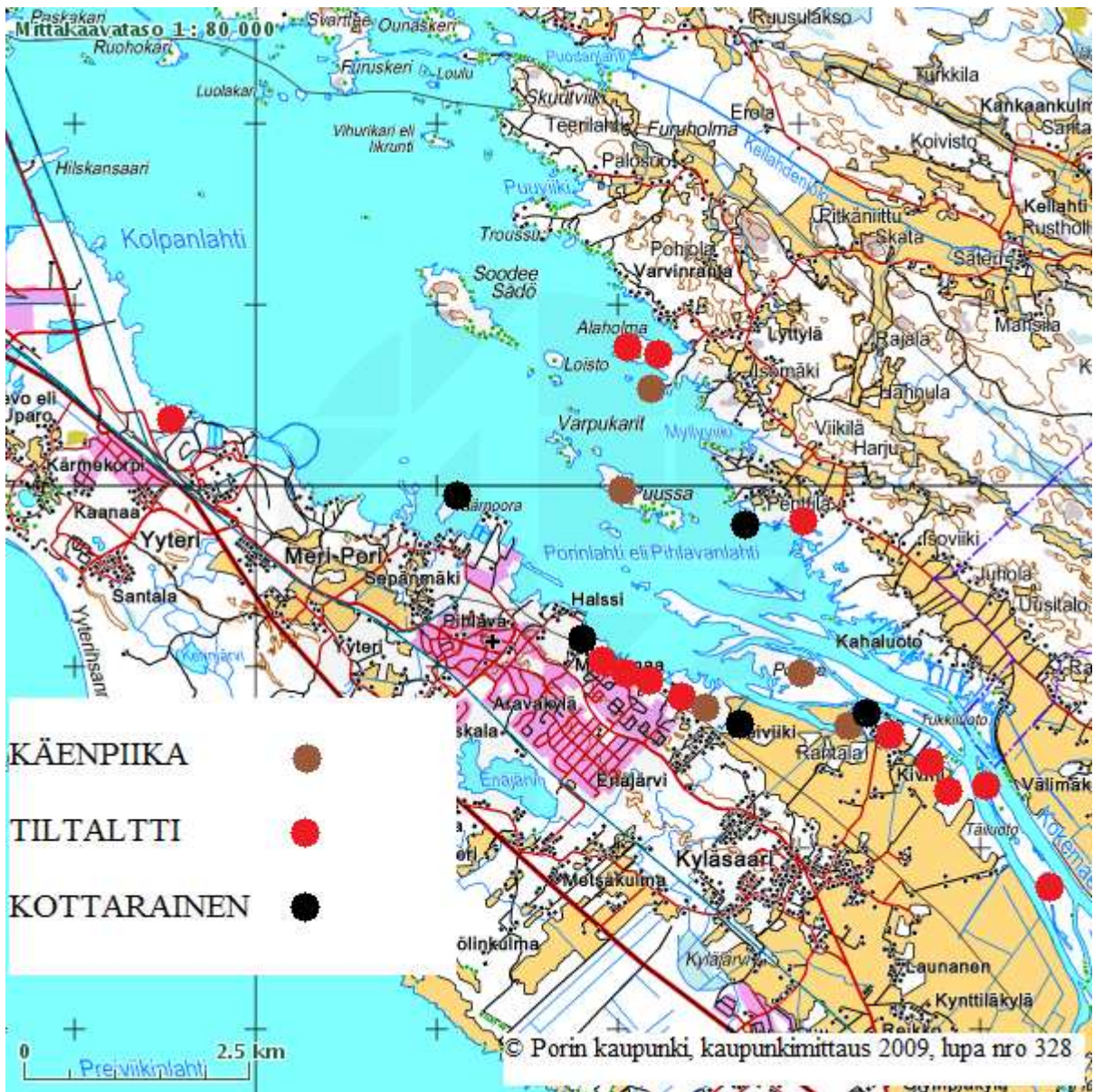

Karttaliitteet 12.–14.

Varpuslinnut II

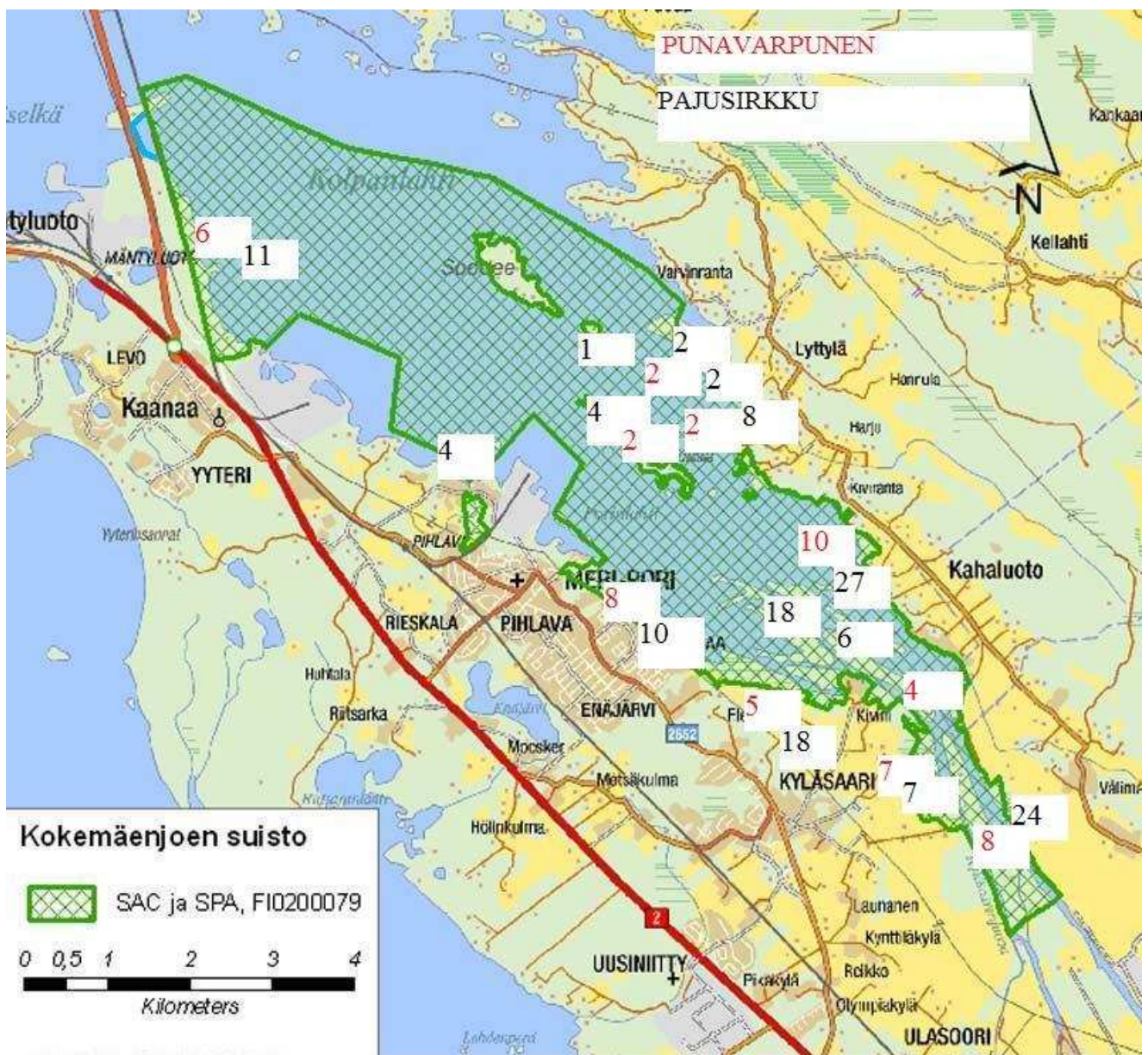

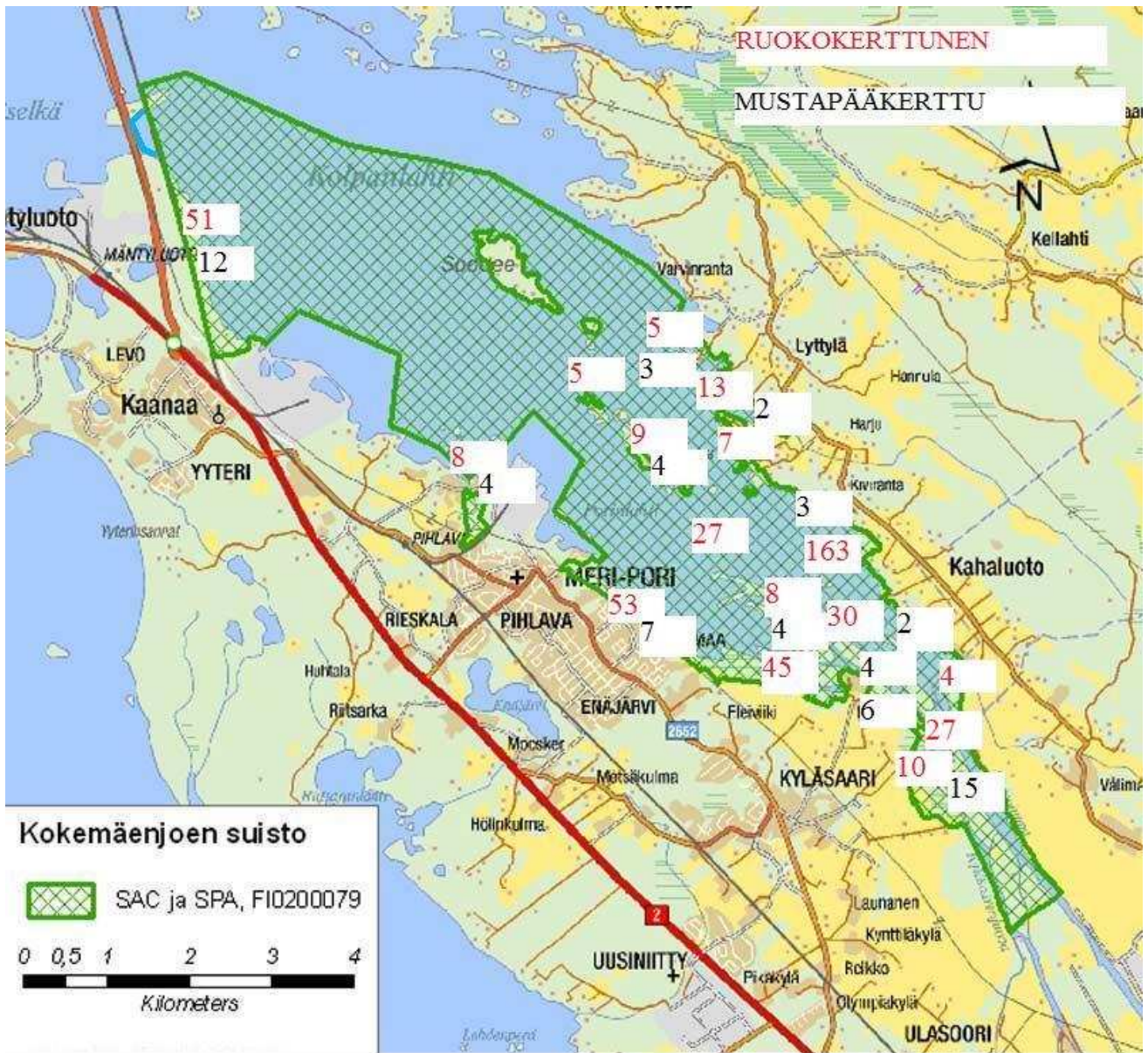
Karttaliite 15.

Varpuslinnut III

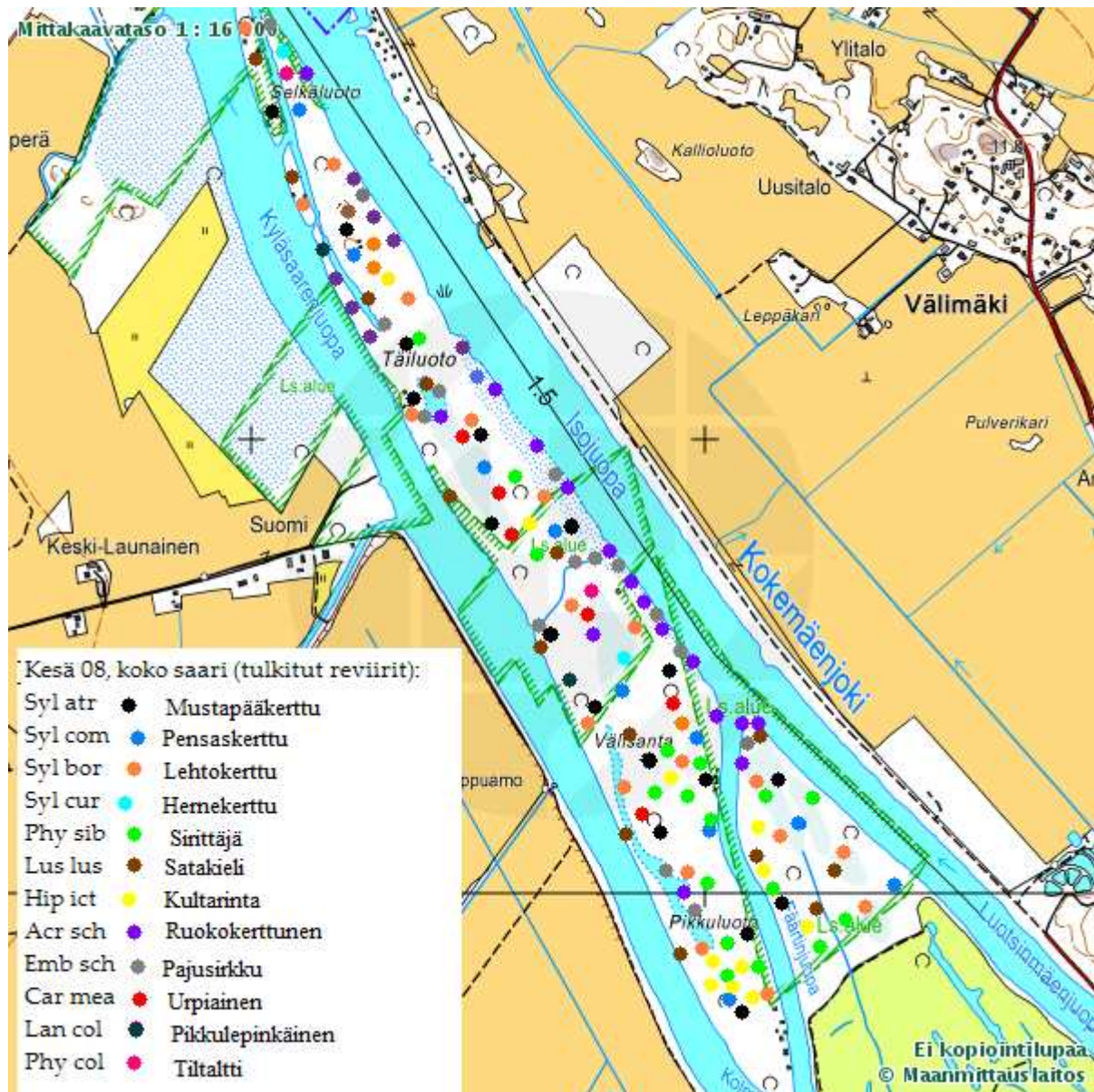
Karttaliite 16.

Varpuslinnut IV

Karttaliite 17.

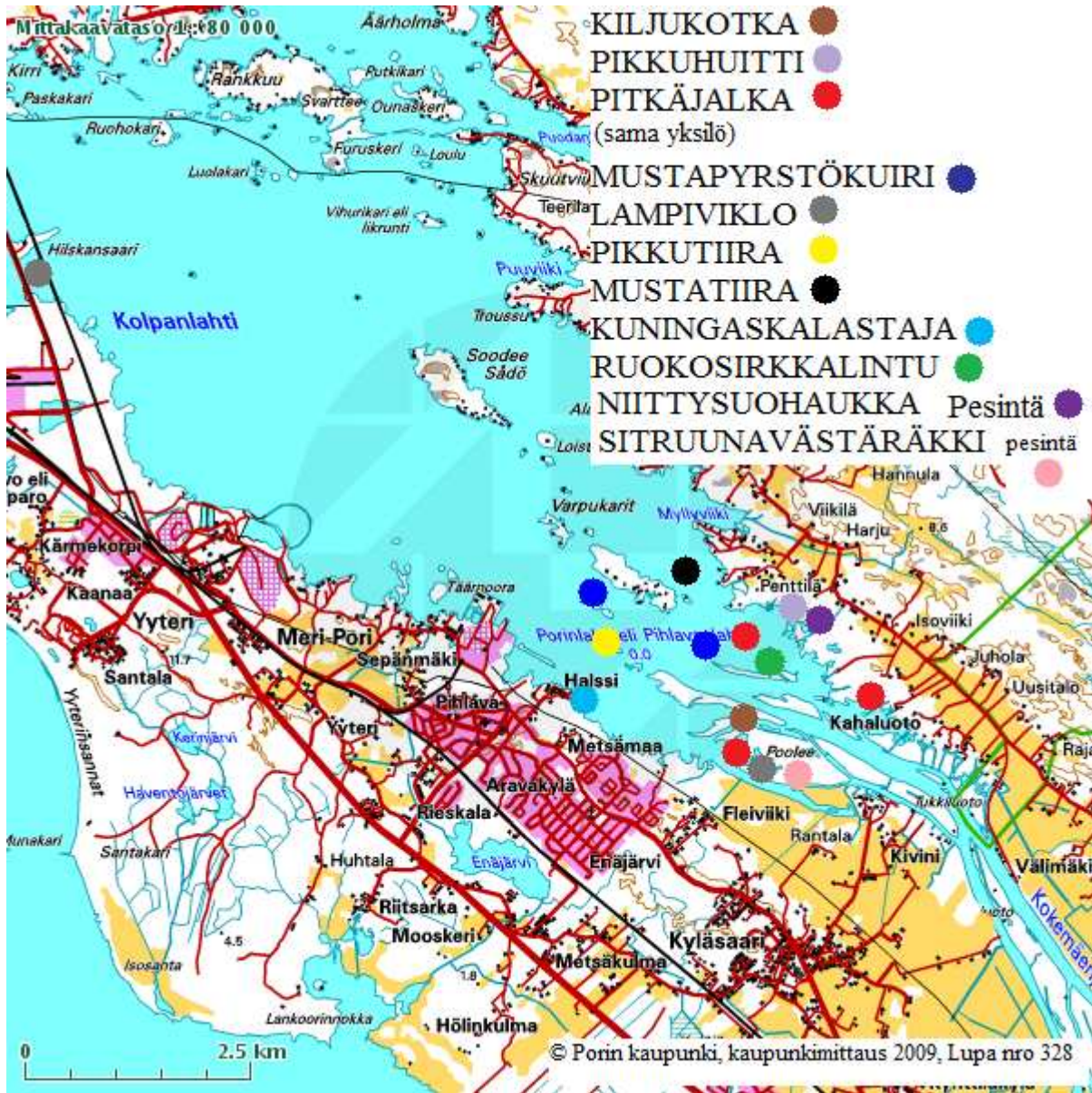
Esimerkki lintutiheyksistä Täiluodon alueella

Edellä mainittujen lisäksi saarella pesii kymmeniä muita lintulajeja, mm. 55 peippoparia.

Karttaliite 18.

Kevään / kesän 2008 harvinaisuudet suistossa

Yksittäisen satunnaisen harvinaisuuden merkitys kartoitusalueen arvon indikaattorina ei ole suuri, mutta kun harvinaisuuksien määrä nousee ohessa esitetylle tasolle, ei kyse ole enää pelkästä sattumasta, vaan yksiselitteisesti arvokkaasta kohteesta. Pesivien lisäksi monet kevään-kesän 2008 harvinaisuuksista Kokemäenjoen suistossa olivat varsin pitkäaikaisia levähtäjiä tai reviirin hakijoita.

OSA III

KOKEMÄENJOEN SUISTOSSA SYYSMUUTOLLA LEVÄHTÄVÄN LINNUSTON KARTOITUS 2008

1. SYKSYN 2008 LASKENNAT

Syksyn 2008 levähtäjälaskennat suoritettiin välillä 2.8. – 27.11.2008. Kevätkauteen verrattuna suiston syksyiseen linnustoon ja syyslaskentaan vaikuttavat merkittävästi muutamat lähtökohtaiset erot. Kesän jäljiltä suisto on kasvanut umpeen. Monien lintulajien havainnointi on hankaloitunut tämän myötä ja myös kulku suistossa käynyt entistäkin hankalammaksi. Toiseksi metsästyks on intensiivistä ja karkottaneet alettuaan valtaosan potentiaalisista levähtäjistä turvallisemmille vesille. Laskennasta vastasivat kokeneet lintulaskijat Pekka Alho (PA), Marko Dahlman (MD), Rami Lindroos (RL), Sami Luoma (SL) ja Petteri Mäkelä (PM). Nuorempaa laskentavoimaa edusti ansiokkaasti Markus Lampinen (ML). Raportoinnista vastasi ensisijaisesti Pekka Alho. Rami Lindroos, Marko Dahlman ja Sami Luoma avustivat raportin viimeistelyssä. Raportin kuvat © Pekka Alho (PA). Tarkemmin laskentapäivät, laskentasuoritteet ja laskijat selviävät liitteestä 1.

1.1 Laskenta-alue

Kuten kevätlevähtäjälaskennassakin laskenta-alue käsitti koko suiston Natura-alueen (ks. karttaliite 1). Mantereelta suoritettujen havainnointien läntisin laskentapiste oli Hilskan lintutorni Hilskan saarella, sekä sen viereinen ratapenger, josta hallitsi Kolpanselän ja tornin katvealueet. Käytännössä laskentaan otettiin täydennyksenä mukaan Hilskan lintutornin edessä, Reposaaressa pengertien ja radan välissä Natura-alueen rajalla sijaitseva allas. Allas sijaitsee laskentapisteen kohdalla ja liittyy käytännössä samaan kokonaisuuteen. Tästä mantereen puolen laskenta eteni itään ja seuraava laskentapiste oli Rimpikari, sitten Kaunismäki, Halssi, Teemuluoto, Fleiviiki ja itäisimpänä Launaisten hevoshaka. Muutaman kerran laskenta tehtiin päinvastaisessa järjestyksessä eli aloitettiin Launaisista ja päätettiin Hilskaan. Teemuluodossa aikaa käytettiin muita pisteitä enemmän, sen strategisen sijainnin ja hyvän tähytysalan vuoksi. Laskentapisteen on merkitty karttaliitteeseen 2.

Venelaskentareitin runko on esitetty karttaliitteessä 2. Tämän lisäksi tehtiin tilanteen mukaan ja ajan salliessa lyhyitä pistoja reitin varrella. Muutaman kerran käytiin yläjuoksulla varmistamassa sen lepäilijättömyys, lähinnä kosteikkolinnuston kannalta. Venelaskennan reitillä käytettiin jo keväällä valittuja tähytyspisteitä suiston pohjoisreunalta, jotka olivat siis Täärnooran kärki ja lännempänä Suuruskallio. Havainnointi tehtiin näillä pisteillä maista kaukoputkella laskien. Kevästä poiketen Karvianjuopaa ei useimmiten käytetty hankalan kuljettavuuden vuoksi, eikä toisaalta myöskään siksi, että korkean ruovikon sisässä ei pystynyt havainnoimaan juuri mitään.

1.2 Menetelmät

Syyslevähtäjälaskennat suoritettiin tuoreimpien suositusten mukaisesti (Mikkola-Roos ym. 2005). Laskennoissa keskityttiin Natura-alueen kosteikkolinnustoon. Varsinainen syyslaskenta aloitettiin

2.8. Tätä ennen laskentatiimimme jäsen Sami Luoma oli tehnyt koko kesän sudenkorentoinventointia suistossa ja merkinnyt samalla muistiin myös lintuhavainnot. Tämä helpotti erityisesti kahlaajien syysmuuton kokonaiskuvan hahmottamisessa ja toisaalta mahdollisten sulkasatokertymien havaitsemisessa. Sudenkorentoinventointia tehtiin yleensä vain pienellä osalla suistoa päivää kohti, eikä linnustoa havainnoitu aktiivisesti, joten linnustolaskennallisesti nämä laskennat eivät ole vertailukelpoisia. Niistä saatiin kuitenkin hyvää täydentävää perustietoa, kun kaikki osa-alueet tulivat ainakin jossain vaiheessa kesää tarkasti läpikäytyä. Myös pesimälinnustolaskentojen viimevaiheessa kesäkuun alussa saatiin ensimmäisiä havaintoja orastavasta syysmuuton ja mm. koiras sorsalintujen sulkasatokerääntymisen käynnistymisestä. Varsinaisia syyslaskentapäiviä kertyi 20, mutta kaikki havaintopäivät mukaan lukien havaintopäiviä kertyi huomattavasti enemmän (ks. liite 1.).

Syksyn levähtäjälaskennassa käytettiin pääsääntöisesti kahta laskijaa. Lähtökohtaisesti toinen laskija laski venereitin ja toinen mantereen rannat. Useilla laskentakerroilla pystyttiin käyttämään myös kolmea laskijaa (ks. liite 1.). Muutaman onnettoman yhteensattuman (sairastuminen) vuoksi laskenta jouduttiin tekemään pari kertaa yhden laskijan voimin ja kerran veneen perämööttori oli lukkojen takan niin tiukasti, että laskenta jouduttiin tekemään rannoilta käsin ilman venettä. Rantojen osalla tehty tehostettu laskenta antoi käytännössä kuitenkin varsin hyvän kuvan kokonaisuudesta ja erityisesti syksyllä kaikkein oleellisimmista levähdysalueista. Yksin laskettaessa ei tingitty alueen kierrosta, vaan aikaa käytettiin sitten enemmän, käytännössä usein koko valoisa aika. Parilla loppusyksyn kierroksella (mm. joutsenlaskennassa) venettä ei käytetty, vaan käytiin vielä erikseen autolla suiston pohjoispuolen rannoilla laskemassa sieltä näkyvät vesialueet. Marraskuiset laskennat painoutuivat levähtävien joutsenten laskentaan ja ne sujuivat luontevasti yhden laskijan voimin.

Syksyn laskentoihin saimme Metsähallitukselta käyttöömme soutuveneeseen, jonka haimme 2.8. Kokemäeltä Poriin. Valitettavasti vene osoittautui täysin samanlaiseksi kuin keväällä käytetty vene. Tämä venetyyppi oli kyllä luonteva soutaa, mutta jo pienessäkin tuulessa ja aallokossa meri pyrki Pihlavanlahdella väkisin sisään alukseen. Tämän vuoksi laskentareittiä jouduttiin niin kevään kuin syksynkin laskennoissa jonkun kerran soveltamaan. Kevään tapaan syksylläkin käytössämme oli aivot ja perämööttori. Veneily alkusyksyisessä suistossa ei ollut aina helppoa, sillä uposkasvillisuutta täynnä oleva lahti hirtti perämööttorin potkurin kiinni jatkuvasti, usein jo parin minuutin ajan jälkeen.

Laskenta aloitettiin aina aamun valjetessa. Laskennassa käytettiin sekä kiikaria, että kaukoputkea. Kevääseen verrattuna tilanne suistossa oli syyslaskentojen suhteen melko erilainen. Ruoko ja muu kasvillisuus oli vallannut kasvukauden aikana maiseman ja näkeminen ruovikon sisäosiin oli varsinkin pohjois-osissa, esim. Kahaluodon edustalla, käytännössä mahdotonta. Joitain suiston pohjoisosan ruovikon keskellä sijaitsevia pieniä lampareita jäi siis kokonaan piiloon myös venelaskennassa. Kokonaisuuden kannalta ne eivät kuitenkaan liene kovin merkittäviä ja laskentapisteistä, erityisesti Teemuluodosta suoritettu pidempijänteinen tähystys paljasti usein myös näiden katvealueiden lintuja, niiden tehdessä lentopyrähdyksiä. Joen yläjuoksulla käytiin vain toisinaan, sillä aika ei antanut yleensä periksi ja kosteikkolajiston levähtäjämäärät siellä olivat varsin merkityksettömiä.

Parhaat niittyalueet, Fleiviiki, Pooliviiki ja Launainen, käytiin aina säännöllisesti ja kattavasti kävellen läpi. Myös Pooleen niittyjä pyrittiin käymään mahdollisimman usein parhailta osiltaan läpi, joskin esim. koko Pooleen takseeraukseen kävelemällä olisi kulunut liikaa aikaa ja resursseja. Sama koskee joitain muitakin alueita, erityisesti Kahaluodon edustan hankalakulkuisia nautalaitumia. Suiston pesimälinnustoa ja syksyllä levähtävää linnustoa kartoitettiin samana vuonna

ja nämä laskennat täydensivät jonkin verran toinen toisiaan, mm. joidenkin lajien syysmuuton aloituksen osalta ja sulkasatokertymien alun osalta.

1.3 Syksyn 2008 sää

Kesä oli sateinen ja kolea. Kahlaajien muuttoaikaan merivesi pysytteli ylhäällä ja vedenkorkeuden suhteen tilanne oli paljolti samantyyppinen pitkin syksyä. Tämä näkyi luultavasti monien kahlaajien määrissä, kun esim. Paskaston hyvät lietteet Teemuluodon edustalla pysyivät yleensä piilossa. Sama koski monia keväällä hyviä särkkiä, jotka olivat nyt lisäksi paljolti kevättä enemmän kasvillisuuden peitossa. Muutoin syksy tuntui säiden suhteen melko tavanomaiselta ja viime vuosille tyypilliseen tapaan myös jatkui pitkälle alkutalveen. Ensimmäinen voimakkaampi kylmänpurkaus saatiin vasta marraskuussa.

Syksyinen maisema Teemuluodon tornista Pooleen eli nk. Abessiinian suuntaan. Kuvassa keskellä, Pooleen metsäsaarekkeen edessä, näkyvä avoin vesialue (Paskaston pohjukka) oli syksyllä merkittävin levähtävien sorsalintujen kerääntymisalue ja tuntemattomasta syystä myös lähes metsästykseltä vapaa, vaikka vain osa siitä on suojelualuetta. Aiemmin myös täällä on metsästetty. Matalan veden aikaan Paskaston pohjukkaan paljastuu suiston yhdet parhaimmista lietteistä, joista syksyllä 2008 ei juuri päästy nauttimaan. Myöhemmin syksyllä myös Alaholman edustalle pohjoisessa alkoi kertyä hiukan sukeltajasorsia, joskin myös metsästäjät huomasivat tämän. Heti kuvan oikean reunan takaa alkavat Pooliviikin ja Fleiviikin arvokkaat laidunniityt (eivät näy kuvassa).

Teemuluodon torni 10.10.2008 (PA)

2. TULOKSET

2.1 Kokemäenjoen suistossa levähtävä linnusto syksyn 2008 laskennoissa

Sorsalintujen alkaneesta sulkasatokertymisestä kertoivat mm. 11.6. Paskaston 20 koirastavia ja 29 koirashaapanaa. Sinisorsien kertyminen alkoi tyypillisesti jo aiemmin, mm. 31 koirasta 20.5. Myöhemmin kesällä ei enää mainittavia kertymiä havaittu. Metsästyksen alku 20. elokuuta tyhjentää suistoa merkittävästi. Metsästysrajoitusalueita ei paljoa ole ja metsästys on intensiivistä. Tärkein rauhallisempi levähdyspaikka metsästyksen alun jälkeen oli Paskasto Teemuodon edustalla. Jo ennen metsästystä metsästäjät asettivat sorsille ruokintoja, jotka sijaitsivat ruovikon sisässä siten, että jos ja kun niiden sijaintia ei tiennyt, jäi osa loppukesän/alkusyksyn sorsakertymistä näkemättä.

Päiväkohtaiset levähtäjämäärät selviävät taulukosta 1. Vertailunaineiston puuttuessa tarkempaa analyysiä levähtäjähuipeista, sijoittumisesta, vuosien välisestä vaihtelusta jne. ei ollut mahdollista tässä yhteydessä tehdä.

Lajinimen perässä mahdollisesti seuraavat kirjaimet kertovat lajin suojelustatuksesta. D = EU:n lintudirektiivin liitteen I mukaan suojeltava laji. Jälkimmäinen koodi viittaa lajien kansalliseen uhanalaisluokitteluun (Rassi ym. 2000), jossa RE = Suomen luonnosta hävinnyt, EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut ja NT = silmälläpidettävä. Erityisesti lintudirektiivi velvoittaa myös muutonaikaisten levähdysalueiden suojelemiseen.

2.2 Levähtäjät lajikohtaisesti

Vesilinnut

Kyhmyjoutsen (*Cygnus olor*)

Kyhmyjoutsenmäärät olivat aina syyskuun lopulle saakka melko pieniä. Heti lokakuun alusta määrä lähti vahvaan kasvuun ja huippu, 89 yksilöä, saavutettiin 29.10.

Laulujoutsen (*Cygnus cygnus*) D

Muutamia laulujoutsenia nähtiin pitkin syksyä, mutta ensimmäinen suurempi muuttajakertymä tavattiin vasta syys- lokakuun taitteessa. Tämäkin jäi vielä tilapäiseksi, sillä vasta marraskuussa muuttajia saapui enemmän. Syksyn suurin määrä laskettiin viimeisessä laskennassa 27.11., jolloin suistossa yhteensä 68 levähtäjää. Joulukuussa laskentojen jo päätyttyä määrät olivat vielä tätäkin hiukan suurempia.

Metsähanhi (*Anser fabalis*) NT

Paikallisia metsähanhia tavattiin syksyllä kolmasti. Näiden lisäksi joitain muuttoparvia nähtiin. 10.9. paikallisena tavatut 36 lintua oli syksyn maksimilevähtäjämäärä. Viimeinen lintu laidunsi yksinään Fleiviikin niityllä 10.10.

Tundrahanhi (*Anser albifrons*)

Ainoa havainto lajista tehtiin 10.9. pienessä metsähanhiparvessa yli muuttaneesta vanhasta tundrahanhesta.

Merihanhi (*Anser anser*)

Heti syyslaskentojen alkajaisiksi 2.8. laskettiin syksyn suurin merihanhimäärä, yhteensä 305 lintua. Metsästyksen alkuun saakka merihanhia tavattiin säännöllisesti, mutta metsästyksen alkamisen jälkeen enää kahdesti, joista viimeiset 8 lintua jo 2.9. Tosin yksinäinen muuttava merihanhi nähtiin vielä melko myöhään 29.10.

Kanadanhanhi (*Branta canadensis*)

Lajista tehtiin vain kaksi havaintoa koko syksynä: 29.8. neljä ja 8.9. kuusi lintua.

Haapana (*Anas penelope*)

Ennen metsästyksen alkua haapanan päiväsummat liikkuivat 10 linnun molemmin puolin. Metsästyksen aloituspäivä paljasti ruovikoiden kätköistä kuitenkin selvästi suuremman määrän lintuja, yhteensä 80 yksilöä. Tämä jäikin koko syksyn parhaaksi päiväsummaksi. Syyskuun puolivälistä määrät kasvoivat uudelleen jonkin verran ja huipentuen syksyn toiseksi parhaaseen päiväsummaan, 64 yksilöä, 10.10. Viimeiset 8 haapanaa tavattiin 29.10. laskennassa.

Harmaasorsa (*Anas strepera*)

Vain yksi havainto koko syksyltä: 8.9. yksi lintu.

Tavi (*Anas crecca*)

Haapanan tavoin syksyn tavihuippu laskettiin metsästyksen alkamisen yhteydessä 20.8., jolloin ruovikoista paljastui 198 tavia. Tosin 10.9. taveja laskettiin melkein yhtä paljon, 191 yksilöä. Taveja tavattiinkin haapanaa tasaisemmin läpi syyskauden, määrien vaihdellessa usein 100 molemmin puolin. Vielä 4.10. lintuja oli 135, mutta tämän jälkeen määrät alkoivat laskea selvästi. Viimeiset kaksi tavia nähtiin 29.10.

Sinisorsa (*Anas platyrhynchos*)

Sinisorsan osalta syksy jakaantui selkeästi kahteen jaksoon: aikaan ennen metsästystä ja aikaan jälkeen metsästyksen alun. Elokuun alkupuolella sorsia oli melko runsaasti ja syksyn huippu laskettiin tavin ja haapanan tapaan metsästyksen aloituspäivänä, jolloin sinisorsia 356. Tavista poiketen sinisorsamäärät romahtivat ja myös pysyivät alhaisina aina lokakuun loppuun saakka, jolloin todettiin pieni talventuloa enteilevä huippu, 112 yksilöä.

Jouhisorsa (*Anas acuta*)

Jouhisorsia tavattiin varsin niukasti. Ennen metsästyksen alkua laji tavattiin kolmessa perättäisessä laskennassa, syyskuussa laji puuttui lähes tyystin ja lokakuun ainoa, 10. päivä tehty havainto neljästä jouhisorsasta oli samalla syksyn suurin päiväsumma.

Heinätavi (*Anas querquedula*)

Ainoa heinätavi havaittiin 7.8. laskennassa.

Lapasorsa (*Anas clypeata*)

Pieniä määriä lapasorsia havaittiin metsästyksen alkuun saakka. Tämän jälkeen laji kävi harvinaiseksi ja vain yksittäisiä yksilöitä tavattiin muutamia kertoja ja niistä viimeinen 20.10.

Punasotka (*Aythya ferina*)

Myös punasotkan osalta metsästyksen alku oli tietynlainen vedenjakaja. Syksyn maksimi oli 18.8. laskettu 7 yksilöä, mutta metsästyksen jälkeen laji katosi kokonaan, eikä sitä tavattu syyskuussa lainkaan. Lokakuussa sukeltajia, myös punasotkia, alkoi hiukan kertyä alueen pohjoisosaan, jossa viimeiset 5 punasotkaa tavattiin 29.10.

Tukkasotka (*Aythya fuligula*)

Tukkasotkan osalta syksyn kulku poikkesi edellä kuvatuista lajeista ja lajia tavattiin ennen lokakuuta vain yksittäisiä. Lokakuussa tukkasotkia kertyi hiukan alueen pohjoisosiin (osa-alue III), mutta paraskin päiväsumma jäi melko vaatimattomaksi (26 lintua 10.10).

Lapasotka (*Aythya marila*) VU

Syksyn ensimmäinen lapasotka ilmaantui suistoon 20.10. Seuraavassa laskennassa nähtiin viisi lintua, mikä oli samalla syksyn maksimi.

Telkkä (*Bucephala clangula*)

Pieniä määriä telkkiä tavattiin läpi syksyn. Levähtäjämäärät alkoivat selvästi kasvaa lokakuussa ja selvästi paras päiväsumma, 123 lintua, laskettiin vasta laskentojen loppupuolella 29.10. Sotkien tavoin telkät keskittyivät pohjoiselle osa-alueelle III.

Uivelo (*Mergus albellus*) D

Ensimmäinen uivelo nähtiin 16.9. Lokakuussa lajia tavattiin säännöllisesti, mutta määrät olivat pieniä, enimmillään 9 lintua 20.10.

Isokoskelo (*Mergus merganser*)

Isokoskelomäärät lähtivät nousuun vasta syyskuun lopulla. Tätä ennen laji tavattiin vain muutamassa laskennassa. Kertymät jäivät vaatimattomaksi ja enimmillään nähtiin 50 lintua 20.10.

Silkkiuikku (*Podiceps cristatus*)

Silkkiuikkuja tavattiin kohtuullisesti läpi syksyn. Parhaat päiväsummat (43 ja 37 yksilöä) laskettiin jo heti alkusyksyllä, mutta vielä 29.10. paikalla oli 13 yksilöä.

Härkälintu (*Podiceps griseigena*)

Pesineitä härkälintuja nähtiin vielä elokuun alussa, mutta viimeinen havainto tehtiin jo 18.8.

Merimetso (*Phalacrocorax carbo*)

Muutamia merimetsoja havaittiin suistossa pitkin syksyä, enimmillään lintuja oli 20 yksilöä 20.8.

Kaulushaikara (*Botaurus stellaris*) D, NT

Syksyllä hankalasti havaittavasta kaulushaikarasta tehtiin havainnot 9.8. ja 8.9.

Harmaahaikara (*Ardea cinerea*)

Harmaahaikaramäärät olivat ehkä oletettua hiukan pienempiä, liikkuen yleensä 10 yksilön molemmin puolin läpi syksyn. Monien sorsalintujen tapaan huippupäivä oli 20.8., jolloin metsästyksen aloitus nosti 18 lintua suistosta. Viimeiset harmaahaikarat nähtiin jo 10.10.

Päiväpetolinnut

Suisto houkuttelee usein muuttaviakin petolintuja viivähtämään hetkeksi. Levähtäjälaskennan ollessa kyseessä, pyrittiin tulkinnassa jättämään ainakin kaikki selkeästi muuttavat linnut pois. Esim. sinisuohaukoille on tyypillistä matkata samalla saalistellen, mikä osin hankaloittaa muuttavien ja todellisten levähtäjien erottelua suiston tyyppisellä laajalla alueella. Sama koskee monia muita petolintulajeja. Erityisesti päiväpetolinnuista puhuttaessa on myös huomattava, että ”Launaisista” on tullut porilaisille lintuharrastajille tärkeä syysmuuton aikainen petolintujen seurantapistepiste. Tällöin puhutaan kuitenkin yleensä Launaisten Natura-alueen ja siten laskenta-alueen ulkopuolisesta peltoaukeasta.

Merikotka (*Haliaetus albicilla*) D, VU

Paikallisia merikotkia tavattiin suistossa läpi syksyn 1-3 yksilöä. Iso osa havainnoista koski vanhoja lintuja, ilmeisesti lähiseudulla pesivää paria.

Mehiläishaukka (*Pernis apivorus*) D, NT

Muutamia mehiläishaukkoja tavattiin melko säännöllisesti elokuussa. Näistä selvästi poiketen nähtiin 16.8. peräti 20 lintua, joista 14 tosin muuttavia ja vielä 18.8. yhteensä 7 lintua.

Ruskosuohaukka (*Circus aeruginosus*) D, NT

Vahvan pesimäkannan vuoksi levähtäjiä on hankala erotella. Paikallisina tavatuista linnuista valtaosa lienee paikallista pesimäkantaa ja -tuottoa. Ruskosuohaukkoja nähtiin jokaisessa laskennassa aina 23.9. saakka, jolloin tavattiin viimeiset 3 yksilöä. Seitsemänä laskentapäivänä lintujen määrä nousi toiselle kymmenelle ja maksimissaan paikallisia lintuja laskettiin olevan 15 yksilöä (13.8. ja 29.8.). Päivän mittaan havaittu yksilömäärä pyrittiin lähtökohtaisesti arvioimaan mieluummin alakanttiin, joten todellinen lukumäärä lienee parhaina päivinä ollut arvioitua aavistuksen suurempi.

Sinisuohaukka (*Circus cyaneus*) D, NT

Ensimmäiset kaksi sinisuohaukkaa nähtiin 20.8. ja kuun lopulla lintuja nähtiin jo 6 yksilöä. Syyskuussa ja lokakuussa laji tavattiin kaikilla laskentakerroilla, levähtäjähuipun ajoittuessa edellä mainitun lisäksi syys- lokakuun taitteeseen.

Sinisuohaukka on tavallinen näky syksyisessä suistossa. Teemuoto 10.9.2008 (PA).

Kanahaukka (*Accipiter gentilis*)

Saalistavia lintuja havaittiin suistossa säännöllisesti, usein pari -kolmekin yksilöä.

Varpushaukka (*Accipiter nisus*)

Tavallinen näky suistossa pitkin syksyä, pääosa linnuista on kuitenkin muuttavia.

Hiirihaukka (*Buteo buteo*)

Muuttavien ja paikallisten hiirihaukkojen erottelu laskennan lomassa oli usein hankalaa, lintujen vain pyöriessä taivaalla. Suurimmat päiväsummat olivat 29.8. kirjatut 21 ja 10.9. kirjatut 15 yksilöä. Suistoa enemmän hiirihaukat saalistelivat suistoa ympäröivillä pelloilla. Viimeinen yksilö tavattiin muuttavaksi tulkittuna 10.10. Mainittakoon vielä 18.8. paikallisena saalistellut kerman värinen ns. ”börriinghiirihaukka”.

Piekana (*Buteo lagopus*)

Joitain piekanoja tavattiin 10.9. alkaen niin muuttavina kuin paikallisinkin. Pääosa paikallisista piekanoista viihtyi kuitenkin suistoa ympäröivillä peltoalueilla, eikä varsinaisesti suistossa tavattu montakaan saalistavaa. Myyrätilanteen voimakkaassa nousussa/huipussa piekanoja ja hiirihaukkoja jäi sittemmin seudulle talvehtimaan ennätysmäärin.

Tuulihaukka (*Falco tinnunculus*)

Tuulihaukkoja tavattiin säännöllisesti joka laskennassa, aina 10.9. saakka. Tämän jälkeen lajia ei enää hieman yllättäen havaittu lainkaan. Jo heti ensimmäisessä laskennassa 2.8. tavattiin 7 yksilöä ja levähtäjien määrä huipentui 18. ja 20.8. laskentojen 12 ja 9 yksilöön.

Ampuhaukka (*Falco columbarius*) D, VU

Yksittäisiä ampuhaukkoja havaittiin harvakseltaan syksyn mittaan. Pääasiassa linnut tulkittiin muuttaviksi, mutta muutama myös paikalliseksi.

Nuolihaukka (*Falco subbuteo*)

Elokuussa laji oli tavallinen ja säännöllinen poikueiden ollessa alkukuusta vielä paljolti pesimäpaikoillaan. Enimmillään havaittiin 15 lintua 18.8. Syyskuun alkupuolella nuolihaukat hupenivat ja viimeinen yksilö nähtiin 16.9.

Muuttohaukka (*Falco peregrinus*) D, EN

Kaikki havainnot: 29.8. aamulla nuori lintu paikallisena ja iltapäivällä vanha lintu kiertelevänä/muuttavana, sekä 8.9. vanha lintu paikallisena.

Kalasääski (*Pandion haliaetus*) D

Paikallisia saalistavia kalasääskiä tavattiin hieman yllättäen vain heti syksyn alkuvaiheessa, loppukesällä välillä 2.8.–13.8. Tämän jälkeen tavattiin vain joitain muuttavia yksilöitä.

*Rantakanat***Luhtakana** (*Rallus aquaticus*)

Luhtakana havaittiin kymmenessä laskennassa välillä 2.8.–4.10. Useampia lintuja kuultiin erityisesti Teemuluodon edustalla. Enimmillään luhtakanoja havaittiin peräti 9 yksilöä (23.9.). Vielä 4.10. oli kolme lintua äänessä aamuhämärissä, ollen samalla laskentojen viimeiset.

Liejukana (*Gallinula chloropus*) VU

Yksi havainto: 8.9. Teemuluodon tornin edustalla oleskeli kaksi lintua.

Nokikana (*Fulica atra*)

Ennen metsästyksen alkua suistossa laskettiin 160–180 linnun määriä nokikanoja. Tämän jälkeen määrät putosivat selvästi. Syys- lokakuussa päiväsummat liikkuvat yleensä muutamissa kymmenissä, yllättävänä poikkeuksena 10.9. lasketut 200 yksilöä, joka oli samalla syksyn maksimi. Vielä 29.10 nähtiin tosin 84 yksilöä.

Kurki (*Grus grus*) D

Ainoa suurempi levähtäjämäärä todettiin 20.8., jolloin 83 levähtäjää. Muutoin lintuja tavattiin niukasti ja viimeiset 4 paikallista ja 9 muuttavaa kurkea nähtiin jo 10.9.

KAHLAAJAT

Kahlaajista ja Kirrinsannasta puhuttaessa käsitteet ja havainnot menevät Natura-alueen ja laskennan suhteen helposti sekaisin. ”Kirrinsannan” paras kahlaajapaikka lienee nykyisin ns. Technipin allas, joka sijaitsee kokonaan päätien toisella puolella. Se ei kuulu, eikä ole yhteydessä Natura-alueeseen. Nimike ”Kirrinsanta” pitää usein siis sisällään sekä Natura-alueen puolen havaintoja, että Technipin altaan puolen havaintoja. Myöskään kartoitukseen mukaan otettu ”Hilskan allas” ei kuulu Natura-alueeseen, mutta se rajautuu siihen ja on tavallaan osa Kirrinsannan Kolpanselän puoleista kokonaisuutta. Tässä raportissa ei käsitellä alueen aikaisempaa havaintodataa, mutta asia on syytä huomioida mahdollisesti toteutuvassa koosteessa.

Meriharakka (*Haematopus ostralegus*)

Ainoa syyshavainto tehtiin 2.8. Fleiviikissä.

Tylli (*Charadrius hiaticula*)

Vain kolme havaintoa väliltä 2.8.–23.9.

Kapustarinta (*Pluvialis apricaria*) D

Välillä 18.8.–23.9. viisi havaintopäivää, enimmillään viidestä linnusta.

Töyhtöhyppä (*Vanellus vanellus*)

Suurin kertymä oli 20 lintua 2.8. Elokuun puolivälistä syyskuun puoliväliin laji oli kateissa. Viimeiset 9 hyppää viihtyivät paikalla 30.9. saakka.

Pikkusirri (*Calidris minuta*)

Syksyn ainoa pikkusirri havaittiin 16.9.

Lapinsirri (*Calidris temminckii*) VU

Ainoat lapinsirrit havaittiin 13.8. ja 18.8. laskennoissa

Kuovisirri (*Calidris ferruginea*)

Ainoa havainto: 23.9. nähtiin nuori lintu paikallisena.

Suosirri (*Calidris alpina*)

Lajista tehtiin varsin niukasti havaintoja, joista enimmät syyskuun lopulla.

Suokukko (*Philomachus pugnax*) NT

Tavattiin melko säännöllisesti aina 23.9. saakka. Määrät olivat kuitenkin kevääseen verrattuna pieniä. Suurin kertymä oli vain 26 lintua 2.8.

Jänkäkurppa (*Lymnocyptes minimus*)

Tärkeimpien niittyjen koluaminen tuotti harvakseltaan jänkäkurppia. Kaikki havainnot: 10.9. yksi, 4.10. kaksi ja 20.10. yksi yksilö. Jänkäkurppia levähtää suistossa varmasti havaittua huomattavasti enemmän, mutta kaikkien esiin kaivaminen vaatisi kymmeniä laskijoita laskentakertaa kohti. Mm. Kahaluodon edustan hankalakulkuiset alueet saattaisivat ehkä hyvinkin olla lajille mieleen. Taivaanvuohen osalta tilanne oli ja vaikutti toisen tyyppiseltä, sillä parhaimmat levähtäjäkertymät löytyivät syyslaskennassa säännöllisesti kartoitetuilta osilta.

Taivaanvuohi (*Gallinago gallinago*)

Taivaanvuohia tavattiin kaikilla laskentakerroilla ja laji oli syksyn runsaslukuisin kahlaaja suistossa. Yksilömäärä liikkui usein 50–100 linnun välillä. Elokuun ja koko syksyn maksimi oli 18.8. laskettu 118 lintua, syyskuun maksimi 30.9. laskettu 83 ja lokakuun 4.10. laskettu 110 lintua. Lokakuun lopulla määrät tippuivat, mutta vielä 29.10. nähtiin 9 lintua. Pääosa linnuista havaittiin tehokkaimmin kartoitetuilla Fleiviikin, Pooliviikin ja Pooleen niityillä, mutta myös Launaisissa, Kirrinsannalla ja Keskussannoilla, sekä Kahaluodon edustalla lintuja oli ainakin toisinaan. Suisto on varmasti taivaanvuohelle merkittävä levähdysalue. Kuinkahan suuri olisi todellinen määrä, jos koko suisto käytäisiin parhaaseen aikaan kävellen läpi, hyvin suurella laskijaporukalla ja varta vasten taivaanvuohia ajatellen?

(Heinäkurppa (*Gallinago media*) D, RE

Heinäkurppaa ei havaittu syyslaskennoissa. Laji on ehkä kuitenkin syytä mainita tässä yhteydessä, sillä suistossa on edelleen runsaasti levähtämiseen sopivaa habitaattia tälle arvokkaalle lajille. Ilmeisesti syksy oli kaikkiaan heinäkurpalle huono, sillä muutkaan paikalliset tai vierailevat lintuharrastajat eivät lajia suiston hyväksi tiedetyiltä paikoilta löytäneet, vaikka sitä varta vasten hakivat. Laskentojen ulkopuolella tehtiin kuitenkin havainto Kirrinsannalta.)

Lehtokurppa (*Scolopax rusticola*)

Havaittiin syyslaskennassa vain kerran, 10.10. Pooleessa. Laskennan ulkopuolella laji nähtiin vielä 27.10. Fleiviikissä.

Kuovi (*Numenius arquata*)

Tavattiin kolmessa laskennassa välillä 18.8.–29.8., enimmillään kolme yksilöä.

Mustaviklo (*Tringa erythropus*)

Sudenkorentokartoitusten yhteydessä kolme heinäkuista havaintoa, enintään kolmesta yksioästä (25.7.). Elokuun laskennoissa niin ikään kolme havaintoa enimmillään kolmesta yksilöstä. Syyskuun ainoa ja samalla syksyn viimeinen oli 10.9. nähty lintu.

Punajalkaviklo (*Tringa totanus*)

Vain yksi havainto koko syksyltä: Kolme lintua 13.8. laskennassa.

Valkoviklo (*Tringa nebularia*)

Muutamia valkovikloja tavattiin välillä 2.-18.8. Tätä myöhemmin lajia ei hieman yllättäen tavattu enää lainkaan.

Metsäviklo (*Tringa ochropus*)

Lajia ei havaittu varsinaisissa syyslaskennoissa, mutta sudenkorentokartoituksen yhteydessä metsäviklo havaittiin heinäkuussa kerran ja viimeinen yksilö nähtiin 16.8.

Liro (*Tringa glareola*) D

Heinäkuussa lajia tavattiin usein sudenkorentokartoitusten yhteydessä, mutta määrät olivat pieniä. Suurin määrä vanhojen lintujen muuton ajalta oli tuolloin 28 yksilöä 9.7. Suurin levähtäjämäärä, 95 lintua, kirjattiin heti ensimmäisessä laskennassa 2.8. Viimeiset 13 yksilöä tavattiin jo 18.8.

Rantasipi (*Actitis hypoleucos*)

Kaikki havainnot: 2.8. havaittiin neljä lintua ja 18.8. kolme lintua.

LOKKILINNUT

Mainittavia kertymiä ei havaittu millään lajilla. Meri- ja kalalokkeja tavattiin pitkin syksyä enimmillään kymmenkunta, harmaa- ja naurulokkeja ei niinkään paljoa.

Selkälokki (*Larus fuscus*) VU

Yksittäisiä selkälokkeja nähtiin elokuussa, näistä viimeinen oli 18.8 nähty nuori lintu.

Tiirat (*Sternidae*)

7.7. Halssin-Kolpanselän alueella nähdyt noin sata tiiraa liittyvät pesimäaikaiseen huippuun, jolloin osa nuorista jo lentää ja osaa ruokitaan kiivaasti. Alueella tai sen vaikutuspiirissä pesii molempia tavallisia lajeja. Varsinaisessa laskennassa muutamia tiiroja nähtiin päivittäin elokuun alkupuolella, selvästi eniten 7.8., jolloin nähtiin 32 **kalatiiraa** (*Sterna hirundo*). Viimeinen **lapintiira** (*Sterna paradisaea*) määritettiin 2.8. ja viimeiset kolme kalatiiraa nähtiin 20.8.

Räyskä (*Sterna caspia*) D, VU

Kalastelevia räyskiä näkyi suistossa elokuussa päivittäin. Suurin päiväsomma, 16 yksilöä, merkittiin 2.8., mutta vielä 29.8. havaittiin 9 lintua, joka tosin oli lajin viimeinen tapaamiskerta. Määrän arviointi oli usein haasteellista, sillä linnut liikkuvat laajalti ja vauhdilla ympäri suistoa.

KÄET, PÖLLÖT, TIKAT, VARPUSLINNUT**Käki** (*Cuculus canorus*)

Lajista tehtiin kaksi havaintoa: 18.8. ja 26.8. yksi lintu.

Varpuspöllö (*Glaucidium passerinum*) D

4.10. aamuhämärissä yksi huuteleva Teemuluodon suojelualueen metsässä.

Tervapääsky (*Apus apus*)

Jo heinäkuussa 7.7. havaittiin ilmeisen huonojen säiden myötä suurehko kertymä, yhteensä 820 lintua. Elokuun alussa suistossa tavattiin komea määrä tervapääskyjä, kun 7.8. lintuja laskettiin 1050. Viimeiset 60 lintua kirjattiin tervapääskylle tavanomaiseen aikaan 20.8.

Harmaapäätikka (*Picus canus*) D, NT

Ainoa havainto: huuteleva lintu kuului idän suunnasta Teemuluodon torniin 14.10.

Valkoselkätikka (*Dendrocopos leucotos*) D, CR

Varsinaisen laskennan ulkopuolella, mutta laskijoiden toimesta, tehtiin Fleiviikissä 27.10. havainto vaeltavasta valkoselkätikasta, joka mahdollisesti laskeutui niityn kaakkoispuolelle.

Pikkutikka (*Denrocopos minor*) VU

Suhteellisen vähän havaintoja runsaaseen pesimäkantaan nähden, joskaan parhailla tikkamaastoilla, kuten ylempänä jokivarressa, ei liikuttu syyslaskennassa paljoa. Enimmillään havaittiin 3 lintua

8.9., joista kaksi tosin liikkuvia/vaeltavia. Muut havainnot koskivat yhtä lintua. Kaikkiaan havaintopäiviä pikkutukasta kertyi viisi välillä 2.8.–16.9.

Pohjantikka (*Picoides tridactylus*) D, NT

Pohjantikalla oli hyvä vaellusvuosi. Suistossa tehtiin laskennassa seuraavat havainnot paikallisista yksilöistä: 30.9. ja 14.10. naaras Teemuluodon tornin luona ja 29.10. koiras Fleiviikissä.

Kangaskiuru (*Lullula arborea*) NT

20.10. paikallinen lintu Fleiviikissä.

Kiuru (*Alauda arvensis*)

Fleiviikin niityllä muutamia lintuja pitkin syksyä, parhaina päivinä 17 ja 14 yksilöä, 13.8. ja 8.9.

Törmäpääsky (*Riparia riparia*)

Hyvänä pääskypäivänä 7.8. suistossa yhteensä 40 törmäpääskyä.

Haarapääsky (*Hirundo rustica*)

Haarapääskyjä tavattiin toisinaan jonkin verran, mutta monille vastaaventyypisille kosteikoille tyypillisiä suuria yöpymisparvia ei havaittu. Paikallisten lintuharrastajien mukaan yöpymispaikat sijaitsivat usein ulompana/muualla myös muina vuosina. Syksyn 2008 laskennassa selvästi suurin ja ainoa merkittävä kertymä oli 7.8. pohjoisen suunnasta saapuneet 1000 lintua, jotka jäivät ruokailemaan Puussin saaren pohjoispuolelle.

Räystäöpääsky (*Delichon urbica*)

Muiden pääskyjen tapaan paras päivä 7.8., jolloin 120 paikallista.

Niittykirvinen (*Anthus pratensis*)

Syksyn parhaaksi niittykirvismääräksi saatiin 46 lintua 10.9. Useimmiten tavattiin muutama kymmenen lintua laskentakertaa kohti. Viimeiset kaksi yksilöä havaittiin 29.10. Pääosa paikallisista niittykirvisistä havaittiin Fleiviin-Pooliviikin-Pooleen niityillä.

Lapinkirvinen (*Anthus cervinus*)

Kaikki havainnot: Fleiviikissä 8.9. neljä ja 10.9. peräti 7 lintua ja 16.9. yksi. Samassa paikassa nähtiin myös syksyn viimeinen lapinkirvinen 30.9. Launaisissa Lapinkirvinen havaittiin 10.9.

Keltavästäräkki (*Motacilla flava*)

Vain muutamia levähtäviä keltavästäräkkejä tavattiin alkusyksyllä, näistä viimeiset kaksi yksilöä Fleiviikissä 10.9. Suurin levähtäjämäärä laskentakertaa kohti oli vaatimaton: 8 lintua 13.8.

Sitruunavästäräkki (*Motacilla citreola*)

13.8. renkaaton vanha naaras Lyttilänviikissä.

Pensastasku (*Saxicola rubetra*) NT

Mainittavimmat havainnot: 13.8. havaittiin 9 ja 18.8. yhteensä 10 lintua. Viimeiset kaksi nähtiin Fleiviikissä 10.9.

Kivitasku (*Oenanthe oenanthe*) NT

Poikkeuksellisen paljon kivitaskuja oli liikkeellä 10.9., jolloin Launaisten niityllä 14 lintua ja Fleiviikissä 4. Lisäksi samaan aikaan hiukan laskenta alueen ulkopuolella, Fleiviikiin johtavan peltotien varressa 20 kivitaskua.

Rastaat (*Turdidae*)

16.9. suistossa oli hyvä rastaspäivä. Räkättirastaita laskettiin 1800 ja punakylkirastaita 600 yksilöä.

Tiltalti (*Phylloscopus collybita*) VU

Ilmeinen Tristis –rodun korkeaääninen tiltalti (nk. ”maastotristis”), viivähti hetken Teemuluodon lintutornilla 10.10. ja jatkoi pajuja pitkin länteen.

Viiksitimali (*Panurus biarmicus*) NT

Ainoa havainto: 26.8. nähtiin kuusi yksilöä Keskussannoilla jokisuulla.

Pyrstötiainen (*Aegithalos caudatus*)

Pyrstötiaisia vaelsi jonkun verran läpi syksyn ja niitä tavattiin melko usein laskennassa. Määrät olivat kuitenkin pieniä laskentakertaa kohti.

Pikkulepinkäinen (*Lanius collurio*) NT

Kaikki havainnot: 18.8. ja 20.8. kaksi lintua ja 16.9. yksi.

Lapinharakka (*Lanius excubitor*)

Yksittäisiä seikkailijoita tavattiin jo 2.8. ja 18.8., mutta seuraavat kaksi vasta läpimuuttajille tyypillisempään aloitusaikaan 8.9. Syys- lokakuun taitteesta lähtien lapinharakoita tavattiin säännöllisesti joka laskennassa, usein kolmekin lintua laskentakertaa kohti.

Pähkinähakki (*Nucifraga caryocatactes*)

Pähkinähakilla oli jonkinmoinen vaellussyksy ja lintuja näkyi pariin otteeseen matkalennossa suiston yllä. Paikallisena hakki tavattiin Hilskassa 10.9. ja Fleiviikissä 4.10. Enimmillään suiston yllä nähtiin matkalennossa 5 hakkaa 10.9.

Tikli (*Carduelis carduelis*)

Pieniä tikliporukoita ja yksittäisiä tikkejä havaittiin suistossa harvakseltaan pitkin syksyä.

Kirjosiipikäpylintu (*Loxia leucoptera*)

2.8. naaras paikallisena Rimpikarissa.

Lapinsirkku (*Calcarius lapponicus*)

Vain muutama havainto levähtäjistä suiston niityillä: 8.9. nähtiin yksi, 10.9. yksi ja 16.9. kaksi paikallista. Lisäksi havaittiin yksittäisiä muuttavia lapinsirkkuja.

(Peltosirkku (*Emberiza hortulana*) VU

Varsinaiselta laskenta alueelta ei havaintoja, mutta Fleiviikin tien varressa, lähellä laskenta-alueen rajaa, yksi lintu paikallisena 10.9.)

Pajusirkku (*Emberiza schoeniclus*)

Ainoa suurempi kertymä nähtiin 29.8. Pooliviikin-Pooleen alueella, jossa yhteensä 45 pajusirkkua.

2.3 Laskentojen ulkopuolella tehtyjä syyshavaintoja vuonna 2008

Suisto ja erityisesti Teemuluodon torni ovat suosittuja lintujentarkkailupaikkoja. Syksyllä 2008 Kokemäenjoen suistossa tehtiin kevään tapaan laskentojen ulkopuolella muutamia havaintoja, joistain hiukan mielenkiintoisemmista lajeista. Syksyllä tehtiin useampia havaintoja mm.

valkoselkätikasta, joita tavattiin vaelluksella tavanomaista runsaammin. Kokemäenjoen suiston havaintojen koostaminen on ollut suunnitteilla (ks. koko raportin johdanto).

3. LINTUJEN SIJOITTUMINEN SUISTON SISÄLLÄ

Lintujen sijoittumista suistossa seurattiin kevään tapaan merkitsemällä lintujen kulloinkin suosimia alueita muistiin. Myös osa-alueitten jako oli sama kuin keväällä (ks. karttaliite 3).

Osa-alue I käsitti käytännössä koko avoimen Kolpanselän ja Soodeen saaren ympäristön ja Varpukarien saarten pohjoispuoliset alueet. Eli käytännössä pitkälti kaikkein avoimimmat osat suiston vesialueista. Lisäksi alueeseen sisältyi Hilska, jonka altaalle puolisuikeltajat ja kahlaajat usein keskittyivät.

Osa-alue II piti sisällään Kokemäenjoen pääuoman kaikki eteläpuoliset alueet, kuten Launaisten ja Fleiviikin niityt, Teemuodon edustan ja välittömän jokisuun.

Sisemmän suiston pohjoisempi **osa-alue III** käsitti joen pääuoman pohjoispuoliset ruovikkoiset ja hankalakulkuiset alueet, sekä Puussan ja Myllyviikin väliset hieman avoimemmat kaislavaltaisemmat vesialueet.

Levähtävän linnuston, erityisesti vesilintujen, sijoittuminen suiston sisällä jakaantui syksyllä selkeästi kunkin lajiryhmän yleisesti suosimiin habitaatteihin. Sijoittumisesta antaa parhaan kuvan karttaliite 3. (vesilinnut). Kahlaajien määrät olivat suistossa mm. vedenkorkeuden vuoksi taivaanvuoheta lukuun ottamatta varsin pieniä ja ”kerääntymisalueiden” merkitseminen kartalle tuntui liioittelulta. Varsinaisten kahlaajarantojen puuttuessa monet syksyn kahlaajat ja tietysti varsinkin taivaanvuohet, löytyivät pääasiassa Fleiviikin, Pooliviikin ja Pooleen niityiltä. Muita kahlaajien suosimia alueita olivat pitkälti kevään tapaan Paskasto, Keskussannat, Kirrinsanta ja Launainen.

4. KOKEMÄENJOEN SUISTOSSA SYYSMUUTOLLA LEVÄHTÄVÄN LINNUSTON UHANALAISUUS

EU:n lintudirektiivin liitteen I mukaan suojeltavia lajeja tavattiin suistossa runsaasti. Direktiivilajien osalta jäsenmaiden on turvattava näiden lajien kannat ja riittävästi niille sopivaa elinympäristöä. Kansallisen uhanalaisluokituksen mukainen luokittelu on merkitty lajikohtaisessa tarkastelussa (kappale 3.2.) lajinimen perään. Suiston linnuston uhanalaisuus ja Natura-arvot koostettuna; ks. Osa IV, yhteenveto, sivut 91–95.

Kokemäenjoen suisto kuuluu myös IBA-alueisiin (Important Bird-Area), osana kokonaisuutta ”Porin lintuvedet”. IBA -kriteerit syksyllä levähtävien lintujen suhteen täyttyvät suistossa nyt tehdyn kartoituksen perusteella kyhmyjoutsenen (80 tai enemmän) ja merihanhen (120 tai enemmän) osalta. Harmaahaikaran osalta liikuttiin lähellä kriteeriarvoja (20 tai enemmän), mutta hiukan yllättäen määrät jäivät tätä pienemmiksi. Petolinnuille ja varpuslinnuille ei ole määritelty kerääntymisalueen raja-arvoja, eikä valittu yhtään kerääntymisaluetta Suomessa. Kahlaajien osalta kerääntymisalueiden raja-arvot IBA:n globaalimmassa tarkastelussa ovat Suomen näkökulmasta voimakkaasti ylimitoitettuja.

Suiston syyslinnuston suurin uhka on kohtuuton metsästyspaine suhteessa alueen kansalliseen arvoon. Myös umpeenkasvu on merkittävä uhkatekijä alueen linnuston monimuotoisuudelle.

5. KIITOKSET

Erityiskiitokset kuuluvat Metsähallitukselle ja Mikael Nordströmille syksyn laskennoissa käytetyn veneen järjestämisestä, sekä Asko Sydänojalle (Lounais-Suomen ympäristökeskus) avusta laskentojen järjestelyissä, sekä raportoinnin viimeistelyssä. Kiitos järjestelyavusta myös Pekka Vuolalle (tulvasuojeluhanke) ja Harri Juholalle (Porin kaupunki).

6. KIRJALLISUUS

Koskimies, P. 1994: Linnuston seuranta ympäristöhallinnon hankkeissa. Vesi- ja ympäristöhallinnon julkaisuja, Sarja B, No 18. 83 s.

Mikkola-Roos, M., Niikkonen, T. 2005: Kosteikkojen kunnostuksen ja hoidon parhaat käytännöt kuudella Life-kohteella Suomessa. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 149. 120s.

Leivo, M., Asanti, T., Koskimies, P., Lammi, E., Lampolahti, J., Mikkola-Roos, M. & Virolainen, E. 2002: Suomen tärkeät lintualueet FINIBA. BirdLife Suomen julkaisuja No 4. Suomen graafiset palvelut, Kuopio. 142 s.

7. LIITTEET

- Liite 1. Laskentapäivät, laskentasuoritteet ja laskijat
- Liite 2. Kuvaajat
- Karttaliite 1. Kartoitusalue ja laskentapistet
- Karttaliite 2. Venelaskentareitit ja -pisteet
- Karttaliite 3. Kartoitusalueen jako ja vesilintujen sijoittuminen alueen sisällä
- Taulukko 1. Päiväkohtaiset levähtäjämäärät

Syksyn väriloistoa. Pikku-Loiston saariryhmä 4.10.2008 (PA)

Liite 1 Syksyn levähtäjälaskennat, Kokemäenjoen suisto 2008

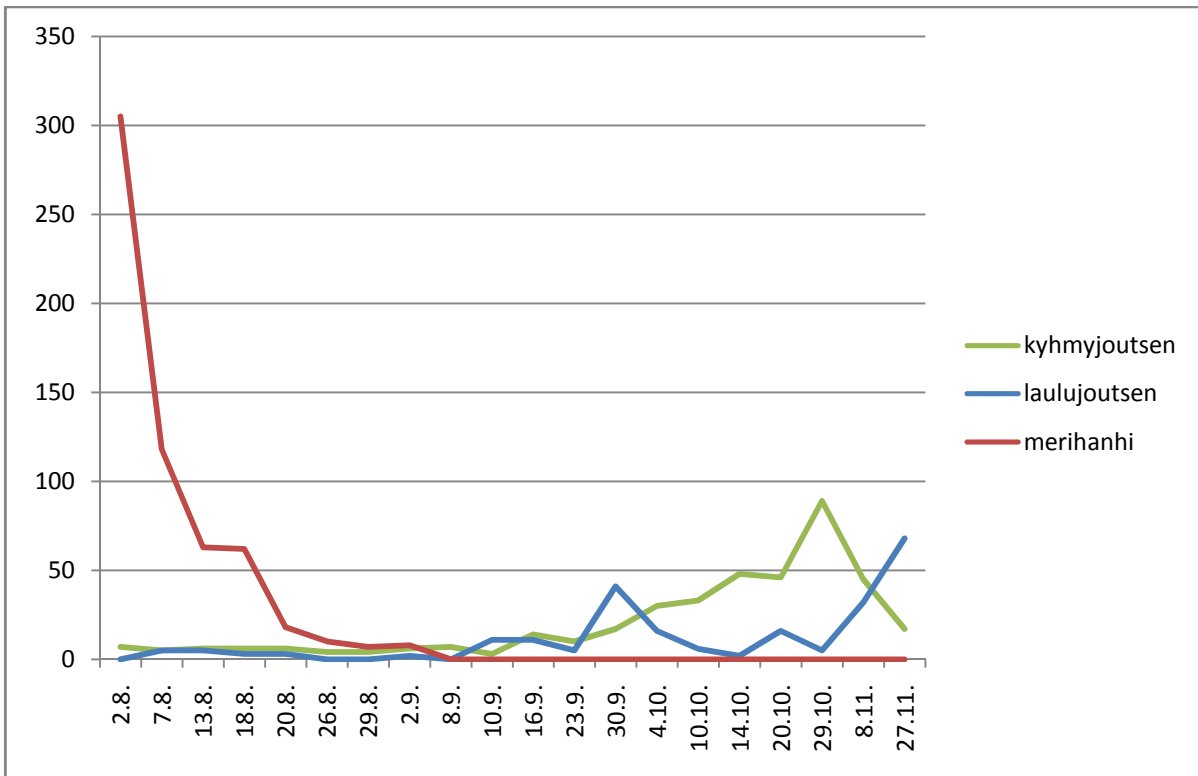
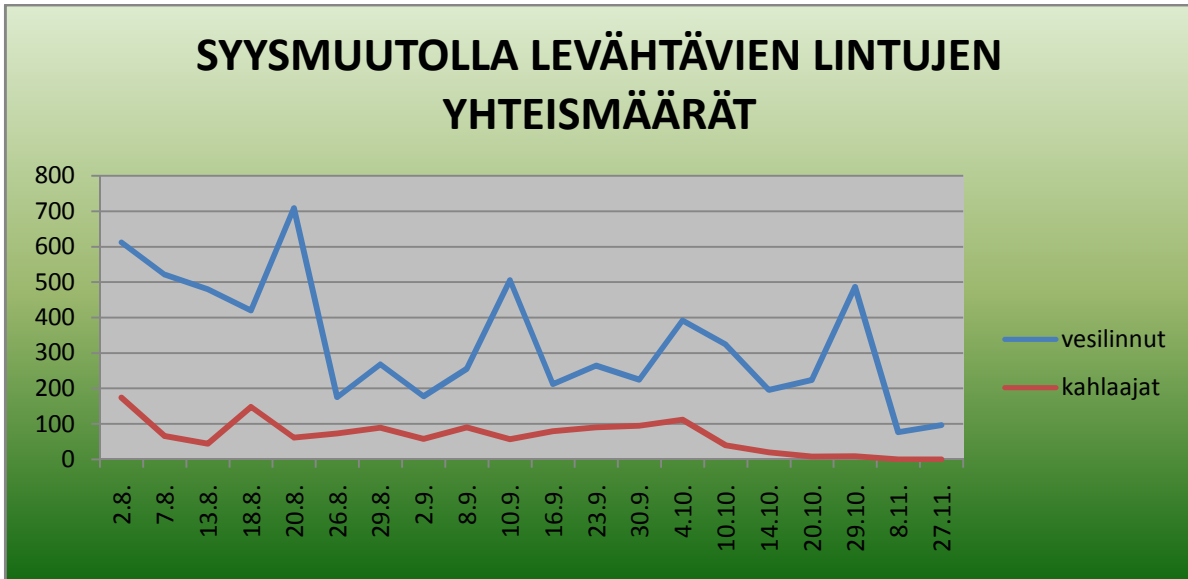
Varsinaiset laskentapäivät	laskijat	kommentit
2.8	PA, RL	koko suisto, vene+ranta
7.8.	SL, PM	koko suisto, vene+ranta
13.8.	SL, PM	koko suisto, vene+ranta
18.8	PA, RL	koko suisto, vene+ranta
20.8.	SL, PM	Teemuluoto + (metsästyksen aloitus)
26.8.	SL	koko suisto, vene+ranta
29.8.	PA, MD, RL	koko suisto, vene+ranta
2.9.	SL	koko suisto, vene+ranta
8.9.	MD, PM	koko suisto, vene+ranta
10.9.	PA, ML, RL	koko suisto rannoilta
16.9	SL	koko suisto, vene+ranta
23.9.	MD, SL	koko suisto, vene+ranta
30.9.	MD	koko suisto, rannoilta
4.10.	PA, MD	koko suisto, vene+ranta
10.10.	PA, ML	koko suisto, vene+ranta
14.10.	PA, ML	koko suisto, vene+ranta
20.10.	ML, RL	koko suisto rannoilta, myös pohjoisrannalta.
29.10.	MD, SL	koko suisto, vene+ranta
8.11.	SL	koko suisto rannoilta
29.11.	SL	koko suisto rannoilta, myös pohjoisrannalta

Täydentävät laskentapäivät:

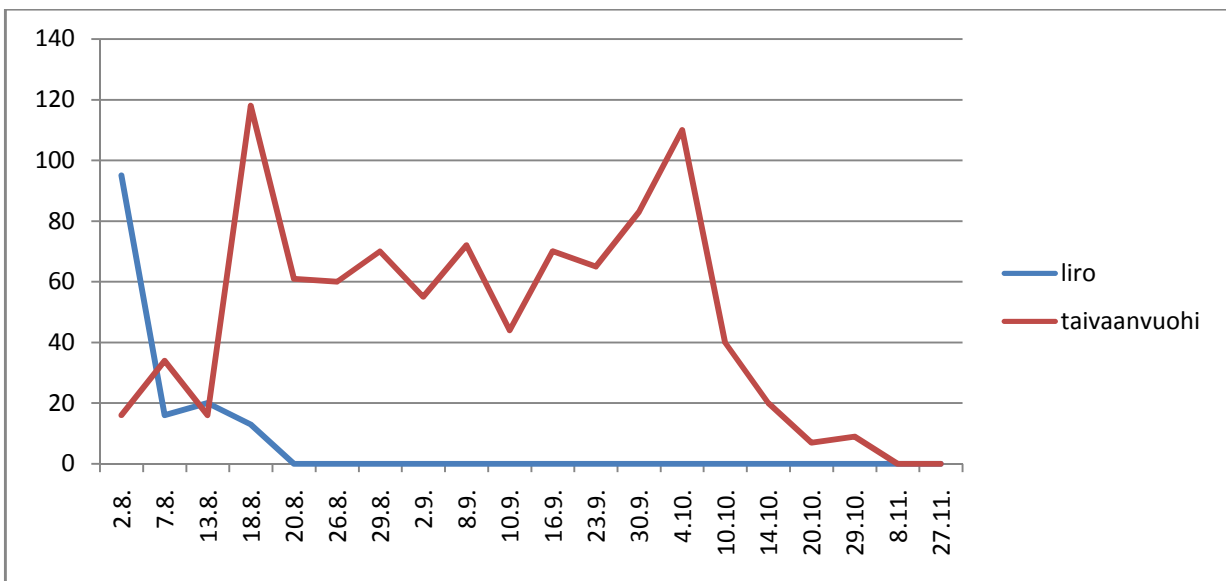
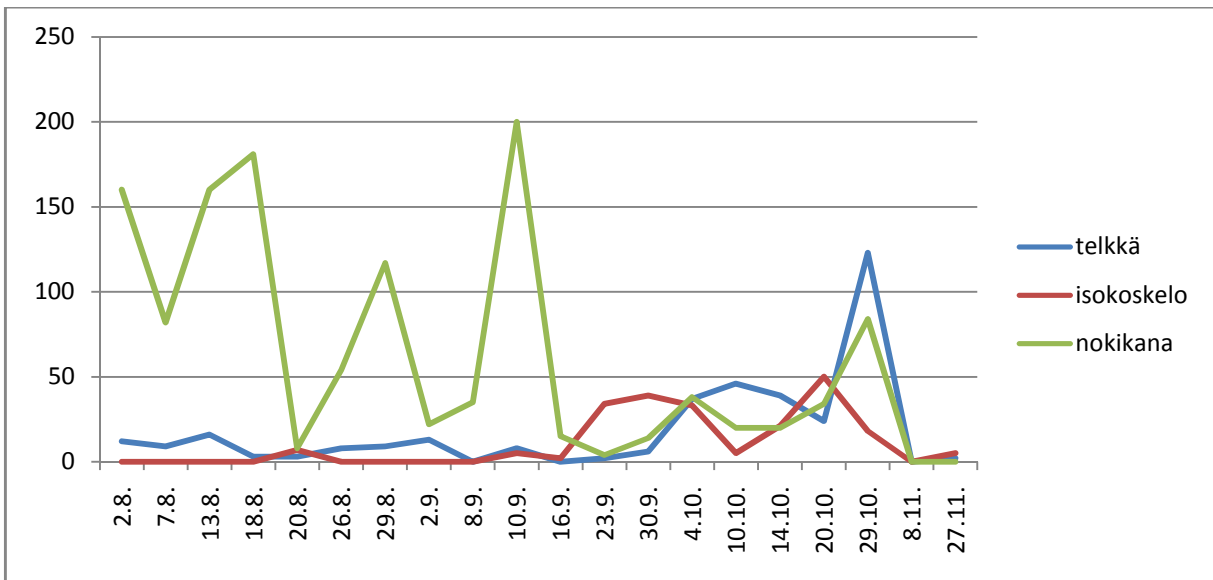
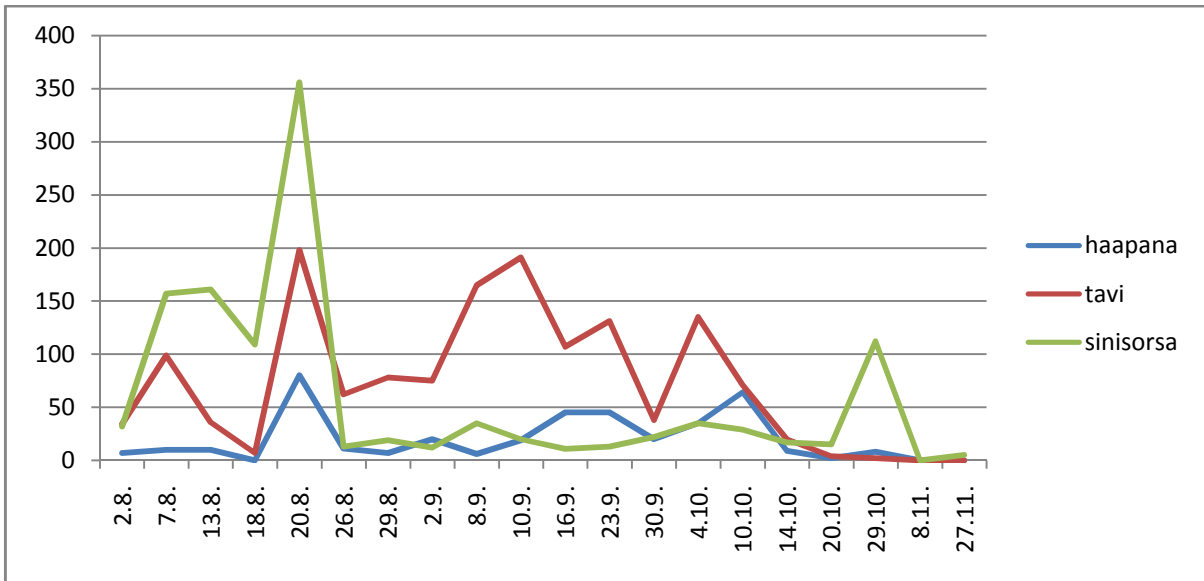
Täyd	Fle-Poo	Hal-Kol	Fle	Kah-Tää	Ala-Tää	Ala-Myl	Tee-Hal-Kes	Fle-Han	Fle-Kur	Ala-Myl	Puu-Var	Paikat
	22.6.	7.7.	9.7.	10.7.	15.7.	24.7.	25.7.	6.8.	9.8.	16.8.	22.8.	
Cyg cyg							1					Ala = Alaholma
Ans ans					2" 2'	23		53			7	Fle = Fleiviiki
Ana pen										17		Hal = Halssi
Ana pla							44	14	17	17	18	Han = Hanhiluodon kärki
Ana acu										1		Kah = Kahaluoto
Ana cly				3								Kes = Keskussannat
Bot ste									1			Kol = Kolpanselkä
Ard cin					3			13	1	3		Kur = Kuralaari
Fal tin								2	2	1		Myl = Myllyviiki
Fal sub				6				5	8	8	3	Poo = Poolee
Hae ost	3											Puu = Puussa
Phi pug	10											Tee = Teemuluoto
Gal gal								4	13	1		Tää = Täärnoora
Tri och						1				1		Var = Varpukarit
Tri gla			28	2		25	2	5	9	6	2	
Tri ery				1	2		3					
Act hyp						1	1	2				
Ste h/a		100										
Apu apu		820							650			

Täydentävät laskentapäivät antavat suuntaa kesän levähtävistä kahlaajista ja toisaalta sulkasatokertymistä. Kesän 2008 tapauksessa taulukko kertoo kuitenkin paremminkin niiden puuttumisesta.

Liite 2. Kuvaajat

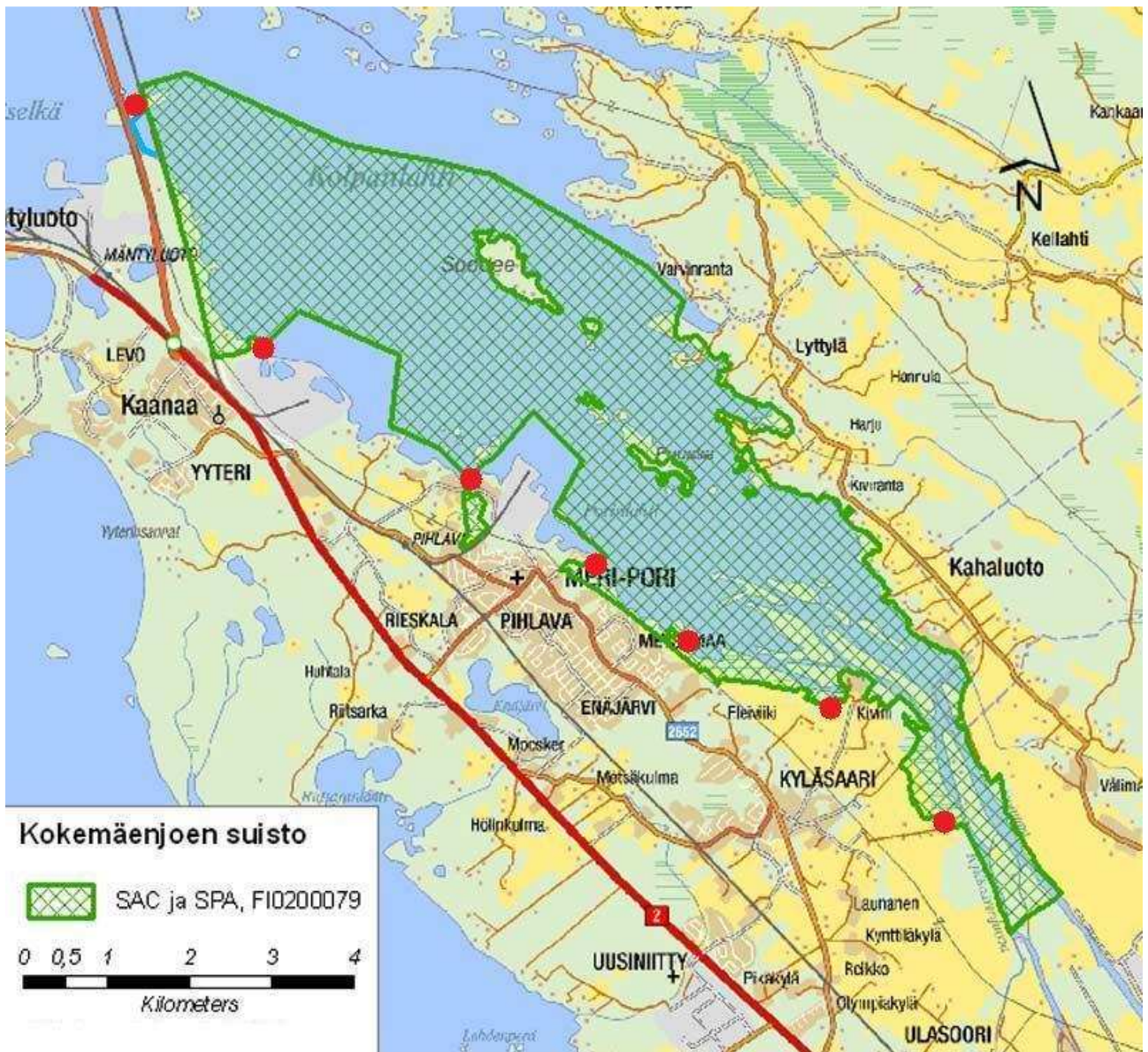

Laulujoutsenten määrät kasvoivat vielä laskentojen jälkeen joulukuussa jonkin verran.

Karttaliite 1.

Kokemäenjoen suiston Natura-alue (= laskenta-alue) ja mantereen puolen laskennassa käytetyt laskentapisteet

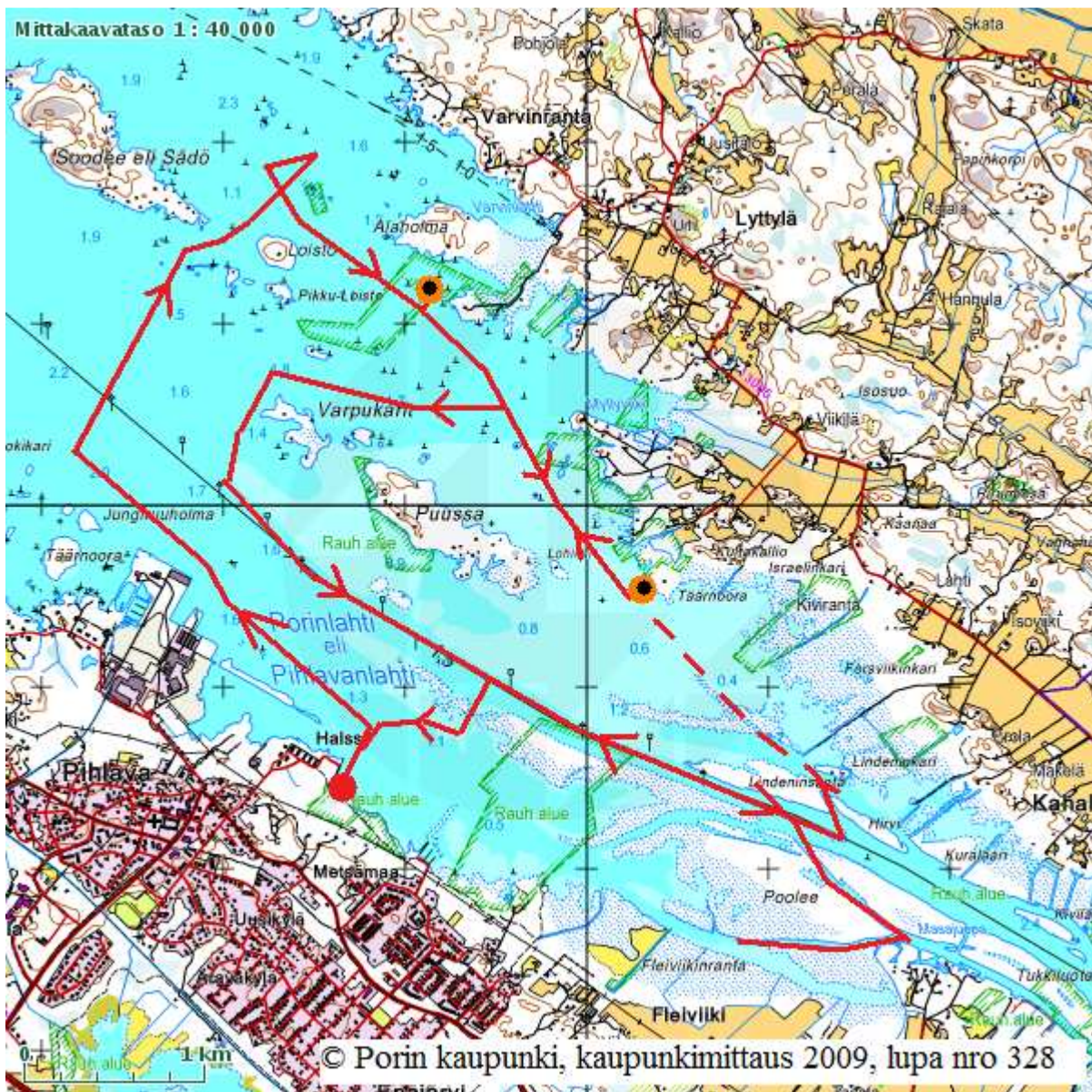

© Porin kaupunki, kaupunkimittaus 2009, lupa nro 328

Laskenta-alue käsitti koko Kokemäenjoen suiston Natura-alueen (vihreä rasterointi). Käytännön syistä mukaan otettiin lisäksi kokonaisuuteen luontevasti kuuluvana Hilskan saaren ja Kirrinsannan välinen allas (sininen rajausta vasemmassa yläkulmassa). Mantereen puolen laskennassa käytetyt laskentapisteet on merkitty punaisilla pisteillä. Laskentapisteet pohjoisesta lähtien olivat: Hilskan saari (lintutorni ja ratapenger), Rimpikari, Kaunismäki, Halssi, Teemu luoto (lintutorni), sekä Fleiviiki ja Launainen, joiden osalta kyse oli paremminkin laskenta-alueista, kuin pisteistä.

Karttaliite 2.

Venelaskentareitti ja laskentapisteet

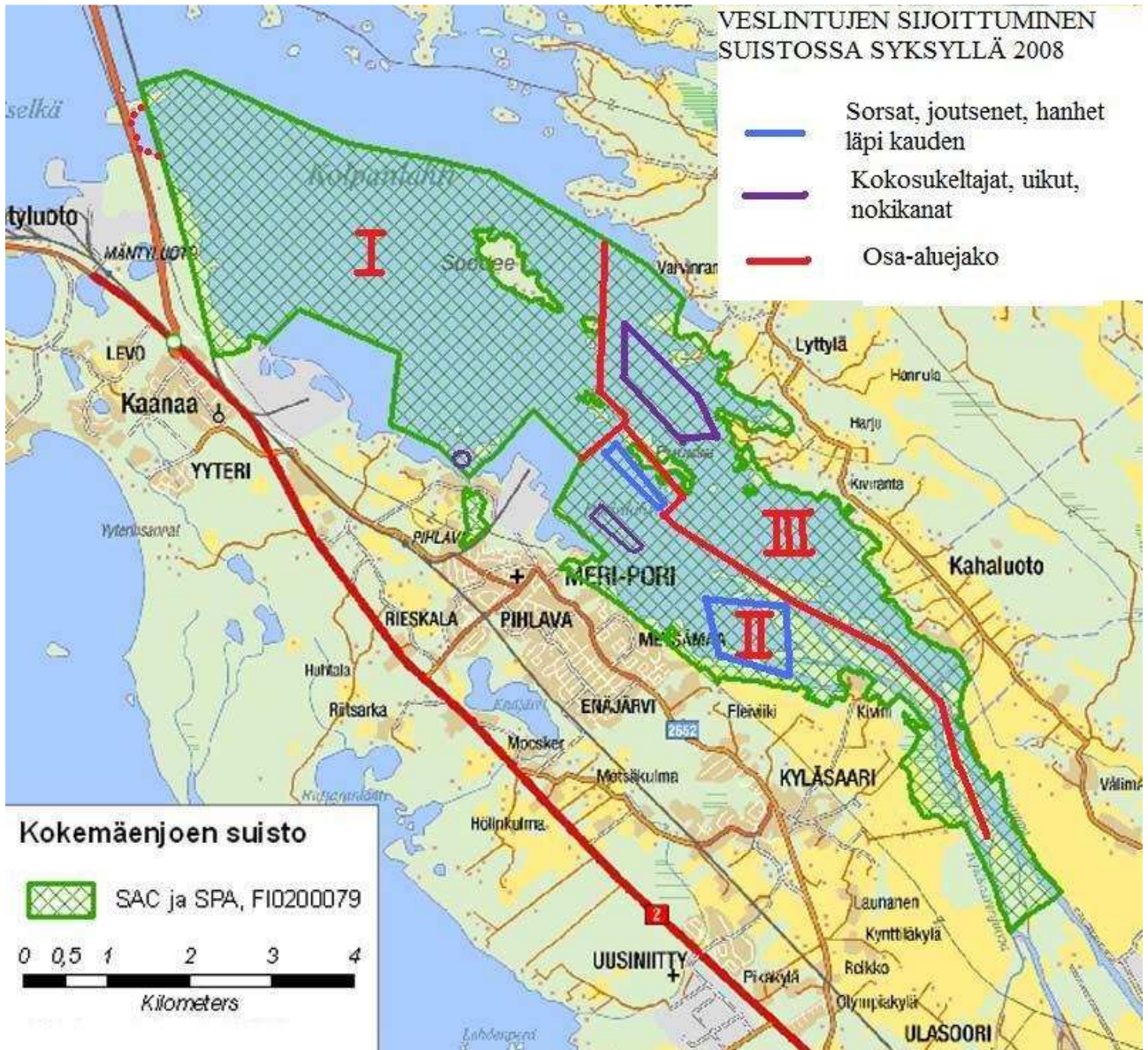
Punainen piste = lähtöpiste Halsassa

Oranssi/musta pallo = pohjoisosan tähytyspaikat Suurskallio ja Täärnoora (maihinnousu).

Punainen katkoviiva = umpeenkasvaneesta Karvianjuopasta mentiin syksyllä läpi vain toisinaan. Kevään laskennoissa Karvianjuopa oli oleellisen tärkeä havainnoinnin kannalta, mutta syksyllä sen merkitys laskennalle oli lähes olematon.

Karttaliite 3.

Kartoitusalueen jako ja vesilintujen sijoittuminen alueen sisällä

© Porin kaupunki, kaupunkimittaus 2009, lupa nro 328

Ohuempi violetti raja Kaunismäen edustalla viittaa lähinnä alueella pariin kertaan tavattuun nokikanakertymään. Halssin edustan ohuempi raja viittaa niin ikään pieniin ja epäsäännöllisiin kertymiin (telkkä, sotkat, silkkiuikku).

SUISTON LEVÄHTÄVÄ MUUTTOLINNUSTO SYKSYLLÄ 2008

Sivu 1

LAJI	PVM	2.8.	7.8.	13.8.	18.8.	20.8.	26.8.	29.8.	2.9.	8.9.	10.9.	16.9.	23.9.	30.9.	4.10.	10.10.	14.10.	20.10.	29.10.	8.11.	27.11.
Kyhmyjoutsen	<i>Cygolo</i>	7	5	6	6	6	4	1	6	7	3	14	10	17	30	33	48	46	89	45	17
Laulujoutsen	<i>Cygyg</i>		5	5	3	3		5	2		11	11	5	41	16	6	2	16	5	32	68
Metsähanhi	<i>Ansfab</i>										36			10		1					
Merihanhi	<i>Ansans</i>	305	118	63	62	18	10	7	8												
Kanadanhanhi	<i>Bracan</i>							4		6											
Haapana	<i>Anapen</i>	7	10	10		80	11	7	20	6	19	45	45	20	35	64	9	2	8		
Harmaasorsa	<i>Anastr</i>									1											
Tavi	<i>Anacre</i>	34	99	36	7	198	62	78	75	165	191	107	131	38	135	71	20	4	2		
Sinisorsa	<i>Anapla</i>	32	157	161	109	356	13	19	12	35	20	11	13	22	35	29	17	15	112		5
Jouhisorsa	<i>Anaacu</i>		1	1	1		2		1							4					
Heinätävi	<i>Anaque</i>		1																		
Lapasorsa	<i>Anacly</i>	7	2	2	3	4			1			1	1					1			
Punasotka	<i>Aytfer</i>		1		7	5									3	5	2		5		
Tukkasotka	<i>Aytful</i>	2	1			1			2		4			2	5	26	11	14	19		
lapasotka	<i>Ayfmar</i>																	1	5		
Telkkä	<i>Buccla</i>	12	9	16	3	3	8	9	13		8		2	6	37	46	39	24	123		2
Uivelo	<i>Meralb</i>											1		2	5	1	3	9	4		
Isokoskelo	<i>Mermer</i>					7		1			5	2	34	39	33	5	21	50	18		5
Silkkiuikku	<i>Podcri</i>	43	27	20	37	20	11	23	16	1	9	5	20	14	20	13	4	8	13		
Härkälintu	<i>Podgri</i>	3	3		1																
Nokikana	<i>Fulatr</i>	160	82	160	181	8	54	117	22	35	200	15	4	14	38	20	20	34	84		
Kurki	<i>Grugru</i>		8			83	6	14		2	4										
Merimetso	<i>Phacar</i>	3				20	2	2	4		3	2	12	12	8		1				
Harmaahaikara	<i>Ardcin</i>	9	11	11	10	18	11	8	9	13	1	7	13	13	8	2					

SUISTON LEVÄHTÄVÄ MUUTTOLINNUSTO SYKSYLLÄ 2008

Sivu 2

LAJI	PVM	2.8.	7.8.	13.8.	18.8.	20.8.	26.8.	29.8.	2.9.	8.9.	10.9.	16.9.	23.9.	30.9.	4.10.	10.10.	14.10.	20.10.	29.10.
Merikotka	<i>Halalb</i>	2			1	2		3	2	2	3	3			3	2	1	2	1
Ruskosuohaukka	<i>Ciraer</i>	11	13	15	12	9	7	15	6	13	12	3	3						
Sinisuohaukka	<i>Circya</i>					2		6	1	3	2	3	3	5	6	2	2	2	2
Tuulihaukka	<i>Faltin</i>	7	7	6	12	9	6	5	2	3	2								
Nuolihaukka	<i>Falsub</i>	1	8	3	15	5	3	7	2			1							
Luhtakana	<i>Ralaqu</i>	1		3		1	5		4	4		3	9	5	3				
Kapustarinta	<i>Pluapr</i>				1			5			2	3	3						
Tylli	<i>Chahia</i>	2					2						2						
Töyhtöhyppä	<i>Vanvan</i>	20	8				1					5	9	9					
Pikkusirri	<i>Caluta</i>											1							
Lapinsirri	<i>Caltem</i>			1	1														
Kuovisirri	<i>Calfer</i>												1						
Suosirri	<i>Calalp</i>	1											5	3					
Suokukko	<i>Phipug</i>	26	4		11		8	11	3	18	9		5						
Jänkäkurppa	<i>Lymmin</i>										1				2			1	
Taivaanvuohi	<i>Galgal</i>	16	34	16	118	61	60	70	55	72	44	70	65	83	110	40	20	7	9
Kuovi	<i>numarq</i>				1		2	3											
Mustaviklo	<i>Triery</i>	3	2		1						1								
Valkoviklo	<i>Trineb</i>	6	2	4	2														
Liro	<i>Trigla</i>	95	16	20	13														
Räyskä	<i>stecas</i>	16	4	1	13	4	5	7											
Tervapääsky	<i>Apuapu</i>	450	1050		1	60													
Haarapääsky	<i>Hirrus</i>		1000			200	400	70		700									
Niittykirvinen	<i>Antpra</i>				9			14		40	46				19	15	21	18	2
Lapinharakka	<i>Lanexc</i>	1			1			1		2	1			3	1	2	1	3	3

OSA IV

YHTEENVETO KOKEMÄENJOEN SUISTON LINNUSTOLLISISTA ARVOISTA

NATURA-ARVOT

Tässä yhteenvedossa vertaillaan vuoden 2008 linnustokartoituksessa havaitun lajiston suhdetta suiston Naturan perustana olevaan Natura-tietokannan lajistoon. Natura-tietokantojen lintulajisto perustuu monesti vanhempaan aineistoon. Sen jälkeen Natura-alueen lintulajisto on saattanut muuttua lyhyelläkin aikavälillä yllättävän paljon. Lisäksi tietämys kohteiden linnustosta on monilla Natura-kohteilla parantunut merkittävästi. Myös Kokemäenjoen suiston kartoituksessa todettu lintulajisto oli kokenut suhteellisen suuria muutoksia verrattuna tietokannan listaukseen. Tarkempi kannanmuutosten ja mahdollisten levähtäjämäärien muutosten arviointi suiston Natura-alueen osalta, ei käytettävissä olevien aineistojen perusteella ollut mahdollista.

Seuraavia tietokannassa esitettyjä lajeja ei tavattu kartoituksessa lainkaan: kuikka, kaakkuri, ristisorsa, isosirri, etelänsuosirri, suopöllö, helmipöllö, rastaskerttunen. Kuikan osalta joitain korkealla ylimuuttavia yksilöitä tosin nähtiin. Syitä lajien puuttumiseen pohditaan seuraavissa kappaleissa.

Merkittävimpiä lisäyksiä pesimälinnustoon (tai Natura tietokannassa muutoin mainitsemattomia), olivat pesimälajistoon selvästi jo vakiintuneet harmaahaikara ja nokkavarpunen. Muista arvokkaista pesivistä varpuslintulajeista on mainittava sitruunavästäräkki, pikkusieppo, pyrstötiainen ja kuhankeittäjä. Myös merikotka on laskettava suiston lajistoon kuuluvaksi, vaikka pesäpaikka sijaitseekin Natura-alueen ulkopuolella.

Merkittäviä havaintoja tai lajeja olivat myös mm. monet alueella pitkään viihtyneet kosteikkojen harvinaisuudet, kuten kiljukotkat, mustapyrstökuiirit ja lampiviklot, joilla kaikilla on ainakin teoreettista potentiaalia myös pesiä paikalla. Samaan kategoriaan kuuluu myös mm. kuningaskalastaja, jonka pesimäpaikat ovat kuitenkin yleensä sijainneet ylempänä jokivarressa

Natura tietokanta mainitsee alueelta kolme suojeltavaa uhanalaista lintulajia. Kaikki nämä lajit tavattiin laskennoissa, mutta pesintään selkeästi viittaavia havaintoja ei tehty yhdestäkään.

Pesimälinnusto

Vesilinnuista Natura-tietokanta mainitsee kaakkurin, kuikan, mustakurkku-uikun, uivelon ja laulujoutsenen. Kaakkurin ja kuikan esiintyminen tietokannassa ei vastaa todellisuutta, ei pesimälinnuston, eikä muutolla levähtävän linnuston osalta. Koska vanhempaa aineistoa ei ehditty saada mukaan tähän raporttiin, on vaikea ymmärtää tai arvioida perusteita näiden kahden lajin esiintymiselle listalla. Mustakurkku-uikku on vähentynyt monin paikoin, eikä laji pesi nykyään suistossa. Lajista tehtiin yksi havainto toukokuun lopulla Puussin itäpuolla. Uivelon sekapesintä naarastelkän kanssa on Suomen eteläisimpiä uivelon pesintöjä ja vastaa sikäli tietokannan käsitystä lajin kuulumisesta suiston pesimälinnustoon. Laulujoutsenkanta on kasvanut Suomessa

voimakkaasti. Suistossa laji pesi toistaiseksi vain yhden parin voimin, mutta kaksi potentiaalista kihlaparia viihtyi alueella pitkään.

Kaulushaikara kuuluu edelleen vahvasti suiston pesimälajistoon. **Petolinnuista** tietokanta tuntee ruskosuohaukan, sinisuohaukan, niittysuohaukan ja mehiläishaukan. Sinisuohaukkaa lukuun ottamatta lajilista vastaa nykyistä pesimälajistoa. Sinisuohaukan puuttuminen tuskin oli tilapäistä, sillä lajia ei pesi muillakaan vastaavilla eteläisen Suomen merenlahtien kosteikoilla. Mehiläishaukan pesintä on tunnetusti hankala varmistaa, mutta lajin pesiminen suiston vaikutuspiirissä on edelleen todennäköistä.

Kanalinnuista tietokanta mainitsee pyyn, joka pesinee edelleen Natura-rajauksen tuntumassa. Pyy havaittiin laskennoissa Natura-alueen välittömässä tuntumassa, mutta ei tavattu Natura-alueen sisällä. Kuuluminen pesimälajistoon on toisinaan varmasti mahdollista. Mainittakoon, että myös soidintava peltopyy havaittiin laskennoissa Launaisissa, niin ikään Natura-alueen tuntumassa.

Rantakanoista Natura-listaukseen kuuluvat luhtahuitti ja ruisrääkkä. Näin oli myös vuoden 2008 laskentojen perusteella. Luhtahuitti tosin lienee vaarassa kadota pesimälajistosta, sille sopivien biotooppien ilmeisesti vähentyessä ja toisaalta myös kannan yleisen vähenemisen vuoksi. Ruisrääkän kanta on sen sijaan yleisesti ottaen hiukan elpynyt viime aikoina ja reviierejä todettiin useampia. Kurki on kuulunut ja kuuluu edelleen suiston pesimälajistoon.

Kahlaajista tietokanta mainitsee etelänsuosirrin, suokukon, liron ja kapustarinnan. Uhanalainen suosirrin rotu, etelänsuosirri, on hävinnyt suiston pesimälajistosta jo jonkin aikaa sitten. Laskennoissa etelänsuosirristä tai edes alalajilleen määrittämättömästä suosirristä ei tehty havaintoja. Muutamat tehdyt havainnot koskivat alpina -rodun muuttajia. Suokukko pesi laskentojen mukaan enää yhden parin voimin ja liro hiukan useamman. Kapustarinnasta ei tehty pesintään viittaavaa havaintoa, eikä sitä voi pitää kovin todennäköisenä pesimälajina muutenkaan.

Lokeista ja tiiroista Natura -perusteissa mainitaan pikkulokki, lapin-, kala-, ja mustatiira, sekä räyskä. Pikkulokki ei pesinyt laskentavuonna Natura-alueella, mutta heti Natura-alueen ulkopuolella pesii suuri kolonia, joka käyttää myös suistoa ruokailuun. Viime vuosina pikkulokki on toisinaan pesinyt myös Natura-alueen sisällä (S. Luoma suullisesti). Räyskän kohdalla tilanne on pikkulokin tyyppinen ja laji käyttää suistoa yleisesti ravinnonhankintaan, vaikka ei pesikään itse alueella. Lapin- ja kalatiira pesivät suistossa, mutta mustatiira tavattiin vain kerran muutolla levähtävänä. Mustatiira on kuitenkin pesinyt suistossa (Puussan itäpuolella) joitain vuosia sitten (S. Luoma suullisesti).

Pöllöt, kehrääjä. Laskentavuonna suistossa tavattiin varsin vähän pöllöjä. Tämä viitanee heikkoon jyrtsijäkantaan, joka tosin lähti syyspuolella voimakkaaseen kasvuun. Naturan perusteissa mainitaan suopöllö ja helmipöllö. Suopöllöä ei yllättäen tavattu kertaakaan edes muuttoaikaan. Helmipöllöä ei myöskään tavattu, joskin huhupuheiden mukaan laji olisi kuultu kerran toukokuun lopulla Puussan saaresta paikallisten lintuharrastajien toimesta. Myös lehtopöllön kerrottiin pesineen Kivinissä, mutta tarkkaa sijaintia Natura-rajaukseen nähden ei saatu tietoon. Muista pöllöistä sarvipöllö pesi aavistuksen Natura-rajauksen ulkopuolella, Kirrinsannalla, ja huuhkaja pesi ilmeisesti jossain aivan Natura-alueen tuntumassa. Kehrääjää ei laskennoissa havaittu.

Varpuslinnuista tietokanta mainitsee pikkulepinkäisen, sinirinnan ja peltosirkun. Näistä pikkulepinkäinen ja peltosirkku kuuluvat edelleen pesimälajistoon, mutta sinirinta on tuskin koskaan kuulunutkaan. Suisto tosin lienee sinirinnalle jossain määrin merkittävä muutonaikainen levähdysalue. Suistossa 1980-luvulle saakka pesinyttä kultasirkkua ei mainita enää edes tietokannassa. Arvokas laji on hävinnyt myös muilta perinteisiltä pesimäpaikoilta.

Muutonaikainen linnusto

Vesilinnuista säännöllisiä muutolla levähtäjiä ovat Natura-tietokannan mukaan harmaa-, lapa- ja jouhisorsa sekä heinätavi ja ristisorsa. Ristisorsaa lukuun ottamatta kaikki kuuluvat vuoden 2008 kartoituksen perustella edelleen levähtävään lajistoon, sekä myös pesimälajistoon. Ristisorsaa ei kartoituksissa havaittu lainkaan, eikä alue liene nykyisellään merkittävä tälle lajille. Härkälintu pesii suistossa, mutta levähtäjiä tuskin mainittavasti esiintyy. **Harmaahaikara** on vakiinnuttanut asemansa pesimälintuna vasta suiston Natura-alueeksi muodostamisen jälkeen. Tietokannassa laji on mainittu levähtäjänä.

Kahlaajista muutonaikaisiksi levähtäjiksi mainitaan kuovisirri, isosirri, jänkäsirriäinen, punajalkaviklo ja mustaviklo. Isosirriä ei tavattu kartoituksessa lainkaan, kuovisirrejäkin vain nimeksi. Kahlaajien esiintyminen vaihtelee kuitenkin vuosittain suuresti mm. vedenkorkeuden, muutonaikaisten sääolojen ja pesimämenestyksen mukaan. Mustavikloja ja jänkäsirriäisiä tavattiin levähtäjinä kohtuullisesti myös kartoitusvuonna, mutta punajalkaviklolle alue lienee merkittävä lähinnä pesimäalueena, joskaan mahdollisia muutonaikaisia levähtäjiä ei helposti pysty erittelemään.

Levähtävistä varpuslinnuista tietokanta mainitsee rastaskerttusen, jota ei havaittu vuoden 2008 laskennoissa. Levinneisyyden äärialueella vilpoiset kevätseäät vaikuttavat helposti suoraan lajien, kuten vaikkapa rastaskerttusen kantaan. Laskentavuonna lajin puuttuminen saattoi johtua myös talven jäljiltä laajasti lakoontuneista ruovikoista.

Muu lintulajisto

Tietokanta luettelee myös joukon muita alueella esiintyviä lintulajeja. Monet näistä ovat tavallisia pesimälintuja, joiden arvoa pystyisi arvioimaan vasta lukumääräisten pesimä- ja levähtäjätietojen perusteella ja mielellään vielä pidempiaikaisten havaintosarjojen perusteella. Näitä ei kuitenkaan ollut käytettävissä. Näistä ”muista” lajeista erottui vuoden 2008 laskentojen perusteella edukseen kansallisen uhanalaisluokittelun mukaan vaarantunut pikkutikka, jolla on suistossa poikkeuksellisen vahva kanta.

Yhteenvetotaulukot A ja B

Oheiset taulukot A ja B on koottu kuvaamaan suiston linnustollista arvoa EU:n lintudirektiivin liitteen I (sarake Direktiivi) ja kansallisen uhanalaisluokituksen (sarake Uheks), sekä suiston Naturan pohjana olevan Natura-tietokannan lajiston suhteen. Mukana ovat vain ne lajit, joita havaittiin vuoden 2008 kartoituksissa ja joilla on juridista suojeluarvoa edellä mainittujen suojeluohjelmien perusteella.

TAULUKKO A

KOKEMÄENJOEN SUISTON PESIMÄLINNUSTON UHANALAISSUUS JA NATURAN PERUSTEET

Laji	Direktiivi	Uheks	Natura			Luonnehdinta
			Pesimä	levähtäjä	muu	
Kyhmyjoutsen					X	pesimälintu
Laulujoutsen	X		X			vähälukuinen pesimälintu
Haapana					X	pesimälintu
Harmaasorsa				X		vähälukuinen pesimälintu
Sinisorsa					X	runsaslukuinen pesimälintu
Jouhisorsa				X		vähälukuinen pesimälintu
Heinätävi				X		vähälukuinen pesimälintu
Lapasorsa				X		pesimälintu
Punasotka					X	pesimälintu
Tukkasotka					X	pesimälintu
Telkkä					X	pesimälintu
Uivelo	X		X			vähälukuinen pesimälintu
Isokoskelo					X	vähälukuinen pesimälintu
Tukkakoskelo					X	vähälukuinen pesimälintu
Silkkiuikku					X	runsaslukuinen pesimälintu
Härkälintu				X		vähälukuinen pesimälintu
Kaulushaikara	X	NT	X			pesimälintu
Harmaahaikara				X		runsaslukuinen pesimälintu
Mehiläishaukka	X	NT	X			vaikutuspiiri
Merikotka	X	VU				vaikutuspiiri
Ruskosuohaukka	X	NT	X			runsaslukuinen pesimälintu
Niittysuohaukka	X		X			vähälukuinen pesimälintu
Kalasääski	X		X			vaikutuspiiri
Tuulihaukka		NT		X		vaikutuspiiri
Nuolihaukka				X		pesimälintu
Luhtahuitti	X		X			vähälukuinen pesimälintu
Ruisrääkkä	X	NT	X			vähälukuinen pesimälintu
Nokikana					X	runsaslukuinen pesimälintu
Kurki	X		X			pesimälintu
Suokukko	X	NT	X			vähälukuinen pesimälintu
Punajalkaviklo				X		pesimälintu
Liro	X		X			vähälukuinen pesimälintu
Pikkulokki	X		X			vaikutuspiiri
Naurulokki		VU		X		pesimälintu
Selkälokki		VU		X		vaikutuspiiri
Räyskä	X	VU	X			vaikutuspiiri
Kalatiira	X		X			pesimälintu
Lapintiira	X		X			pesimälintu
Uuttukyyhky					X	vähälukuinen pesimälintu
Käki		NT				vaikutuspiiri
Käenpiika		VU				pesimälintu

Pikkutikka		VU		X	runsaslukuinen pesimälintu
Pensastasku		NT			vähälukuinen pesimälintu
Kivitasku		NT			vähälukuinen pesimälintu
Tiltaltti		VU			pesimälintu
Pikkusieppo	X	NT			vähälukuinen pesimälintu
Pikkulepinkäinen	X	NT	X		pesimälintu
Kottarainen		NT			vähälukuinen pesimälintu
Nokkavarpunen		NT			pesimälintu
Peltosirkku	X	VU	X		vähälukuinen pesimälintu

Suistossa pesineellä sitruunavästäräkillä ei ole ole juridista luokitusta tai arvoa.

Tämä johtunee sitä, että laji ei ole "eurooppalainen" ja on vasta saamassa jalansijaa.

Suomessa laji indikoi kuitenkin usein kaikkein arvokkaimpia kosteikkoniittyjä.

sarakkeiden selitykset: ks. sivu 93

Sarakkeessa "luonnehdinta" viitataan lajin suhteelliseen runsauteen tai pesimäaikaiseen esiintymiseen suiston vaikutuspiirissä (= suistoa hyödyntävät lajit)

Huom! Taulukot ja niiden tulkinnat perustuvat vuoden 2008 selvitykseen ja siinä havaittuun lintulajistoon.

TAULUKKO B

KOKEMÄENJOEN SUISTOSSA LEVÄHTÄVÄN LINNUSTON UHANALAISSUUS

JA NATURAN PERUSTEET NATURA-TIETOKANNASSA

Laji	Direktiivi	Uheks	Natura	Natura	Natura	Luonnehdinta
			Pesimä	levähtäjä	muu	
Kyhmyjoutsen					X	levähtäjä
Laulujoutsen	X		X			runsaslukuinen levähtäjä
Metsähanhi		NT				levähtäjä
Valkoposkihanhi	X					vähälukuinen levähtäjä
Haapana					X	runsaslukuinen levähtäjä
Harmaasorsa				X		vähälukuinen levähtäjä
Sinisorsa					X	runsaslukuinen levähtäjä
Jouhisorsa				X		levähtäjä
Heinätävi				X		vähälukuinen levähtäjä
Lapasorsa				X		levähtäjä
Punasotka					X	levähtäjä
Tukkasotka					X	levähtäjä
Telkkä					X	runsaslukuinen levähtäjä
Lapasotka		VU				vähälukuinen levähtäjä
Uivelo	X		X			levähtäjä
Isokoskelo					X	runsaslukuinen levähtäjä
Silkkuiikku					X	levähtäjä
Härkälintu				X		pesimälintu
Mustakurkku-uikku	X		X			vähälukuinen levähtäjä
Harmaahaikara				X		levähtäjä
Merikotka	X	VU				levähtäjä
Kiljukotka	X	RE				vähälukuinen levähtäjä
Ruskosuohaukka	X	NT	X			levähtäjä
Sinisuohaukka	X	NT	X			runsaslukuinen levähtäjä
Kalasääski	X		X			levähtäjä
Tuulihaukka		NT		X		levähtäjä
Ampuhaukka	X	VU				levähtäjä
Nuolihaukka				X		levähtäjä
Muuttohaukka	X	EN				vähälukuinen levähtäjä
Pikkuhuitti	X					satunnainen
Liejukana		VU				vähälukuinen levähtäjä
Nokikana					X	levähtäjä
Pitkäjalka	X					satunnainen
kapustarinta	X		X			vähälukuinen levähtäjä
Lapinsirri		VU				levähtäjä
Kuovisirri				X		vähälukuinen levähtäjä
Jänkäsirriäinen		NT		X		levähtäjä
Suokukko	X	NT	X			runsaslukuinen levähtäjä
Heinäkurppa	X	RE				vähälukuinen levähtäjä

Mustapyrstökuiri		EN		vähälukuinen levähtäjä
Mustaviklo			X	levähtäjä
Punajalkaviklo			X	pesimälintu
Liro	X		X	runsaslukuinen levähtäjä
Vesipääsky	X			vähälukuinen levähtäjä
Pikkulokki	X		X	levähtäjä
Selkälokki		VU	X	vähälukuinen levähtäjä
Räyskä	X	VU	X	levähtäjä
Pikkutiira	X	EN		vähälukuinen levähtäjä
Mustatiira	X	VU	X	vähälukuinen levähtäjä
Huuhkaja	X			kiertelevät
Varpuspöllö	X			syysvaellus
Kuningaskalastaja	X			vähälukuinen levähtäjä
Harmaapäätikka	X	NT		syysvaellus
Palokärki	X			kiertelevät
Valkoselkätikka	X	CR		syysvaellus
Pikkutikka		VU	X	syysvaellus
Pohjantikka	X	NT		syysvaellus
Sinirinta	X			levähtäjä
Pensastasku		NT		vähälukuinen levähtäjä
Viiksitimali		NT		syysvaellus
Kottarainen		NT		levähtäjä

sarakkeiden selitykset: ks. Sivu 93.

Sarakkeessa "luonnehdinta" viitataan lajin suhteelliseen runsauteen tai esiintymisen piirteeseen. Harvinaisten, mutta Suomessa säännöllisesti pesivien lajien kohdalla on käytetty termiä "vähälukuinen levähtäjä", muiden osalta termiä "satunnainen".

Huom! Taulukot ja niiden tulkinnat perustuvat vuoden 2008 selvitykseen ja siinä havaittuun lintulajistoon.